

Justerat tisdagen den 26 mars 2002

Peggy Lagerström   Christina Tallberg   Birgitta Rydberg

§ 41

Inledning

Ordföranden förklarade sammanträdet öppnat.

Upprop förrättades varvid närvaro och frånvaro på grund av anmälda förhinder antecknades i enlighet med bilagda uppslagslista, bilaga 1.

Fullmäktige godkände de anmälda förhindren.

§ 42

Kungörelse

Kungörelsen om fullmäktiges sammanträde utsändes den 28 februari 2002 till fullmäktiges ledamöter och ersättare och länsstyrelsen. Kungörelsen anslogs samma dag på landstingets anslagstavla.

Tillkännagivande om sammanträdet infördes den 5 mars 2002 i tidningarna på sätt fullmäktige beslutat.

Tillägg till föredragningslistan anslogs den 8 mars 2002 på landstingets anslagstavla och utsändes samma dag till fullmäktiges ledamöter och ersättare.

Det antecknades att sammanträdet utlysts i laga ordning.

§ 43

Justering

Att jämte ordföranden justera sammanträdet protokoll utsågs förste vice ordföranden och Birgitta Rydberg.

Protokollet ska justeras senast tisdagen den 26 mars 2002.

Beslutsärenden

§ 44

Arvodering av styrelseuppdrag i Södersjukhuset AB (förslag 13)

LS 0112-0698

Anf.nr 1

I ärendet yttrade sig landstingsrådet Ingela Nylund Watz och Birgitta Sevefjord.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag
- 2) bifall till s- och v-ledamöternas reservation i landstingsstyrelsen (förslaget sid 2)

Ordföranden ställde propositioner om bifall till yrkandena ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

BESLUT

Fullmäktige beslutade

att uppdra åt landstingets ombud vid bolagsstämman yrka på och rösta för att arvoden skall betalas ut till styrelsen enligt arvodesberedningens förslag

att bolagsstyrelsen skall beakta av landstingsfullmäktige antagna bestämmelser om arvoden i styrelserna för bolag och stiftelser avseende landstingsanställda eller anställda i landstingsägda bolag.

S- och v-ledamöterna reserverade sig mot fullmäktiges beslut till förmån den gemensamma reservationen i landstingsstyrelsen.

§ 45

Arvodering av styrelseuppdrag i Norrtälje sjukhus AB (förslag 14)

LS 0112-0699

Anf.nr 3

I ärendet yttrade sig landstingsrådet Ingela Nylund Watz och Birgitta Sevefjord.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag
- 2) bifall till s- och v-ledamöternas reservation i landstingsstyrelsen (förslaget sid 2)

Ordföranden ställde propositioner om bifall till yrkandena ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att uppdra åt landstingets ombud vid bolagsstämman yrka på och rösta för att arvoden skall betalas ut till styrelsen enligt arvodesberedningens förslag

att bolagsstyrelsen skall beakta av landstingsfullmäktige antagna bestämmelser om arvoden i styrelserna för bolag och stiftelser avseende landstingsanställda eller anställda i landstingsägda bolag.

RESERVATIONER

S- och v-ledamöterna reserverade sig mot fullmäktiges beslut till förmån för den gemensamma reservationen i landstingsstyrelsen.

§ 46

Arvodering av revisorsuppdrag i Södersjukhuset AB (förslag 15)

LS 0201-0069

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att årsarvoden skall betalas ut till revisorer och revisorsersättare enligt arvodesberedningens förslag.

att för revisorer och ersättare skall gälla av landstingsfullmäktige antagna bestämmelser om arvoden och övriga ersättningar.

§ 47

Arvodering av revisorsuppdrag i Norrtälje sjukhus AB (förslag 16)

LS 0201-0068

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att årsarvoden skall betalas ut till revisorer och revisorsersättare enligt arvodesberedningens förslag

att för revisorer och ersättare skall gälla av landstingsfullmäktige antagna bestämmelser om arvoden och övriga ersättningar.

§ 48**Skrivelse från Elwe Nilsson (m) om ändring av rutiner för användning av kontokort samt förslag till regler inom landstingskoncernen (förslag 17)**

LS 0102-0090

Anf.nr 5

I ärendet yttrade sig Birgitta Sevefjord och landstingsrådet Elwe Nilsson.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att följande regler för tjänstekort skall gälla för hela landstingskoncernen:

1. Tjänstekort skall vara av typen Företagsupphandlat Privatkort. Detta innebär att kortinnehavaren har det fulla betalningsansvaret och en konsekvens är bl. a. att det görs en kreditbedömning av sökanden innan kortet utfärdas.
2. Innehav av tjänstekort skall vara motiverat utifrån innehavarens utlägg i tjänsten.
3. Innehav av tjänstekort skall beslutas av förvaltningschef eller VD.
4. Respektive förvaltning/bolag står för årsavgiften som normalt skall betalas i förskott. Den tidigare risken för innehavaren att bli förmånsbeskattad för årsavgiften, som då togs upp till det fulla värdet på marknaden, för ”privatkort” finns inte längre.
5. Rutiner för utbetalning för utlägg betalda genom tjänstekort skall utformas av den/det enskilda förvaltningen/bolaget.

§ 49**Motion 2001:6 av Brit Rundberg (v) om att bussresenärer med giltigt färdbevis skall få stiga på stomlinjernas blå ledbussar genom samtliga dörrar (förslag 18)**

LS 0103-0164

Anf.nr 10

I ärendet yttrade sig Brit Rundberg, landstingsråden Elwe Nilsson och Anna Berger Kettner, Åke Askensten, Jan Strömdahl, Urban Ryadal, Elin Låby, Ulf Uebel, Sten Erson-Wester, Mats Skoglund samt Bengt Cedrenius.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag

2) bifall till s-ledamöternas reservation i landstingsstyrelsen (förslaget sid 2)

3) bifall till motionen

Ordföranden ställde propositioner om bifall till yrkandena ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att avslå motionen.

RESERVATIONER

S-ledamöterna reserverade sig mot fullmäktiges beslut till förmån för s-reservationen i landstingsstyrelsen

V- och mp-ledamöterna reserverade sig mot fullmäktiges beslut till förmån för motionen.

§ 50

Motion 2001:7 av Åke Askensten m fl (mp) om gratis infartsparkering för bilister med SL-kort (förslag 19)

LS 0103-0165

Anf.nr 36

I ärendet yttrade sig Åke Askensten, landstingsrådet Elwe Nilsson, Ulf Uebel samt Jan Strömdahl.

YRKANDEN

1) bifall till landstingsstyrelsens förslag

2) bifall till motionen

Ordföranden ställde propositioner om bifall till yrkandena ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att anse motionen besvarad.

RESERVATIONER

Mp-ledamöterna reserverade sig mot fullmäktiges beslut till förmån för motionen.

§ 51**Motion 2001:14 av Lena Huss m fl (fp) om försök med Nynäsexpressen, 1:a klass direkttåg (förslag 20)**

LS 0104-0218

Anf.nr 45

I ärendet yttrade sig Lena Huss, Bengt Cedrenius, landstingsrådet Anna Berger Kettner, Jan Wattsgård, Jan Strömdahl, Olov Lindquist, Sten Erson-Wester samt Urban Ryadal.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag
- 2) bifall till mp-ersättarens särskilda uttalande i landstingsstyrelsen (förslaget sid 2)

Ordföranden ställde propositioner om bifall till yrkandena ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att anse motionen besvarad.

RESERVATIONER

Mp-ledamöterna reserverade sig mot fullmäktiges beslut till förmån för mp-uttalandet i landstingsstyrelsen.

§ 52**Motion 2001:38 av Anna Berger Kettner m fl (s) om utökad resegaranti i SL-trafiken (förslag 21)**

LS 0112-0691

Anf.nr 55

I ärendet yttrade sig landstingsrådet Anna Berger Kettner, Åke Askensten, Ulf Uebel, Måns Almqvist, Dick Dernhagen, landstingsrådet Elwe Nilsson samt Helena Ekekihl.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag
- 2) bifall till motionen
- 3) återremiss av ärendet

Återremissyrkandet togs först upp till behandling.

Ordföranden ställde propositioner om avslag på respektive bifall till återremissyrkandet och fann att fullmäktige avslagit yrkandet.

Ordföranden ställde sedan propositioner om bifall till yrkandena 1) och 2) ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att anse motionen besvarad.

RESERVATIONER

S-, v- och mp-ledamöterna reserverade sig mot fullmäktiges beslut till förmån för motionen.

§ 53

Motion 2000:56 och 2001:20 av Sunhild Dietrich-Larsson m fl (mp) om inrättande av ett hospice samt infektionsmottagning för hiv-positiva hemlösa (förslag 22)

LS 0012-0768, LS 0104-0225

Anf.nr 63

I ärendet yttrade sig Sunhild Dietrich-Larsson, landstingsrådet Stig Nyman, Brit Rundberg, Marie Johansson, landstingsrådet Inger Ros samt Inga-Britt Backlund.

YRKANDE

1) bifall till landstingsstyrelsens förslag

2) bifall till s-ledamöternas förslag innebärande ”dels att anse motionerna besvarade och dels att ge hälso- och sjukvårdsnämnden i uppdrag att undersöka förutsättningar för att ett hospice för hemlösa kan inrättas”

Ordföranden ställde propositioner om bifall till yrkandena ovan och fann att fullmäktige bifallit både landstingsstyrelsens och s-ledamöternas förslag.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag och s-ledamöternas förslag

att anse motionerna besvarade

att ge hälso- och sjukvårdsnämnden i uppdrag att undersöka förutsättningarna för att ett hospice för hemlösa kan inrättas.

§ 54**Motion 2001:1 av Sunhild Dietrich-Larsson m fl (mp) om vidareutbildning av sjuksköterskor inom ätstörningsvården (förslag 23)**

LS 0102-0084

Anf.nr 73

I ärendet yttrade sig Sunhild Dietrich-Larsson, landstingsrådet Andres Käärik, Susanna Brolin, Birgitta Rydberg samt Herta Fischer.

YRKANDEN

1) bifall till landstingsstyrelsens förslag

2) bifall till motionen

Ordföranden ställde propositioner om bifall till yrkandena ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att anse motionen besvarad.

RESERVATIONER

V- och mp-ledamöterna reserverade sig mot fullmäktiges beslut till förmån för motionen.

Besvarande av frågor**§ 55****Bordlagd fråga av Bengt Cedrenius (mp) om att information om resegaranti bör ges när den som mest behövs**

LS 0112-0669

P g a Bengt Cedrenius frånvaro och eftersom frågan bordlagts vid två tidigare sammanträden beslutade fullmäktige efter förslag från ordföranden att frågan utgår.

§ 56

Bordlagd fråga av Åke Askensten (mp) om nya regler för färdtjänsten till Arlanda flygplats

LS 0112-0683

Anf.nr 86

Åke Askensten har med ordförandens medgivande till landstingsrådet för färdtjänstfrågor ställt följande fråga:

”Från den 7 januari 2002 gäller nya regler gällande färdtjänsten till Arlanda flygplats. Problemet är de kommuner som ligger utmed vägen mot Arlanda flygplats, bl a delar av Stockholms stad, Sundbyberg och Solna. De nya reglerna innebär att de resande först måste åka in till centrala staden för att därefter resa med Arlanda express till flygplatsen. Detta medför en onödig belastning på biltrafiken till city. Järfälla och Sollentuna däremot berörs inte av det nya beslutet. Indelningen av regelverket är ologisk eftersom det ger miljömässiga och samhällsekonomiskt negativa effekter.

Med anledning av detta vill jag ställa följande fråga till ansvarigt landstingsråd:

Avser Du att korrigera detta beslutet enligt ovan?”

Frågan bordlades vid fullmäktiges sammanträde den 11 december 2001 samt den 12 februari 2002.

Frågan besvarades av ordföranden i färdtjänstnämnden Hans-Erik Malmros. Vidare yttrade sig Åke Askensten.

§ 57

Bordlagd fråga av Thore Nyman (s) om Primärvårdsförsöket i Sigtuna

LS 0202-0084

Fullmäktige beslutade att bordlägga frågan.

§ 58

Fråga av Säde Pekurinen (s) om vården av finsktalande psykiskt sjuka patienter i Stockholms län

LS 0203-0129

Anf.nr 91

Säde Pekurinen har med ordförandens medgivande till landstingsrådet för psykiatrifrågor ställt följande fråga:

”Psykiskt sjuka patienter är beroende av vård på sitt modersmål. Vården för finsktalande psykiskt sjuka patienter har allvarligt försämrats under senare år. Den enda klinik i länet med finsktalande behöriga vårdpersonal som finns vid S:t Görans sjukhus hotas av nedläggning. Vakanta tjänster tillsätts ej, trots behöriga sökande.

Jag vill därför fråga ansvarigt landstingsråd:

Anser du att vården för de finsktalande psykiskt sjuka fyller kraven på bra vård?"

Frågan besvarades av landstingsrådet Andres Käärik. Vidare yttrade sig Såde Pekurinen.

§ 59

Fråga av Ingela Nylund Watz (s) om ekonomiska effekter av konkurrensut-sättning

LS 0203-0131

Anf.nr 98

Ingela Nylund Watz har med ordförandens medgivande till landstingsrådet för finansfrågor ställt följande fråga:

"I interpellationsdebatten den 10 oktober år 2000 ställde Ralph Lédel ut löftet att effekterna av konkurrensut-sättningarna skall redovisas. Jag citerar "vi kommer nu via kvartalsrapporterna att för första gången få detaljerade uppgifter från varje förvaltningsjukhus, bolag och styrelser om både små och stora effekter av konkurrensut-sättning". Så har ännu inte blivit fallet. Det enda finanslandstingsrådet lyckats prestera sedan dess är en liten lista på vilka entreprenader som finns inom sjukvården och vilka volymer det handlar om. Men inte minsta analys av effekterna.

Jag vill därför fråga finanslandstingsrådet

Tänker du infria löftet om en redovisning av effekterna av konkurrensut-sättningen?"

Frågan besvarades av landstingsrådet Ralph Lédel. Vidare yttrade sig landstingsrådet Ingela Nylund Watz.

§ 60

Fråga av Åke Askensten (mp) om lagtrots

LS 0203-0132

Anf.nr 105

Åke Askensten har med ordförandens medgivande till landstingsrådet för finansfrågor ställt följande fråga:

"Enlig uppgift i media anser ordföranden i revisorskollegiet den politiska majoritetens upprepade underlåtenhet att ta itu med budgetunderskottet är att likna vid lagtrots.

Revisorerna kan komma att föreslå att de ansvariga politikerna, som inte följt lagen, inte beviljas ansvarsfrihet.

Fråga till Ralph Lédel:

Anser du att finanslandstingsrådet står över lagen?"

Frågan besvarades av landstingsrådet Ralph Lédel. Vidare yttrade sig Åke Askensten.

§ 61

Fråga av Åke Askensten (mp) om landstingets försämrade ekonomi

LS 0203-0134

Anf.nr 109

Åke Askensten har med ordförandens medgivande till landstingsrådet för finansfrågor ställt följande fråga:

"Landstingets ekonomi är i gungning. Landstingsledningen ser passivt på hur situationen blir allt mer krisartad.

I vecka 4 minskade landstingets likvida medel kraftigt, en nedgång som saknar motsvarighet under fjolåret. Om detta får fortsätta kommer landstinget att få problem med att betala lönerna till sina tusentals anställda.

FRÅGA:

Har finanslandstingsrådet någon som helst plan för att få landstingets ekonomi på fötter?"

Frågan besvarades av landstingsrådet Ralph Lédel. Vidare yttrade sig Åke Askensten.

§ 62

Fråga av Brit Rundberg (v) om etik och moral i privat bolag som tagit över vårdcentral

LS 0302-0133

Anf.nr 116

Brit Rundberg har med ordförandens medgivande till landstingsrådet för sjukvårdsfrågor ställt följande fråga:

"Hornstulls vårdcentral på Södermalm privatiserades under hösten 2001. Sjukvårdsstyrelsen har skrivit avtal med Curera AB. Bolaget har en styrelse där både VD och ytterligare en person har erfarenheter från konkurser genom andra styrelseuppdrag. I moderbolaget, som äger 100 procent av aktierna i Curera AB, har nästan alla i styrelsen, inklusive VD, erfarenheter av konkurser, en eller flera.

Jag vill fråga sjukvårdslandstingsrådet Stig Nyman:

Är det lämpligt att överlåta skattemedel och ansvaret för en vårdcentral till ett bolag där nästan alla i ansvarig styrelse varit med om konkurser?"

Frågan besvarades av landstingsrådet Stig Nyman. Vidare yttrade sig Brit Rundberg.

§ 63

Fråga av Eie Herlitz (mp) om SL:s nya kontaktlösa period- och betalkort

LS 0203-0130

Anf.nr 123

Eie Herlitz har med ordförandens medgivande till landstingsrådet för trafikfrågor ställt följande fråga:

”I SL:s nya hypermoderna betalsystem ska man kunna gå in i tunnelbana, pendeltåg och bussar med s.k. kontaktlösa period- och betalkort. En kortläsare ska kunna läsa av korten utan att komma i direkt kontakt med dem. Den största fördelen för trafikanterna är att de kan ha de kontaktlösa korten i väskan eller fickan och inte behöver ta upp dem. För att detta ska vara möjligt krävs att kortläsaren kan avläsa korten på i storleksordningen 10-15 cm avstånd.

Med anledning av detta vill jag fråga landstingsrådet Elwe Nilsson:

Kommer de kontaktlösa korten att kunna avläsas på så stort avstånd att trafikanterna kan passera kortläsaren utan att ta upp korten ur väskan eller fickan?”

Frågan besvarades av landstingsrådet Elwe Nilsson. Vidare yttrade sig Eie Herlitz.

Valärenden

§ 64

Vissa fyllnadsval samt *bordlagda* val (förslag 24)

LS 0110-0511, 0569, 0572, 0643, 0112-0690, 0201-0004, 0012, 0030, 0034, 0055, 0202-0076, 0090, 0094, 0101, 0110, 0116, 0203-0121

Fullmäktige beslutade att medge befrielse för Fatima Nur (m) från uppdraget som ledamot i övervakningsnämnden Stockholms centrum 2, för Sven Andréason (-) från uppdragen som ersättare för ombud i landstingets bolag och stiftelser samt ersättare för ombud i stiftelsen Vetenskapsstaden samt för Lars Ahlqvist (mp) från uppdraget som ledamot av landstingsfullmäktige valkrets 4.

Fullmäktige valde härefter enligt valberedningens förslag

Ombud i landstingets bolag och stiftelser intill utgången av 2002

Ersättare för ombud

- Sören Olofsson (efter S Andréason)

Stiftelsen Vetenskapsstaden intill utgången av 2002

Ersättare för ombud

- Sören Olofsson (efter S Andréason)

Övervakningsnämnden Stockholm Norr intill utgången av 2002

Ersättare

- m Peter Wallenskog (efter M Hansson)

SL:s Norra regionstyrelse intill utgången av 2002

Ledamot

- s Knut W Nygaard (efter A-K Lundström)

Ersättare

- s Anders Johansson (efter K W Nygaard)

Ordning för ersättares inträde mellan de för Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet valda ersättarna:

För ledamöterna Pontusson, Jungefors och Nygaard inträder ersättarna Söderberg, Hofbauer, Johansson och Låby; För ledamoten Rydh inträder ersättarna Låby, Söderberg, Hofbauer och Johansson.

Landstingets konstnämnd intill utgången av 2002

Ledamot

- m Ingjerd Gustafsson (efter K Billing)

Hälso- och sjukvårdsnämnden intill utgången av 2002

Ersättare

- mp Lena-Maj Hellman Anding (efter S Dietrich-Larsson)

Ordning för ersättares inträde mellan de för Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet valda ersättarna:

För ledamöterna Ros, Söderlund, Sjökvist, Sellin och Kull inträder ersättarna Falk, Mackegård, Lidbom, Andersson, Bilici, Sevefjord och Hellman Anding; För ledamöterna Brolin och Rundberg inträder ersättarna Bilici, Sevefjord, Hellman Anding, Falk, Mackegård, Lidbom och Andersson.

Svea Hovrätt intill utgången av 2002

Nämndeman

m Ulf Rörström (efter K Billing)

Jurymän för tryckfrihetsmål 1:a gruppen intill utgången av 2005

Juryman

m Gerhard Rundquist (efter A-K Edenius)

Svea Hovrätt intill utgången av 2002

Nämndeman

s Märta Thölin (efter K Holmström)

Fullmäktige beslutade enligt valberedningens förslag att bordlägga följande val:

en ledamot i styrelsen för Norrtälje sjukhus AB (-)

en suppleant i styrelsen för ALMI Stockholm Investeringsfond AB (s)

en juryman för tryckfrihetsmål 2:a gruppen efter M Hedberg (s)

en nämndeman i Svea Hovrätt efter E Blomberg (fp)

en ledamot i Övervakningsnämnden Stockholms centrum 2 (efter F Nur (m))

en nämndeman i Länsrätten efter G Kjellberg (s)

en ledamot i skattenämnden för skattekontor Spånga efter H Jansson (s)

Besvarande av interpellationer

§ 65

Interpellation 2002:1 av Sunhild Dietrich-Larsson (mp) om folkhälsoarbetet inom det medicinska programarbetet

LS 0202-0087

Anf.nr 129

Interpellationen är ställd till landstingsrådet för sjukvårdsfrågor. Fullmäktige beslutade den 12 februari 2002 att interpellationen fick ställas.

Svar på interpellationen, se bilaga 2.

Landstingsrådet Andres Käärik hänvisade till det skriftliga svaret. I ärendet yttrade sig Sunhild Dietrich-Larsson, landstingsrådet Andres Käärik samt Herta Fischer.

§ 66

Interpellation 2002:2 av Kristina Söderlund (s) om sammanhållen rehabilitering

LS 0202-0088

Anf.nr 137

Interpellationen är ställd till landstingsrådet för sjukvårdsfrågor. Fullmäktige beslutade den 12 februari 2002 att interpellationen fick ställas.

Svar på interpellationen, se bilaga 3.

Landstingsrådet Stig Nyman hänvisade till det skriftliga svaret. I ärendet yttrade sig Kristina Söderlund och landstingsrådet Stig Nyman.

§ 67

Interpellation 2002:3 av Jan Strömdahl (v) om ökade kostnader för sjukvård och kollektivtrafik till följd av dålig snöröjning

LS 0202-0089

Anf.nr 143

Interpellationen är ställd till landstingsrådet för finansfrågor. Fullmäktige beslutade den 12 februari 2002 att interpellationen fick ställas.

Svar på interpellationen, se bilaga 4.

Landstingsrådet Ralph Lédel hänvisade till det skriftliga svaret. I ärendet yttrade sig Jan Strömdahl, landstingsrådet Ralph Lédel, Jan Bergvall samt Urban Ryadal.

Avslutning

Ordföranden avslutade sammanträdet kl 15.35.

Vid protokollet

Ulf Lagerström

Yttranden vid Stockholms läns landstingsfullmäktiges möte den 12 mars 2002

§ 44 Förslag 13

Anförande nr 1

Landstingsrådet N y l u n d W a t z (s): Ordförande, fullmäktige! Jag vill bara kortfattat yrka bifall till vår reservation i landstingsstyrelsen, som innebär lägre arvoden för de föreslagna uppdragen.

Anförande nr 2

B i r g i t t a S e v e f j o r d (v): Från Vänsterpartiets sida vill jag yrka bifall till det förslag som är likadant som Socialdemokraternas och som innebär en halvering av arvoden.

§ 45 Förslag 14

Anförande nr 3

Landstingsrådet N y l u n d W a t z (s): Även här vill jag yrka bifall till vår reservation i landstingsstyrelsen, som innebär lägre arvoden för uppdragen.

Anförande nr 4

B i r g i t t a S e v e f j o r d (v): Jag yrkar bifall till samma förslag som socialdemokraterna. Det innebär framför allt betydligt lägre arvoden för ledamöterna.

§ 48 Förslag 17

Anförande nr 5

Birgitta Sevefjord (v): Även det här inlägget kommer att bli kort, fast det blir lite längre än de tidigare.

Jag vill poängtera att jag tycker det är oerhört bra att vi i dag fattar beslut om detta kontokort med personligt ansvar, till skillnad från de taxikort som nu diskuteras där det inte är fråga om ett personligt ansvar.

Jag vill tacka landstingsrådet Elwe Nilsson för att du har lyft fram frågan. Den kommer precis i rätt tid, när det förs en diskussion i medierna om huruvida vi ”missbrukar” skattemedel för egen vinning eller för bekvämlighets skull.

Det är jättebra med det här kortet. Det är enkelt, och det är mycket klara regler som både vi och allmänheten kan ta till oss och förstå. Det är ju oerhört viktigt att framför allt allmänheten förstår de regler som gäller när vi utövar någon aktivitet på skattebetalarnas bekostnad, dvs. med skattemedel.

Det är också viktigt att vi i alla sammanhang kan ha absolut rent samvete när vi använder kort av olika slag, så att det inte på något sätt är för personlig vinning eller innebär något slags gräddfilsåkande, vilket har diskuterats i massmedierna de senaste dagarna.

Alla politiskt aktiva – jag, som har förmånen att vara heltidspolitiker, och de flesta av er som sitter här, som är deltidspolitiker – påverkas oerhört negativt av den typ av diskussion som förs i massmedierna i dag beträffande våra taxiresor och huruvida de försvårar för enskilda färdtjänstresenärer. Det skadar förtroendet för oss och för politiken. Därför är det jättebra att vi i dag fattar detta beslut.

Men i anslutning till att vi beslutar om ett nytt betalkort med personligt ansvar vill jag fråga om detta betalkort eventuellt skulle kunna ersätta det tjänsteresekort för taxi som vi har, så att vi hade ett enda kort – vilket i så fall skulle innebära att vi kunde ta vilken taxibil vi vill på stan – i stället för att också ha det tjänstekort som vi har i dag och som innebär att vi kan använda färdtjänstmarkerade taxibilar.

Jag passar också på tillfället att ta upp frågan om hur stor del av taxiåkandet som vi politiker står för och hur stor del av taxiåkandet som läkare och sjuksköterskor står för i tjänsten. Det vore tacknämligt om vi i landstinget snabbt kunde göra en utredning om detta, så att vi kunde redovisa för allmänheten. Tyvärr är det pressmeddelande som gick ut i går inte klagörande på den punkten.

Anförande nr 6

Landstingsrådet Nilsson (m): Fru ordförande! Det var bra att Birgitta Sevefjord tog upp den frågan. Jag såg Aktuellt i går, och jag har sett en hel del andra inslag. Man

blir minst sagt upprörd över att de som har att förmedla fakta till allmänheten inte vill göra det. Jag vet att landstingsdirektören och andra har talat om vad det handlar om. Tyvärr har tydligen även du missuppfattat det hela, och det förstår jag, så surrigt som det har varit.

Det kort som används tar inte på något sätt resor från färdtjänsten. Aktuellt visade någon i rullstol. Men de kommer inte ens in i de taxibilar som vi åker i. Det är uppenbara felaktigheter.

Vad det handlar om är följande. Alla företag har faktiskt skyldighet att handla upp tjänster för att få bättre pris på taxiresor. Sveriges Radio har t.ex. ett avtal med Taxi Stockholm, och Stockholms stad har också ett avtal med Taxi Stockholm, med kuponger.

När landstinget har handlat upp taxitjänster för hela länet har vi åstadkommit att den reducerade taxa som vi betalar för taxiresorna gäller också tjänstemän och andra. Att inte landstingsanställda skulle få åka med taxibilar där det står ett F på sidan är horribelt.

Det är Taxi Stockholm, Taxi Kurir, Taxi 020, Taxi Blidö-Oxhalsö, Botkyrka Taxi, Ekeröbilarna, Haninge-Tyresö Taxi, Ring-Taxi, Taxi Norrtälje, Rimbo Taxi, Hallstaviks Taxi, Kårsta Taxi, Södertälje Taxi, Taxi Nynäs, Taxi Upplands-Bro och Värmdö Taxi. De har ett F på rutan. Det är vanliga taxibilar. F-et betyder att vi i landstinget betalar lägre kostnad och får åka i de bilarna. Vi kan inte åka med Stockholm Transfer Taxi, för då får vi högre taxa.

Det journalisten säger och det som du tydligen har trott på är att vi skulle ta platser från alla de bilarna, så att någon färdtjänstkund inte skulle få åka. Sedan visar de en rullstolsburen! Men ingen av oss får åka med de bussar som transporterar rullstolsburna.

Det handlar om ett utmärkt system, som fungerar bra och ger lägre taxor. Detta har inte ett dugg med tillgängligheten på taximarknaden att göra. Jag vet att journalister har fått information om detta av tjänstemän centralt, av tjänstemän på färdtjänsten och av någon politiker, om vi nu över huvud taget ska hålla på att svara på sådana frågor. Det är sorgligt att man medvetet, som jag uppfattar det, ger desinformation och inte talar om vad det handlar om. Det handlar om lägre pris på de resor som görs i landstinget och ingenting annat.

Sedan kan det bli ont om taxibilar när det regnar. Men då spelar det ingen roll vilket kort man använder. Det är fråga om vanliga bilar som för alla andra.

Det kort vi nu diskuterar går det naturligtvis att åka på. Du kan åka taxi med det, men då får du betala full taxa och inte den rabatterade taxa som vi – det har vi varit överens om – har uppmanat varandra att använda i första hand för att minska kostnaderna för taxiresor, vilket är vad det handlar om.

Jag är ledsen att det har blivit en skröna av detta och att du har gått på den. Som du sade själv är det ju viktigt att det inte blir en felaktig bild av vad vi politiker jobbar med.

När vi gör något positivt är det synd att det utmålas som något negativt. Som jag har förstått det har du av misstag hjälpt till att måla upp den bilden, men det går väl att rätta till.

Anförande nr 7

Birgitta Sevefjord (v): Om det är så, Elwe Nilsson, att jag har missförstått är det förmodligen inte lättare för den breda allmänheten att förstå. Jag har ju ändå möjlighet att ta till mig en massa information, eftersom jag finns här i huset på dagtid och träffar folk.

Detta är en knepig fråga, och därför tycker jag att vi borde snabbtreda frågan och redovisa hur mycket pengar vi spar på systemet. Det går väl att räkna fram? Hur stor del av de 90 000 taxiresorna gör vi politiker? Det är ju egentligen det hela diskussionen handlar om. Det man ifrågasätter är att vi politiker använder oss av de här taxibilarna.

Hur stor del av de 90 000 resorna står vi politiker för, och hur stor del står läkare och sjuksköterskor för? Det borde man snabbt kunna räkna fram, så att man kan redovisa ett faktaunderlag och inte bara tillbakavisa påståendena och säga att alla andra har fel och att vi har rätt, för det accepterar inte allmänheten. Vi känner säkert alla av detta, när vi har träffat folk i olika sammanhang under de senaste dagarna och de har frågat oss om precis detta. Det är sådant som allmänheten upprörs över.

En sammanställning av kostnaderna, hur mycket vi tjänar på systemet och hur stor del av de 90 000 taxiresorna som vi politiker respektive läkare och sjuksköterskor står för borde man snabbt kunna plocka fram. Då skulle man kunna tillbakavisa anklagelserna och påståendena. Men att bara säga att alla andra har fel – som man i princip gör i pressmeddelandet från i går – klagör ingenting utan snarare förvirrar. Gör en kort, snabb utredning och redovisa fakta! Då tror jag faktiskt att allmänheten kommer att förstå, och då kommer förmodligen även jag att förstå.

Anförande nr 8

Landstingsrådet Nilsson (m): Fru ordförande! Det är klart att du, Birgitta, har rätt i att det är ännu svårare för allmänheten, eftersom bilden är så splittrad. Det är därför som jag blir så besviken på en del journalister som har fått den riktiga bilden.

Beträffande hur mycket vi politiker åker: Du har uppgifter på ditt eget kansli. När borgarråden i Stockholms kommun för några år sedan var ute och valsade runt i pressen och man diskuterade hur mycket taxi de åkte – från Vänsterpartiet, Moderaterna och andra partier – kollade vi uppgifterna i landstinget. Hela det moderata kansliet med alla

tjänstemän åkte mindre på ett år än ett enda borgarråd i Stockholm. Det redovisade vi då.

Jag kan med glädje tala om en sak för den här församlingen. Med jämna mellanrum, minst ett par gånger om året, dyker olika journalister upp och bläddrar igenom alla kreditkortsfakturor, alla notor och allt som gäller representation och taxiåkande. De har alltid gått härifrån utan att ha haft något att klaga på. Jag hade en gång fräckheten att fråga en journalist om de inte kunde skriva att de hade varit och letat men inte hittat något utan funnit att allt var okej. Men det tyckte de inte var någon nyhet, fick jag till svar. Så kanske det är.

Hur mycket vi politiker åker har vi uppgifter om på respektive kansli. Vi kan redan i eftermiddag ta fram uppgifter ur vår egen bokföring och offentliggöra dem. Det finns ju inga hemligheter i landstinget. Det är ett öppet landsting där vi redovisar allt.

Anförande nr 9

B i r g i t t a S e v e f j o r d (v): Då föreslår jag att vi i de politiska kanslierna i Landstingshuset till eftermiddagen plockar fram siffror och sammanställer dem, så att vi kan gå ut med ett pressmeddelande och redovisa hur stor del av taxiresorna som vi politiker gör. Precis som du säger, Elwe Nilsson, tror jag att de resorna är en väldigt liten del av det totala antalet resor.

§ 49 Förslag 18

Anförande nr 10

B r i t R u n d b e r g (v): Ordförande, ledamöter! För lite mer än en månad sedan blev många kollektivtrafikanter och resenärer på de blå bussarna, däribland jag själv, väldigt glada eftersom vi kunde läsa och höra i medierna att Elwe Nilsson, det moderata trafiklandstingsrådet, tyckte att man skulle kunna gå på de blå bussarna också genom de bakre dörrarna. Jag, som hade motionerat om just det i den motion som vi nu behandlar, blev extra glad och tyckte att det var kul att ni hade lyssnat till mig. Men när det nu finns en möjlighet att konkret ta ställning för eller emot påstigning därbak, då säger trafiklandstingsrådet Elwe Nilsson och övriga borgare i landstingsstyrelsen nej och åter nej – man ska inte få kliva på därbak på de blå bussarna. Moderaterna, Folkpartiet och Kristdemokraterna föreslår avslag på motionen.

Min motion, som nu – om det inte händer ett under – tyvärr verkar vara på väg att bli nedklubbad, går ut på att SL under en provotid, förslagsvis sex månader, skulle låta resenärer med giltigt färdbevis gå på genom de bakre dörrarna i de blå bussarna. När försöket är avklarat föreslår jag i motionen att en opartisk utredning görs och att resultatet av den blir vägledande för ett beslut, så att vi sedan möjligen kan genomföra detta generellt och låta folk gå på genom de bakre dörrarna på de blå bussarna och även andra bussar.

Vi i Vänsterpartiet och andra som vill ha det här systemet – det är mycket populärt – får alltid höra hur omöjligt det är att genomföra, eftersom folk är så oärliga. Men i många städer som är större än Stockholm har man det här systemet. Varför det inte skulle fungera i Stockholm och varför det fungerar i andra städer får vi aldrig veta. Det är därför vi tycker det är viktigt att åtminstone göra ett försök och se hur det fungerar. Vi tror att det skulle fungera alldeles utmärkt i Stockholm, precis som det gör i storstäder som Berlin, Lyon, Zürich och Milano, där jag var i vintras och kollade läget, samt i t.ex. Helsingfors och många andra stora städer. Vi tror inte alls att stockholmarna är mer benägna att fuskåka, som det kallas, än man är i andra länder.

Det är klart att ett system med fri påstigning därbak i bussarna kräver flygande kontroller. Jag tar inte upp det i min motion, men det är självklart, och jag utgår från att alla begriper att man måste ha det. Man kan frigöra personal och få mer folk över till dessa kontroller om man genomför det här systemet generellt över hela länet. Så har man det i andra städer, och det fungerar uppenbarligen. Jag tycker att vi ska göra ett försök i Stockholm i liten skala på de blå bussarna.

Det fascinerande med svaret på motionen är att man hela tiden hänger upp sig på att det inte blir någon tidsvinst eller att den är marginell och att man kan strunta i den. Jag tror faktiskt att det blir en tidsvinst. Men det är inte vad motionen gäller, utan den gäller att resenärerna ska få det bättre, att det ska bli bekvämare för dem som åker med bussarna. Det har varit min utgångspunkt.

Jag åker själv med de här bussarna. Jag vet hur folk trängs och knuffas. Folk stannar upp i mittgången, och så står man där och trängs länge, tills någon ropar i högtalaren att man ska gå längre bak i bussen, och så gör man det. Det blir problem när folk ska på och av med barnvagnar. Framför allt vid busshållplatser med två busskurer, där det är ganska trångt, blir det ofta rent kaos när man ska gå av och på. Då är det två folkflöden som kolliderar med varandra.

Ur passagerarnas synvinkel är detta system mycket bättre. Det är ett system som är att föredra. Vi vet också att bussförarna tycker att det skulle vara att föredra. Enligt dem skulle det bli tidvinster. Det är något som Jan Strömdahl kommer att ta upp. Vi har ju genomfört aktion Blåbuss, och då har vi kunnat ta reda på sådana fakta.

Min utgångspunkt har varit att detta är bättre för passagerarna. Vi tror inte att stockholmarna är mer oärliga än vad man är i andra stora städer på kontinenten.

Bifall till motionen!

Anförande nr 11

Landstingsrådet N i l s s o n (m): Fru ordförande, fullmäktigeledamöter! Den här frågan är inte bara en ekonomisk fråga, utan den inrymmer flera aspekter. Man kan säga att det finns tre aspekter på den. Den kanske viktigaste aspekten är säkerhets- och trygghetsaspekten. Den andra är den ekonomiska aspekten, och den tredje är vilken tid det tar att lasta.

Det finns en utredning som inte är gjord av ett politiskt parti i opposition. Tillåt mig ändå ha en viss uppfattning om att det ett antal politiker gör i en kampanj, när de är ute och åker buss, skulle vara världens sanning. Det finns en betydligt större undersökning gjord av Stockholms stad och SL tillsammans. I den konstateras att påstigningen inte är problemet när det gäller medelhastigheten. Det finns några ställen där det är väldigt mycket folk. Ett bättre sätt att hjälpa till är att visera utanför bussen, på trottoaren, och sedan släppa på folk – då finns det fortfarande någon som har kontroll över vilka som åker med bussen. Det tycker säkert passagerarna också.

Det är inte speciellt vanligt ute i Europa med det system som du tar upp, Brit Rundberg. Du nämner i stort sett de städer som använder sig av systemet, men de använder sig inte av det på heltid överallt. I Göteborg har de inget val med sina spårvagnar, eftersom man inte kan gå igenom från den ena vagnen till den andra. De skulle få ha tre eller fyra konduktörer om de skulle visera överallt. För dem är det en ren kostnadsfråga att inte visera. Men samtidigt säger de att det är ett enormt svinn.

De som har infört det här systemet på busslinjer i vissa av de städer som du nämner bekräftar att det i rusningstid är ett bortfall av visering på ungefär 50–80 procent. Det är inte försvarbart. Dessutom har chauffören – som har ansvaret för vad som händer inne i bussen – ingen som helst koll på vilka som går på. Säkerheten för dem som är i bussen försvinner helt. Det finns ingenting att vinna.

Du talar om tidsvinster. Det gäller tre eller fyra ställen. Där genomför SL visering utanför på gatan, så att det går fort att lasta.

Vi är helt övertygade om att det system som vi har varit överens om fungerar och att vi ska fortsätta med det.

Det finns en variant som är lite knepig för folk att förstå. Den använder man i Berlin. På någon sträcka släpper man på folk genom alla dörrar på dagtid men stänger bakdörrarna vid visst klockslag och släpper på bara genom framdörren. Men det är tveksamt om man ska ha ett system som är så splittrat. Det SL har gjort och gör som försök tycker jag är betydligt bättre.

Det behövs inga nya försök i Stockholm. Vi vet hur systemet fungerar. Fuskfaktorn är lika stor i Göteborg, Bordeaux och Zürich. Man vet ungefär vad det handlar om. Att med öppna ögon acceptera det kan man väl göra om man är vänsterpartist och egentligen tycker att ingen ska betala utan att vi bara ska höja skatterna. Men det är en annan politisk infallsvinkel på frågan.

Anförande nr 12

Landstingsrådet **B e r g e r K e t t n e r** (s): Jag vill som en särskild liten vårpresent till presidiet yrka bifall till vårt yrkande om att motionen ska anses besvarad, så att vi kan se fram emot en kontrapositionsvotering.

Vi pratar om påstigning på bussar bak eller fram. För vårt parti är inte platsen där man stiger på det avgörande. Däremot tror vi att det är viktigt att var och en som stiger på en buss är sedd. Vi tror inte på att låta människor stiga på genom obemannade ingångar. Det tror vi utifrån hur busschaufförer och andra som jobbar med resor ser på sitt jobb – det är en viktig del av säkerheten i bussen och av deras yrke – men också utifrån hur trafikanterna ska ha det.

När andelen fusk stiger, då stiger också andelen våld och hot i resandet. Det vet vi. De allra flesta stockholmare är snälla och ärliga människor som aldrig skulle frestas att fuska därför att betalningen inte kontrolleras – det är helt sant. De allra flesta landstingsråd skulle heller aldrig tänka sig att fuska med sina fakturor. Ändå har vi i landstinget invecklade system för att se till att det ska bli rätt. Man ska inte inleda sin broder eller syster i frestelse. Den mänskliga erfarenheten säger att om man gör det kan människor dras med i ett oärligt beteende som är till skada för dem och för samhället. Det är fult att låta bli att betala i kollektivtrafiken, precis som det är fult att låta bli att betala skatt.

Jag yrkar alltså bifall till Socialdemokraternas text i landstingsstyrelsen, där vi säger att man ska pröva att utöka det som redan pågår, nämligen att tillåta inpassering i bakre ändan av bussen när det finns trafikpersonal där eller i mitten av bussen som kan släppa in folk genom dörrarna på ett kontrollerat sätt. Men vi vill varken avslå eller bifalla motionen.

Anförande nr 13

Å k e A s k e n s t e n (mp): Ordförande, ledamöter! Jag är frestad att för Miljöpartiets räkning yrka bifall till motionen, och det gör jag.

Jag är lite överraskad av Socialdemokraternas kluvna inställning. Jag är däremot inte överraskad av Elwe Nilssons inställning. Den är ju känd – förbättringar av kollektivtrafiken är han mycket skeptisk mot.

Detta är en förbättring. Bussarna går oerhört långsamt i Stockholms innerstad. I en del fall handlar det om halv mopedfart. Ibland kan man nästan, om man som jag är långbent, gå snabbare än bussarna. Det vore en klar förbättring att låta folk stiga på bussarna också genom de bakre dörrarna. Det gör man på andra håll i världen, men vi gör det inte.

I vissa avseenden är SL efter sin tid. Det handlar bl.a. om automatiska biljetter eller viseringar – man stoppar in ett kort i en automat i stället för att hålla på med dessa biljetter, vilket är så krångligt. Men ett sådant kortsystem har vi fortfarande inte, trots att det har funnits i andra delar av landet i tio år.

När landstingsrådsberedningen, dvs. den politiska majoriteten, inte vill gå med på förslaget tar man till argument som man griper ur luften – det är inte ovanligt. Ett sådant är att eftersom Dennispaketet inte genomfördes fullt ut i form av kringfartsleder runt Stockholm så har det blivit så här – annars skulle allt ha blivit så bra. Men vetenskapliga analyser visar att det inte alls skulle ha blivit så. De ringleder som Elwe Nilsson & Co. inte fick bygga annat än i begränsad utsträckning skulle inte ha haft särskilt stor effekt. På sikt skulle de ha ökat biltrafiken, även i Stockholms innerstad, och då hade det blivit ännu värre än vad det är nu.

Vad som framför allt krävs nu för att kollektivtrafiken ska bli bättre är att man inte för fram byråkratiska invändningar mot att på försök under sex månader göra det som föreslås. Man kan inte ha invändningar mot allt. Man måste vara lite pragmatisk och praktisk. Det är faktiskt inte farligt att pröva detta.

Vad som i övrigt behövs för att det ska bli bra miljö och bättre framkomlighet för kollektivtrafiken är minskad biltrafik och fler reserverade körfält för bussarna.

Bifall till motionen!

Anförande nr 14

J a n S t r ö m d a h l (v): Jag vill ta upp en viss aspekt. Hela argumenteringen från både Elwe Nilsson och Anna Berger Kettner går ut på att påstå att påstigning och biljettvisering inte är någon huvudfråga i det här sammanhanget. Elwe Nilsson uttrycker det på detta sätt genom landstingsstyrelsens förslag: ”Trafik- och framkomlighetsproblemen för stombussarna går emellertid inte att relatera till långa hållplatstider.” Sedan spyrr han lite galla över att Vänsterpartiet har varit ute och åkt buss och försökt undersöka det hela. Han avfärdar vårt undersökningsresultat och hänvisar i

stället till en gammal undersökning av Stockholm Konsult, som över huvud taget inte tog upp frågan.

Kommunal, som organiserar dem som sköter busstrafiken, dvs. bussförarna på blåbussarna, har gjort en enkät till alla bussförare som kör blåbuss på linje 1, 3 och 4. Man ställde en rad frågor till bussförarna kring trafiken, vad som mest var till hinder och hur det fungerade. Jag ska redovisa resultatet från linje 4, som är den tyngsta linjen. Resultaten från linje 1 och 3 är i princip desamma.

På den bild som jag visar nu kan man se att bussförarnas erfarenhet är att man i rusningstrafik, särskilt på morgonen, i stor utsträckning tyvärr får lov att lämna kvar passagerare på hållplatserna. Detta har bara lite grann att göra med den fråga som vi tar upp i dag, men det är en del av den.

Jag ska inte gå igenom alla svar utan koncentrera mig på de frågor som är aktuella i dag.

Fråga 6 var: Skulle du föredra en helautomatiserad visering och biljetthantering, dvs. att man tar bort nålsögat framme vid föraren? Det är en överväldigande majoritet som skulle föredra en sådan modell.

Vad skulle det här systemet betyda för körtiderna? Har det någon betydelse för hur effektiv trafiken är? Jag kan visa en annan bild. Den översta cirkeln redovisar svaret på frågan: Hur mycket tror du att du skulle tjäna i tid per varv på en sådan här förändring? Det är i princip vad man skulle tjäna på att inte sköta biljettviseringen framme hos föraren. 50 procent av förarna anser att man tjänar 10 minuter per varv. Det är ganska mycket. Det skulle innebära att man får snabbare busstrafik, att det går åt färre bussar och att trafikanterna kommer fram fortare.

Åtta anser att man inte tjänar mer än ca 5 minuter, och ungefär lika många anser att man tjänar mer än 10 minuter per varv.

Detta är det senaste som finns i fråga om faktaunderlag. Jag tycker inte att man bara ska fnysa åt sådana undersökningar som facket och förarna gör själva på ett seriöst sätt. Det är inte bara blaj från ett politiskt parti.

Anförande nr 15

B r i t R u n d b e r g (v): Ordförande, ledamöter! Jag tänkte ta upp tryggheten på bussarna, att den skulle gå förlorad om folk fick gå på precis hur som helst. Jag tycker naturligtvis att det är viktigt att känna sig trygg när man åker kollektivt. Det gör jag. Jag åker alltid kollektivt, så jag vet knappast om något annat. Jag tror inte att tryggheten skulle minska därför att folk får gå på därbak. Vad skulle kunna hända? Det skulle kunna vara att någon berusad person som inte skulle ha fått kliva på där framme lyckas gå på därbak. Men det syns ju inte på folk om de är våldsamma. Ska vi ha kontroller som på flygplatserna? Hur kan man se att det finns en kniv eller något annat hos en passagerare? Det syns inte om man är farlig.

På många pendeltågsstationer finns det inga spärrar, utan folk kan kliva på och ta sig in i systemet även om de är farliga, utan någon kontroll. Det finns alltså blottor i systemet, Elwe Nilsson. Du får väl sätta upp nya spärrar och kanske införa röntgenapparater så att man kan gå igenom passagerarnas bagage för att vara helt säker på att det inte kommer med några farliga personer.

Men jag tror inte att det är på det här sättet. Jag tror att tryggheten inom kollektivtrafiken är rätt hög, och jag tror inte att den kommer att minska därför att folk får kliva på därbak.

Det är intressant att lyssna till Elwe Nilsson. När han talar om passagerare som går av och på en buss talar han om att "lasta". Det låter som om det handlar om mjölkpallar eller något annat. Anna Berger Kettner säger trots allt "stiga på", och det uttrycket tycker jag att vi ska använda. Man "lastar" inte människor, utan de kliver på och gör det frivilligt. De blir inte "ilastade" på bussarna.

Sedan har jag ytterligare ett argument som jag inte tog upp i mitt förra inlägg. Jag ser hela tiden frågan ur passagerarnas synvinkel. Om det är väldigt kallt ute och ösregnar och man står där och väntar och väntar på att få gå på och man inte får gå på genom alla dörrar, då är det nästan som tortyr. Då blir folk irriterade. De undrar: Varför kan man inte släppa på oss nu när det ösregnar och vi blir genomvåta och fryser? Men ändå ska passagerarna enligt Elwe Nilsson genom nålsögat längst fram, hur lång tid det än tar.

Nu har jag förstått att vi håller på att inleda folk i frestelse. Det är sorgligt men sant. Vi gör det, med öppna ögon. Det gör vi genom att låta dem kliva på därbak. Då gör vi väl det.

Anna sade också att när fusket ökar, då ökar också våldet och hoten. Jag är inte så säker på det.

Jag vill avsluta med att ta upp motionens förslag. Det gäller ett försök på sex månader. Om ni är så säkra på att detta absolut inte går att genomföra, att folk kommer att fuska som bara den, att SL kommer att förlora mycket pengar och att det kommer att utbryta våld och allt möjligt i bussarna när folk kliver på på det här sättet, då har ni i så fall möjlighet att få rätt i sak – det bjuder vi på. Vi ska ju utvärdera det hela. Om det visar sig att du har rätt, Elwe Nilsson, är det ingen idé att föreslå detta någon mer gång. Men vi tror inte det, utan vi tror att stockholmarna är precis lika hederliga som människorna i de städer där man redan har detta system och där det fungerar.

Än en gång bifall till motionen!

Anförande nr 16

U r b a n R y a d a l (s): Ordförande, landstingsledamöter! Det är synd att debatten har landat på en diskussion om fuskåkning eller inte. Jag menar, som flera har sagt, att

folk som reser med SL-trafiken är ärliga och gärna vill att alla betalar för sig. Jag vill hellre ta upp trygghetsfrågan.

Det Anna Berger Kettner säger är mycket viktigt. När jag kliver på bussen vill jag känna mig trygg. Vi vet också från undersökningar att många människor gärna vill sitta i den främsta vagnen, med närhet till föraren. Sådana önskemål tror jag finns även bland dem som åker buss.

Det är klart att det går att göra undersökningar av hur mycket tid man förlorar eller vinner på ett sådant här system. Men jag tror att den undersökning som SL har gjort om tidsvinster och tidsförluster vid påstigning är korrekt. Jag har ingen anledning att betvivla den. Den har också redovisats i SL-sammanhang, och det har inte kommit några påståenden om att den skulle vara felaktig.

När man ställer frågor till bussförare måste man göra det på ett entydigt sätt. Men här frågade man om en automatvisering som vi ännu inte har. Jag tycker att man borde lägga fram problemet som motionären har gjort, så att det handlar om påstigningen på bussarna i det nuvarande systemet. Det är möjligt att svaret från förarnas sida hade blivit annorlunda då.

Att detta är svårt tycker jag att svaren tyder på, där man säger att det skulle gå att vinna 10 minuter per varv. Ett varv på linje 4 tar väl ungefär 50 minuter. Att man skulle kunna tjäna ännu mer, 20 minuter på ett varv, låter väldigt konstigt – att man skulle kunna köra ett varv på halva tiden. Jag tror inte att förarna skulle må så bra då – det skulle nog bli väldigt stressigt.

Vi får nog fundera lite över detta med tryggheten och också rättvisan gentemot en del trafikanter som inte är unga och har friska ben och kan trängas med de barnvagnar som ska ut ur bussen eller stängas med medpassagerare. Vi har en kökultur i vårt land. Vi ställer oss i kö tills det är vår tur att stiga på. Jag misstänker att det skulle finnas en risk för att många trafikantgrupper som inte är särskilt högljudda skulle känna sig undanskuffade.

Det system som vi har kan tyckas trist och klumpigt, men jag tror ändå att de flesta upplever det som rättvist. Man kommer på i tur och ordning om det är många som väntar.

De försök som pågår på vissa ställen bör göras seriöst, och man bör också kräva att de verkligen genomförs. I början förekom det en del försök, men av någon anledning avbröts de. Vi har inte riktigt fått klart för oss varför man slutade med viseringen på vissa hållplatser. Om SL säger att detta är en viktig del bör vi i SL-styrelsen se till att försöket genomförs korrekt och fullt ut.

Ordförande! Med hänvisning till vad Anna Berger Kettner har sagt tidigare yrkar jag bifall till Socialdemokraternas förslag.

Anförande nr 17

Elin Låby (mp): Ordförande, ledamöter! Jag tycker att det är sorgligt att de båda betongpartierna har så liten tilltro till våra medmänniskor och de människor som bor i Stockholms län och tror att tryggheten skulle försämrats så till den milda grad. Det är ett underligt sätt att tänka på.

Jag har själv bott i Göteborg i många år och har aldrig upplevt att det är otrött på spårvagnarna när jag har åkt i de bakre vagnarna, där det inte finns någon personal. Det är en dålig ursäkt för att inte säga ja till förslaget.

Vad man egentligen inte vill är att förbättra kollektivtrafiken. Detta skulle ju innebära en förbättring för de allra flesta resenärer – även för dem som har svårt att gå. Man skulle ju fortfarande kunna gå på därfram – alla är inte tvungna att trängas med barnvagnar där bak. Systemet skulle helt klart innebära en förbättring. Både socialdemokrater och moderater värnar tyvärr fortfarande mer om biltrafiken än om kollektivtrafikresenärerna.

Bifall till förslaget!

Anförande nr 18

Landstingsrådet Nilsson (m): Först och främst tycker jag inte att man ska skämta om trygghetsfrågorna, Brit Rundberg. Det finns ingen anledning att göra det. En av de frågor som kollektivtrafikresenärerna sätter högst är faktiskt säkerheten och tryggheten. Vi arbetar hårt på alla nivåer för det. Det handlar om trygghet.

I Göteborg är det inte påstigning genom alla dörrar på bussarna utan bara på spårvagnarna, där det inte finns något alternativ.

Med all respekt för de intervjuer som Jan Strömdahl gör med förare vill jag säga: Enligt vägtrafikförordningen har bussföraren ansvaret för vilka som finns i bussen och vad som händer, om det är någon som är besvärlig och slåss eller gör något annat. Det ansvaret har inte tåg-, spårvagns- eller pendeltågsföraren.

Brit Rundberg! Även de som går till pendeltågen måste passera spärrar, för det har vi också där. Det finns öppna spärrar, men ansvaret är helt annorlunda.

Man kan jämföra Göteborg och Stockholm. Men såvitt jag vet finns det inte en enda buss i Göteborg där det är påstigning genom alla dörrar. Det gäller bara spårvagnarna. Äpplen och päron blandar Brit ihop!

Urban! Jag pratade lite med Per-Inge. Tydligt har man inte dragit i gång med viseringar på hållplatser igen. Det var egentligen när vi fick rapporten i SL-styrelsen för två sammanträden sedan som vi fick veta att man hade dragit in dem som hjälpte till att visera utanför på gatan för att det skulle gå fortare på vissa belastade hållplatser. Då sades det att man skulle sätta in den personalen igen. Jag tror att det var så att man hade skurit bort det i avtalet med Busslink.

Med all respekt för era samtal med bussföretagen och vad de tror skulle hända: Det finns en gammal utredning som inte alls är så gammal. I den sägs det att redovisningen visar att hållplatstiderna inte har blivit längre trots fler trafikanter och påstigning endast genom framdörren. Att hållplatstiderna har kunnat hållas nere förklaras av bredare dörrar och mittgång i stombussarna, vilket underlättar genomströmningen i bussen. Ett av målen när vi köpte de här bussarna var att få bättre genomströmning och bättre förhållanden för trafikanterna.

Till sist: Det kommer tiotusentals samtal till SL Forum. Vi frågar 20 000 resenärer på våren och 20 000 på hösten om vad de tycker om kollektivtrafiken, för att kunna förändra den på det sätt som resenärerna tycker är viktigt. Dessa uppåt 70 000–80 000 människor – resenärer – som direkt talar om för oss vad de anser är det viktigaste underlaget för att förändra det folk inte är nöjda med.

Den här frågan är inte en fråga som någon ringer ned SL om, eftersom det fungerar så bra med de blå bussarna. Folk tycker om de blå bussarna, som ni har "hjälpt till" att tala om är dåliga. Det kanske de är. Men när man frågar dem som åker med de här bussarna säger de att de tycker att bussarna är jättebra.

Du frågar vad som är viktigast – vad Jan Strömdahl tycker eller vad resenärerna tycker. Enligt resenärerna är det inga problem med påstigningen i SL-bussarna. Då behöver man inte göra något försök på sex månader, som man så ofta gör i politiken. Det behöver inte göras försök om sådant man vet hur det fungerar. Runtom i hela världen är man överens om hur det fungerar. Man får mellan 50 och 80 procent som inte viserar, och man får ingen kontroll i bussen av vilka som har gått ombord, vilket föraren enligt svensk lagstiftning har skyldighet att ansvara för. Det kanske företagen inte var medvetna om när de svarade på enkäten.

Det finns ingen anledning till en försöksverksamhet. Däremot, Urban, trodde jag faktiskt att man hade kört i gång med att visa på de mest belastade hållplatserna. Har man inte gjort det ska man göra det. Det var vi helt överens om för någon månad sedan.
Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 19

Ulf Uebel (fp): Jag har bara några kommentarer. Det är klart att det finns argument för och emot att man har fri ingång genom alla dörrar, tar bort spärrar och liknande. Men jag vill erinra om att SL var för ett försök med att ta bort spärrarna i tunnelbanan. Det försöket innebar att vi i stället måste införa spärrar därför att erfarenheterna var mycket negativa. Förutom att alla automater som man skulle visa i och köpa biljetter i slogs sönder var inte trygghetsfaktorerna tillräckligt tillgodosedda. Vi har fortfarande kvar vissa sekundärångar, t.ex. på Danderyds sjukhus, men den erfarenhet vi fick då ledde till att vi ska ha kvar spärrarna.

På samma sätt kan man säga att det finns många olika erfarenheter ute i världen. Jag har besökt ett flertal bussföretag där man har mer modern visitering. Ändå måste den ske

framme hos bussföraren. Man vill inte av trygghetsskäl släppa in passagerarna hur som helst. Det är bara att konstatera att många företag ute i världen resonerar så.

I dagens läge har faktiskt flera organisationer uppmanat medborgarna till fuskåkning. Några kraftfulla uttalanden av dem som står nära dessa organisationer har jag inte hört. Det är faktiskt angeläget att vi slår vakt om de passagerare som tycker att det är viktigt att man betalar för sin resa. Därför yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 20

Landstingsrådet Berger Kettner (s): När man får lite svårt med argumentationen kan det kännas befriande att få generalisera och t.ex. säga att folk tillhör betongpartier. Jag tycker att det är ganska häpnadsväckande. Mitt engagemang i den här frågan handlar i väldigt hög grad om att värna kvinnors rätt till trygghet. När det gäller det exempel du tar upp från Göteborg vet vi att just kvinnor ofta känner sig otrygga i de bakre vagnarna och väljer att gå på i den första, även om den är full, för att slippa sitta långt bak.

Det kan hända att vi här i salen känner oss trygga i alla lägen. Brit känner sig nästan alltid trygg. Jag åker nästan också bara kollektivt, ofta sent, och känner mig i stort sett aldrig otrygg. Men man måste visa respekt för att det som jag känner inte är norm för alla. I den här frågan finns det tydliga undersökningar, både vad gäller hur våldet ökar när fuskåkandet ökar och hur kvinnor känner sig osedda i trafiken och därmed också otrygga. För mig är det just det att någon ska se varje person, inte för att avgöra om han eller hon är farlig utan för att det är tryggt att bli sedd. Vi vet att i mänskliga grupper, alltifrån dagisgrupper till kollektivtrafikgrupper, minskar irritationen, våldet och otryggheten när det finns någon som kan se var och en i ögonen. Så enkelt fungerar det mänskliga samspelet. Ett av skälen till att snabbspårvägen har blivit en sådan succé är just att det finns konduktörer i varje fordon.

Sedan har vi stora problem med farten på de blå bussarna. Jag är inte riktigt lika entusiastisk som Elwe över hur det fungerar i dag. Men det är en annan debatt. För att komma åt de problemen behövs det andra åtgärder än den här. Vad det handlar om får jag inte säga, för då blir ordföranden uppbragt på mig. Men den här frågan är i väldigt hög grad en trygghetsfråga. Det handlar bl.a. om rätten för kvinnor att vistas ute alla tider på dygnet och på alla platser.

Anförande nr 21

Brit Rundberg (v): Ordförande, ledamöter! Jag vet inte riktigt vem det är som Anna argumenterar emot. Det är såvitt jag vet ingen här som har sagt att det är förbjudet att gå på där fram och sitta längst fram om man vill. Förslaget innebär att man ska kunna gå på där bak också. Känner man sig tryggare när man sitter längst fram i bussen ska man självklart göra det. Det innebär för den delen också att pensionärer och andra som har svårt att sitta naturligtvis även i fortsättningen kommer att vilja gå på i fram, därför att det är där handikappsätena finns. Där är det mer bekvämt. Det är ganska självklart. De kommer inte att vara tvungna att stå vid de bakre dörrarna och trängas med barnvagnar som ska av. Det är annars ett problem som man möter när man kliver på både tunnelbana och pendeltåg. Det finns väl ingen entré där som är barnvagnsfri, om det är

det man tycker är besvärligt. De som har rollatorer måste dessutom gå på bak i bussen. Att man över huvud taget öppnar de här dörrarna lämnar en valfrihet åt alla att sätta sig där de tycker att det är bäst att sitta i bussen. Dessutom går det snabbare och är bekvämare för alla.

Sedan vill jag säga till Elwe att jag inte skämtar om tryggheten. Jag gör verkligen inte det. Jag vill ställa en rak fråga: Hur ser man på en människa att hon är farlig? Ser man det? Jag kan inte se sådant. Jag kan se om någon är väldigt full. Det kan jag se. Om någon bär en kniv skulle jag också se att den människan är farlig. Men jag begriper inte riktigt hur man när man släpper på dem på bussen kan se om de är farliga eller inte. Det skulle jag vilja veta.

Jag skulle också vilja veta hur bussförarna ser vad som händer längst bak i de blå bussarna. De ser faktiskt inte det. De kan se att någon har klivit på. Men de kan inte se om den personen är farlig. Blir den personen sedan farlig och sitter längst bak i bussen kan inte föraren se det när det är fullt. Det är ett område där man får klara sig själv under alla förhållanden. Men jag tycker att tryggheten är väldigt viktig. Jag tycker inte att det här förslaget på något sätt strider mot kravet på trygghet i kollektivtrafiken.

En sak till. Det finns stationer, Elwe, där man kan kliva på både tunnelbana och pendeltåg utan någon som helst visering eller kontroll. Det är t.ex. en uppgång vid Danderyd och pendeltågsstationen i Södertälje. Systemet är ju inte utan sina blottor. Då undrar jag: Varför kan farliga personer kliva på precis hur som helst i Södertälje men inte vid Mariatorget; om det nu är så gott om farliga personer? Jag tror inte att det finns så många farliga människor.

Anförande nr 22

Sten Erson-Wester (kd): Ordförande, ledamöter! När det gäller på- och avstigning på stombussarna ställer jag mig frågan: Är detta generellt ett stort problem? Jag sitter själv i SL:s centrala regionstyrelse som förste vice ordförande och har inte själv fått några synpunkter eller klagomål på att det skulle vara något stort problem. Jag åker också ofta själv med de blå bussarna på olika linjer, vid olika tider och tycker att påstigning och avstigning fungerar bra.

Däremot är mängden resenärer vid de stora knutpunkterna väldigt stor alldeles särskilt i rusningstid. Just på de ställena är det berättigat att införa ett annat system och ordna påstigning genom samtliga dörrar. Här har jag samma uppfattning som Elwe. Jag var i den tron att det här egentligen redan skulle vara i gång. Om det inte är det bör det införas så snart som möjligt. Totalt sett är det också en kapacitetsfråga i trafiken. Det är glädjande att så många reser med vår fina kollektivtrafik.

Sedan tänkte jag också konstatera att trafik- och framkomlighetsproblemen för stombussarna inte går att relatera till just långa hållplatstider utan det är andra orsaker. Här måste jag givetvis sätta tilltro till SL:s egna undersökningar där man säger att hållplatstiderna inte har blivit längre trots ett ökat antal resenärer och påstigning via framdörrarna.

Man får också komma ihåg att framdörrarna är indelade i två sektorer, en höger och en vänster. Det finns möjlighet för två köer att gå in. De som går in i den högra delen betalar ju kontant eller visar upp sina förköpshäften. I den vänstra delen kan man på ett smidigare sätt ta sig in genom att visa sitt periodkort. Det finns en uppdelning där också.

Sedan har vi den viktiga trygghetsfrågan som har tagits upp. Det är olika typer av resenärer som är ute och åker. Vi har föräldrar med barnvagnar. Vi har funktionshindrade, rullstolsburna osv. De som ofta inte kan göra sin röst lika mycket hörd som andra måste man särskilt värna om. Deras intressen bör i alla olika sammanhang lyftas fram, och jag är övertygad om att det är bättre för dem om man inte har en okontrollerad på- och avstigning genom alla dörrar.

Som jag nämnde åker jag själv ganska mycket kollektivt. På en del linjer har jag vid vissa tider varit med om att ungdomsgäng tagit sig in genom bakdörrarna och gömt sig bakom sätena för att låtsas som om de inte finns där. Jag har varit med om att föraren har haft ett väldigt sjå med att komma till rätta med det där. Jag vill inte alls hålla med om att det skulle vara friktionsfritt att ha en fri påstigning där bak.

Men, som sagt, smidigheten är viktig. Det gäller att hitta en avvägning mellan trygghet, säkerhet, smidighet och att slå vakt om olika resenärsgupper. Vi har som sagt det viktiga försöket med trafikantutbyte genom samtliga dörrar vid de stora knutpunkterna, t.ex. Fridhemsplan.. Det tycker jag är en optimal lösning, där man egentligen tillgodoser alla intressen: ordning, säkerhet, trygghet och ett smidigt trafikantutbyte. Samtidigt kan man faktiskt också konstatera att det inte har kommit in speciellt många synpunkter på detta. Jag tycker att det upplägg som finns beskrivet i ärendet tillsammans med SL:s ambitioner att komma till rätta med detta är väldigt bra och väl avvägt.

Jag nöjer mig med att konstatera detta och kommer naturligtvis att följa upp att det här kommer i gång på de stora knutpunkterna. Sedan får man utvärdera det.

Trygghetsfrågorna är ett väldigt viktigt område. Som Ulf Uebel nämnde har det varit stora problem tidigare och är fortfarande. Det krävs mycket stora resurser för att få en ytterligare trygghet. Jag tror att det i det hänseendet vore steg i fel riktning att införa ett system med fri inpassage genom alla dörrar vid alla hållplatser.

Anförande nr 23

J a n S t r ö m d a h l (v): Fru ordförande! Det är en viss brist på logik i resonemangen, tycker jag. Några exempel:

I både majoritetens och Socialdemokraternas förslag till beslut konstateras att påstigningen och hållplatstiderna inte är ett problem i sammanhanget. Samtidigt säger man att man nu ska införa ett system där man har personal, vi kan kalla dem påfösare, som släpper in folk genom alla dörrar. Varför vill ni ha det om det här inte är ett problem? Det finns alltså ingen riktig logik i detta.

Elwe säger att man i undersökningen från Stockholm Konsult har konstaterat att det inte har blivit några nämnvärt längre tider för påstigning i de nya blåbussarna jämfört med de gamla rödbussarna, dvs. om vi jämför 54:an med 4:an är det inte några avsevärt längre tider för att lasta den nya 4:an. Men vad säger det annat än att detta redan före 4:ans införande var ett nålsöga som det tog lång tid att tränga sig igenom även på 54:an. Detta problem var ett av de problem som man skulle bli av med när man genomförde det nya stombussystemet. En förutsättning för det nya stombussystemet var att bussarna skulle fungera som spårvagnarna även när det gällde att stiga på och av genom alla dörrar just för att de skulle komma fram snabbt och smidigt. Dessutom skulle de ha separata körfält så att de inte fastnade i biltrafiken.

Jag tycker alltså att det är lite bedrövligt att man inte vill ta åt sig någon kunskap. Man vill inte göra några prov. Allting är så himla bra som det är just nu. Jag håller med om att de flesta passagerare är nöjda med blåbusstrafiken. Men vi har också fått fram att det finns vissa förbättringar som en majoritet av både passagerare och förare vill genomföra. Det Brit Rundberg föreslår att man ska börja med som ett försök är en av de förbättringarna.

Men majoriteten vill ha kvar det nuvarande systemet som är ett fullständigt anarkistiskt och oansvarigt system. Det fungerar nämligen så i praktiken att det är upp till varje förare att avgöra om man ska tillåta att folk släpps på genom bakdörrarna när det proppar till fram till i bussen och det står mycket folk vid hållplatsen och väntar som annars inte skulle komma med. En del förare tycker att det är en del av deras ansvar att låta dem hoppa på där bak också. Men jag tycker att det är ett jädligt dåligt system att lämna ansvaret till varje enskild bussförare att bestämma i vilken utsträckning som man ska bryta mot det grundläggande regelsystemet eller hålla på det. Det blir inte bättre för passagerarna när det här systemet är så oklart att man inte vet från buss till buss och från hållplats till hållplats om man ska sikta in sig på framdörren eller bakdörren.

Bifall till Brit Rundbergs motion!

Anförande nr 24

Åke Askén (mp): Ordförande, fullmäktige! Att blanda in trygghetsaspekten i detta är delvis att blanda bort korten. Man måste se tryggheten som *en* del av detta, men problemet kan delas upp i två bitar. Den ena är när man åker vid normala tider med buss. Då tror jag inte att det är särskilt många som upplever att det är otryggt. Ingalunda. Det är faktiskt tryggt att åka buss på normala tider. Och jag måste säga att det nästan aldrig har inträffat att jag, som åker mycket buss, har sett att föraren har behövt avvisa någon passagerare. Det är lugnt, det är tryggt, det är ganska bra, trots att det går alldeles för långsamt på grund av att man inte vill vidta den rationella åtgärden som man skulle kunna vidta, inte bara när det gäller de blå bussarna utan även på de övriga bussarna, nämligen att ha insläpp genom bakdörren. Det är det som är problemet. Ni målar upp ett annat problem.

Det problem ni målar upp finns på sena kvällar och på nattbussar. Det är då vi har trygghetsproblemet. Då kan man naturligtvis låta bli att släppa in folk genom

bakdörrarna. Där har ni lösningen på det problemet. Är det så att det är för stökigt får man naturligtvis ha konduktör eller i värsta fall väktare. Det har ju förekommit och kanske fortfarande förekommer. Måla inte upp hinder för en stor del av busstrafiken, nämligen på de tider då de flesta stockholmare åker med bussarna.

En del resenärer, som förhoppningsvis har kortet i fickan, reagerar praktiskt när det är väldiga köer där fram i bussarna och tar sig friheten att gå på där bak.

Anförande nr 25

Sten Erson-Wester (kd): Ordförande, ledamöter! Det ska naturligtvis inte vara så som Åke Askensten beskriver, utan systemet är upplagt så att alla trafikanter ska visa upp giltigt färdbevis, köpa färdbevis eller få sin förköpsremsa stämplad vid ingången. Om det sker på något annat sätt är det inte i överensstämmelse med gällande regler.

Jag vill också säga till Jan Strömdahl att det är en mycket tydlig logik i detta. Generellt är det inget stort problem, men vid vissa belastade hållplatser är det många resenärer. Vid ett antal stora knutpunkter fungerar det visserligen också, men där införs nu, som en service för att göra det ännu smidigare, trafikvärdar som talar om för de resenärer som står i kö att de också kan gå in baktill. Samtidigt ser de till att säkerhetsaspekterna följs. Det är ju viktigt att se till sådana saker som för stor trängsel, att skydda små barn, att skydda handikappade och att se till maxlasten. Har föraren ingen kontroll vid dessa hållplatser kan hur många som helst tränga sig på. Det finns vissa föreskrivna maxlast. Människor kan också komma i kläm. Finns det då personal kan de naturligtvis komma till rätta med detta. Den verksamheten är motiverad vid de mycket stora knutpunkterna och sätter också i gång. Ni borde vara rätt nöjda med att den verksamheten sätts i gång.

När det gäller det övriga systemet har vi inte fått några klagomål, inga synpunkter.

När man kliver på en buss är det meningen att det ska vara en genomströmning. Man går in i bussen, rör sig bakåt och sätter sig på en plats som är ledig. Det är ganska naturligt, så har skett ända sedan bussarna kom för 80 år sedan någonting. Det är en tydlig logik. Jag tycker att det är ett bra upplägg som vi har nu, liksom det vi kommer att genomföra vid de större knutpunkterna. Sedan få vi naturligtvis följa upp det. Jag måste säga att jag inte riktigt förstår det resonemang som förs från Vänsterns och Miljöpartiets sida i det här avseendet.

Anförande nr 26

Mats Skoglund (v): Fru ordförande, fullmäktigeledamöter! Sten Erson-Wester förstod inte vilka argument vi hade. Jag ska sammanfatta dem lite igen så kanske du börjar förstå. Kan man få gå in genom flera dörrar på bussen kan bussen ta fler passagerare, för man stannar inte upp vid första dörren för att man snabbt vill kunna komma av. Vi får fler passagerare på varje buss. Bussen kommer i väg fortare, och passagerarna kommer fram fortare. Bussen kan göra fler turer varje dag. Det är några av argumenten. SL kan ha färre bussar eller köra fler turer, hur man nu ser på det.

Elwe Nilsson tog upp att inte Dennispaketet hade genomförts så som betongpartierna ville, kan man säga, för att instämna med Elin och bära lite av den börda som hon fick från Socialdemokraterna, och därför kan man inte göra någonting. Elwe Nilsson vill i stället göra någonting åt det han inte kan göra någonting åt, få bort trafiken från gatorna och bygga fler leder. Det går i alla fall inte omedelbart och inte lätt. Men öppna dörrarna på bussarna kan vi göra i eftermiddag om vi vill. Det man kan göra vill du inte göra utan du skyller på saker som det inte går att göra någonting åt eller som i alla fall inte du klarar av.

Urban Ryadal tyckte inte att man skulle ta upp smygålkandet utan rättvisetänkandet i stället och säger att alla därför ska köa och gå in genom framdörrarna. Så fungerar det inte på exempelvis Södermalmstorg. Där strömmar alla till från alla möjliga håll och går in genom dörrarna. De som har periodkort går, som Sten Erson-Wester sade, förbi. De som inte har kort står kvar. Det är ingen rättvis fördelning av sittplatserna där heller. Jag tycker att ni som går emot detta har sjuka argument. Ni har dåligt samvete och dåliga argument som går emot motionen.

Sten Erson-Wester säger att han inte fått några klagomål. Han är mycket ute och åker. Jag lovar att du är jätteokänslig i så fall. När man står i en sådan där lång kö och väntar på att få gå på bussen är det oerhört irriterat. Folk skakar på huvudet och muttrar, men de ringer inte till dig. Det kanske är felet. Men om du var lite känslig skulle du märka det. Du kanske ljuger när du säger att du åker mycket kollektivt, om du inte har märkt det en enda gång. Men i det parti du kommer från ljuger man förresten inte. Du är okänslig.

Ett av de sämsta argumenten var egentligen Anna Berger Kettners. Hon sade att passagerarna vill bli sedda i ögonen av chauffören. I dag åkte jag från Södermalmstorg och de flesta gick inte förbi föraren utan gick på genom de andra dörrarna. Jag garanterar att de var lyckliga och glada att de kom i väg. Det är det man vill. Det är första gången detta händer att man får gå in genom alla dörrar. Då är alla glada och lyckliga. Förr har det, som jag sade förut till Sten Erson-Wester, varit irriterat. Folk har varit förbannade, man har fått stå där. Behovet är alltså inte att bli sedd i ögonen när man står där, behovet är att snabbt komma i väg hit och till sitt jobb.

Jag tycker att förbudsivrarna har haft en jobbig förmiddag. De har argument som inte håller, som tyder på ett sjukt och dåligt samvete för att ni inte kan acceptera att den här motionen går igenom.

Bifall till Brit Rundbergs motion!

Anförande nr 27

Bengt Cedrenius (mp): Fru ordförande, fullmäktige! Den här debatten har haft några olika dimensioner. Vi har kapacitetsproblemet vid hållplatserna. Där är det alldeles uppenbart att det är låsningar mellan olika block. Jag hör till dem som tycker att det är lika bra att släppa på folk på bussen när den står där i stället för att de ska stå i kö.

Sedan har vi den andra debatten, som jag tycker är väldigt intressant, nämligen om tryggheten på våra kollektivtrafikfärdmedel. Det känns alltså lite verklighetsfrämmande när man lyssnar på debatten. När man åker buss i innerstaden i rusningstid är det tydligen väldigt många busar som kliver på bussen, eftersom man då är otrygg om man kliver på genom bakhjulet. Det förutsätts att föraren ska avvisa dessa busar om de kommer på genom framhjulet.

Jag tycker i och för sig att det är skönt att landstingsfullmäktige har uppmärksammat trygghetsproblemet. Nu tror inte jag att trygghetsproblemet i första hand förekommer på bussarna på dagen, i rusningstrafik inne i staden, precis som Åke Askensten sade tidigare. Trygghetsproblemet finns vid udda tider. Men jag kan skönja en rörande gemenskap över alla blockgränser, partigränser och allting när det gäller att man ska känna sig trygg när man åker med kollektivtrafiken.

Jag förutsätter att vi gemensamt kan skriva fram en budget; nu kommer inte den förrän efter nästa val, men jag utgår från att samtliga partier här vill medverka till att få en gemensam post till kollektivtrafiken, till SL, som säger att vi ska ha tågvärdar på pendeltåg, tunnelbanor och kanske, om så behövs, återgå, Sten Erson-Wester, till det system vi hade en gång i tiden när jag var liten och åkte buss i stan. Då hade vi konduktör. Det var två personer som bemannade varje buss. Vi hade en konduktör i varje spårvagnsvagn också. Det kanske räcker med att vi börjar att lita på folk, men att vi också tar till oss den här säkerhetsdebatten och säger att vi fixar det i den budget som kommer.

Sedan har det varit en tredje dimension i debatten. Det är hastigheten. Där skulle jag vilja säga att det står lite fel i LRB-skrivningen där man pratar om Dennisöverenskommelse och satsning på kringfartsleder. Den som läser Stockholmsberedningens text kan konstatera att där står det att förverkligandet av Dennisöverenskommelsen icke kommer att minska trängseln i innerstaden. Nu ska jag inte säga mer om det.

Anförande nr 28

Sten Erson-Wester (kd): Ordförande, ledamöter! Till att börja med vill jag vända mig till Mats Skoglund och säga att jag inte trodde att jag skulle få höra sådant här i landstinget av en landstingsledamot. Det borde vara under en landstingsledamots värdighet att slänga ur sig och påstå att jag skulle ljuga. De som känner mig vet hur mycket kollektivt jag åker. Det här är något oerhört som du borde be om ursäkt för. Jag kräver faktiskt att du ber om ursäkt för detta påhopp som verkligen är under all värdighet.

I sakfrågan kan jag bara konstatera att Mats Skoglund i debatten inte har varit inne på de viktiga trygghets- och säkerhetsaspekterna när det gäller trängsel vid hållplatserna, hur många personer som kan gå in baktill osv. SL ansvarar faktiskt för säkerheten och tryggheten. Här gäller rent fysiskt att man inte ska klämmas osv. Men tydligen tittar man inte från Vänsterpartiets sida på den enskilda individens behov, utan man är inne i ett

mer kollektivistiskt tänkande. Det var i det här sammanhanget ingen stor överraskning. Jag tycker lite grann att Mats Skoglund har en mycket tunn argumentering.

Återigen, det som kommer att gälla nu är att det vid de stora knutpunkterna där det finns servicebehov kommer att finnas trafikvärdar. I övrigt fungerar det smidigt i dag, och man tillgodoser i mycket större utsträckning säkerhetsaspekterna än om det hade varit fri inpassage. Det är inte bara fråga om ungdomar som stör, utan det handlar inte minst om de fysiska aspekterna som har att göra med antal trafikanter, belastningen på bussen och olika trafikantkategorier som barn, barnvagnar, handikappade osv.

Anförande nr 29

Landstingsrådet Berger Kettner (s): Det är synd att förlänga debatten, men jag kan inte låta bli. Jag hisnar lite när jag får höra en medlem av det feministiska partiet Vänsterpartiet ägna sig åt traditionella manliga härskartekniker när han inte får som han vill. Det är tur att du ger dig på någon som tål, Mats. Men det måste väl vara så, för du försöker ju vända hela resonemanget. Det är väl hos dig argumenten tryter när du måste anklaga andra för att ha dåligt samvete och ljuga eller plutta till med: Lilla stumpan du föreslår saker som du inte kan bestämma något över. Du var kanske inte här förra landstingsfullmäktige när jag redovisade vilka överenskommelser vi har gjort med Socialdemokraterna i Stadshuset när det gäller blåbussarna. Jag vill inte dra dem nu eftersom det är utanför den fråga vi ska diskutera här.

Sedan vill jag bara påpeka för dem som hakar upp sig på att man inte behöver känna sig otrygg i rusningstrafik att det inte står någonting i motionen om att tillståndet att släppa på genom alla dörrar bara ska gälla i rusningstrafik.

Anförande nr 30

Elin Låby (mp): Ordförande, ledamöter! Jag vill bara påpeka att när de blå bussarna infördes var en av förutsättningarna att man skulle gå på genom alla dörrar. Det var alla partier överens om. Jag undrar bara vad som har hänt sedan dess och varför detta inte har genomförts. Egentligen borde inte den här motionen ha behövt väckas över huvud taget. Det skulle vara en del i projektet med de blå bussarna att man skulle kunna gå på genom alla dörrar.

Anförande nr 31

Mats Skoglund (v): Fru ordförande, fullmäktigeledamöter! Jag vill börja med Anna Berger Kettner. Jag hävdar fortfarande att du har dåliga argument. Du säger att alla människor vill bli sedda. Det håller jag med dig om, alla människor vill bli sedda och har stort behov av att bli sedda. Men det kanske inte gäller när man går på bussen genom bakdörren. Det är kanske någon annan som kan se en i så fall. Jag tror faktiskt att argumentationen haltar lite för dig.

Till Sten Erson-Wester vill jag säga att jag inte sade att du ljög. Jag gjorde en liten analys av om du ljög eller om du var okänslig och kom fram till att du var okänslig. Men

om du blir gladare för att jag ber om ursäkt ska jag be dig om ursäkt. Jag har sagt att du är okänslig, men att du inte ljuger.

Anförande nr 32

Landstingsrådet Nilsson (m): Fru ordförande! Jag ska bara tillrättalägga ett fel. Det har aldrig någonsin gjorts en överenskommelse om någonting om detta. Det har aldrig fattats några beslut. Det har du tagit helt från luften. Jag har hört någon vänsterpartist säga detta förut, men det är inte mer sant för det. Det har aldrig ingåtts någon överenskommelse om genom vilka dörrar man ska gå på, vare sig i Dennisöverenskommelsen, SL:s styrelse eller någon annanstans.

Anförande nr 33

Jan Strömdahl (v): Du brukar ha ganska gott minne och ganska god ordning på dina fakta och argument, Elwe Nilsson. Men här är du helt ute och cyklar. Jag har inte med mig de dokumenten i salen, men en uttrycklig förutsättning för att dra i gång hela blåbussprojektet var att man skulle använda alla dörrar för på- och avstigning. Det finns inskrivet i de dokumenten. Jag kan visa upp dem för församlingen i något annat sammanhang. Jag hinner inte ta fram dem under den här debatten.

Anförande nr 34

Sten Erson-Wester (kd): Ordförande, ledamöter! Du ska ha heder av att du gick upp rakryggat och bad om ursäkt, Mats Skoglund, det uppskattar jag. Jag accepterar den ursakten. Uttalandet var uppenbarligen gjort i stridens hetta. Jag accepterar din ursäkt. Man ska kunna stå för misstag som man har gjort.

Som slutkommentar vill jag bara säga att vi under det kommande året kan följa hur verksamheten vid de större knutpunkterna fungerar och hur den slår ut. Det tycker jag ska bli intressant.

Trafikeringen med de blå stombussarna som den fungerar i dag är som sagt mycket uppskattad. En utbyggnad av stombussnätet är dessutom på gång. På tur står stombusslinje 2, och jag vet att väldigt många resenärer väntar på detta. Arbetet har nu satts i gång, och man är överens om att stombusslinje 2 ska komma i gång. Därmed kommer en stor del av stockholmarna att få bättre service med ytterligare en stomlinje i nätet.

En slutsummering är att vi får avvakta och se hur det här upplägget kommer att fungera. Jag är alldeles övertygad om att det kommer att fungera bra där det behövs och det är just på de stora knutpunkterna.

Anförande nr 35

Landstingsrådet Nilsson (m): Med nästan hundra procentig säkerhet, Jan Strömdahl, kan jag hävda att du har fel. Det fanns nämligen en idé i den utredning om stomlinjenätet som gjordes, men det beslutet fattades aldrig. Utredning som bakgrund till ett förslag att

införa något är en sak, vilka beslut som fattas om genomförande är en annan. Det beslutet har aldrig fattats.

§ 50

Förslag nr 19

Anförande nr 36

Åke Askensten (mp): Ordförande, fullmäktige! Det finns anledning att ta till ett stort antal åtgärder för att hantera den kanske största globala fråga vi har, nämligen förändringen av klimatet. Det kan ju vara förbättringar i vissa fall. Det den här motionen handlar om är en liten del av detta, men framför allt handlar den om hur vi ska kunna få en bättre lokal miljö. Det kan vi få genom att minska biltrafiken och öka kollektivtrafikens andel av resandet. Det är det som det handlar om när vi från Miljöpartiets sida föreslår att det ska bli gratis för bilisterna att parkera på infartsparkeringarna. Det är ett bilistvänligt förslag, men det är också ett miljövänligt förslag.

Som det nu är frestas de flesta som åker bil att åka bil hela vägen in till Stockholms innerstad eller till andra delar som de ska till. De borde alltså få bättre möjligheter att hjälpa till att göra en miljöinsats genom att stanna bilen på hyggligt avstånd och övergå till kollektivtrafiken. Men inte heller detta vill bromsklossarna, som man rent av skulle kunna kalla dem, vara med om, liksom de i det förra ärendet inte ställde upp på att det ska vara enkelt att komma på och av bussarna. Nej, det ville man inte. Man är inte förändringsbenägen. Man vill göra det man alltid har gjort. Det är den offentliga sektorns elfte bud, tror jag. Det har vi aldrig gjort förut, det kan vi inte göra nu heller är väl bud nr 12. Därför blir det ingenting av sådana här frågor egentligen. Utan man vill, och det är det märkliga med det här, inte ens diskutera med Stockholms stad om detta. Ska vi kunna få den här förbättringen till stånd måste man börja förhandla åtminstone. Men inte ens det vill man göra.

Bifall till motionen!

Anförande nr 37

Landstingsrådet Nilsson (m): Fru ordförande, fullmäktigeledamöter! Nu ska jag göra ett försök, Åke Askensten. Du sade, inte den här gången men förut, att man ska vara pragmatisk och lyssna. Försök nu! Dra i gång en stor debatt om bilismen, Dennisleder och annat runt det här ska jag nu göra allt för att försöka att undvika. Detta bör gå fort eftersom vi är överens.

Från den borgerliga majoritetens sida håller vi egentligen med om din beskrivning, bortsett från formuleringen som säger att det "skall vara gratis" och att det är så det ska användas. Var nu lite pragmatisk! Det är nästan gratis överallt, men man får förstå att det i Stockholms innerstad ibland är ett svårt tryck. Det har alltså förhandlats med Stockholms stad, med SJ och med andra län om ett modernt kort med gemensam teknik som ska kunna användas enkelt och betala olika saker, även infartsparkering.

Infartsparkering är inte en jättegrej i numerär, men den är viktig. Många bäckar små gör en stor å när det gäller att få fler att åka kollektivt, framför allt i de centrala delarna. Det

är inte så hundra procentigt säkert att du bara ska förhandla om att allt det som Stockholms stad har beslutanderätt om måste vara gratis. Om vi börjar förhandla kanske korten kan användas till att ge våra trogna resenärer som köper elva månadskort om året gratis parkering. Den som åker en gång i månaden kanske får pröjsa en femma. Vad vet jag. Det här öppnar dörrarna för förhandlingar med Stadshuset där principen är att få så lågt pris som möjligt, helst gratis, på infartsparkeringarna. Det är det vi skriver. Men då menar du att vi måste se till att det blir gratis. Därför skriver vi att vi anser motionen besvarad.

Om jag gullar lite med dig nu skulle vi säkert kunna vara överens. Om ni har tur i valet kan ni sitta kvar i den här församlingen nästa mandatperiod, och då kanske ni kan vara med och förhandla med Stockholms stad och prata om hur man bäst använder detta för att få så många som möjligt att åka kollektivt och för att få så många platser som möjligt på de här infartsparkeringarna att verkligen gå till infartsparkeringarna och inte till andra som bor i närheten. Ofta ligger de väldigt centralt. Kortet öppnar möjligheter. Vi är överens om att gynna kollektivtrafiken. Jag vet inte hur jag ska krama om dig mer för att inte få en lika lång debatt i den här frågan som i den förra.

Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 38

Ulf Uebel (fp): Ordförande! För att stärka kollektivtrafiken bör vi ha en restriktiv parkeringspolitik. Vi bör försöka undvika gratisparkeringar inne i Stockholm, att företag erbjuder människor sådana eller att samhället erbjuder gratis parkering långt inne i staden. Vi ska försöka få bilisterna att använda infartsparkeringar så långt ut som möjligt från staden och sedan använda kollektivtrafiken. Därför kan man inte som Åke Askensten påstå att alla infartsparkeringar ska vara gratis. Det tycker jag är en felaktig princip. Här bör också marknaden gälla så att det kostar att stå nära staden.

Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 39

Åke Askensten (mp): Jag vänder mig till Ulf Uebel först. Det blir lite desinformation när Ulf Uebel säger att jag och Miljöpartiet vill att alla infartsparkeringar ska vara gratis. Det har vi inte sagt. Vi har sagt att parkeringen ska vara gratis för dem med SL-kort. Det är en avsevärd skillnad. Jag förmodar att Ulf råkade hoppa över det.

Elwe Nilsson har alltid någonting att skylla på när man inte vill göra någonting. Nu är det de berömda korten som ska komma. Men, Elwe Nilsson, de betalkorten borde ha kommit i kollektivtrafiken för tio år sedan. Nu ska vi vänta ytterligare ett antal år. Antag att de kommer 2004, låt oss hoppas det! Men jag är inte övertygad. Varför sätter man inte i gång och förhandlar nu så att man åtminstone 2004 vet hur man ska ha det som man egentligen borde ha haft 1994.

Anförande nr 40

Jan Strömdahl (v): Jag kan i stort hålla med Ulf Uebel i den här frågan. Nu blev du överraskad. Jag tror också att förslaget om infartsparkering innehåller en problematik som vi inte riktigt har fördjupat oss i ordentligt. Men jag tror att det är helt riktigt att infartsparkeringar ska placeras så långt ut i systemet som möjligt. Det är det som ökar användningen av kollektivtrafiken. Det är det som minskar biltrafiken just på infartslederna, där det är av största vikt att vi får en minskning av biltrafiken.

Om man tittar på de mest centrala infartsparkeringarna inom Stockholms stad finner man kanske att de bör omdefinieras. De är inte infartsparkeringar. Man skulle kunna klara även Miljöpartiets problem om man accepterade att dessa centrala parkeringar, som man inte ska åka till eftersom man har kollektivtrafik längre ut, inte är infartsparkeringar. De ska inte vara infartsparkeringar.

Jag vill också peka på en miljöaspekt när det gäller frågan om infartsparkeringar. Även de infartsparkeringar som ligger långt ut i systemet ska man nog bygga med en viss eftertanke och en viss sparsamhet. Ju lättare det blir att ta sig de korta bitarna från bostaden till infartsparkeringen och ställa bilen där, desto fler korta bilresor blir det med kallstarter och stora miljöeffekter. Dessutom dränerar dessa korta anslutningsresor till den tunga kollektivtrafiken möjligheterna till bra matarbusstrafik till tunnelbana och pendeltåg. Det drabbar alltså dem som inte har tillgång till bil.

Det är en avvägning här. Det bästa vore naturligtvis om man utnyttjar kollektivtrafiksystemet för hela resan och kombinerar det med viss motion, använder fötterna och möjligen cykeln. Men det är klart att det i vissa fall även behövs infartsparkeringar som vid Ingarö kyrka och andra platser.

Men, som sagt var, bilen mår bäst av att stå hemma under arbetstiden. Infartsparkeringar, ja, men med förnuft och sparsamhet och så långt ut i systemet som möjligt. Ta bort det som kallas för infartsparkeringar men som ligger centralt i Stockholm.

Anförande nr 41

Landstingsrådet Nilsson (m): Fru ordförande, fullmäktige! Ett sådant här system, som läggs upp tillsammans med banker, staden, SL och alla andra, öppnar möjligheter både för det Jan pratar om och naturligtvis för det Ulf säger. Det är precis det jag menar. Man kan inte bara bifalla motionen.

Men, Åke Askensten, när man försöker och vi är överens, måste du ändå upp och hacka på något? Jag kan också tycka att det har dröjt alldeles för länge. Om jag hade varit lika konfliktgalen som du skulle jag ha talat om hur det var, nämligen att det inte var någon som hade beställt det där systemet de förra fyra åren utan det gjorde vi 1999 direkt när vi tillträdde. Men nu ska jag inte säga det för att inte dra upp en ny diskussion.

Anförande nr 42

Åke Askén (mp): Om Elwe Nilsson hade lite bättre minne skulle han komma ihåg att vi har pratat om det här i många år. Men det har inte gått att samla någon politisk majoritet för det. Och det är väldigt tråkigt eftersom man har gjort det ute på vischan. Där har man haft sådana kort i många år. Här har det inte gått. Det är tråkigt.

Sedan vill jag bara påpeka att vi är oerhört pragmatiska. Det vi föreslår är egentligen bara att landstinget ska ta upp förhandlingar med Stockholms stad om att det ska vara gratis att parkera om man har SL-kort. Vi säger infartsparkeringar, men vi säger inte att det ska vara så på alla infartsparkeringar. Vissa är mindre lämpliga som infartsparkeringar, andra är mer lämpliga. Det är oerhört pragmatiskt, Elwe Nilsson.

Anförande nr 43

Landstingsrådet Nilsson (m): Nej, herr Askensten, det är inget fel på mitt minne. Jag vet att det har pratats i många år. Ert parti hade vice ordförandeposten under förra perioden, och han pratade mycket. Men det fattades inga beslut. Dem fattade vi när vi tillträdde.

Anförande nr 44

Ulf Uebel (fp): Jag vill först tacka Jan Strömdahl för att han säger att vi har precis samma åsikt. Egentligen skulle jag säga att SL har utrett vad infartsparkeringar innebär. Det är precis som Jan säger, har man en infartsparkering vid tunnelbanesystemet åker människor bil till denna infartsparkering i stället för att ta bussen.

Med detta vill jag bara säga att frågan om infartsparkeringar är väldigt komplicerad. Man kan inte dra sådana raka slutsatser som Åke Askensten alltid gör. Man måste faktiskt fundera över på vilket sätt man minskar biltrafiken. då är det en komplicerad fråga.

§ 51

Förslag nr 20

Anförande nr 45

Lena Huss (fp): Jag ska börja med att tacka för den mycket välvilliga behandling som den här motionen har fått. I praktiken kan man säga att det vi yrkade redan har uppfyllts. Det vi yrkade var att man skulle utreda möjligheten att införa det föreslagna systemet. Så har också skett. Så långt är allt gott och väl, och alla verkar tycka att det här är en bra idé. Det verkar vi kunna enas om.

Nu har vi de praktiska problemen. Det krävs två stycken fysiska förutsättningar för att förslaget ska gå att genomföra. Det är för det första den nya pendeltågstunnel som är föreslagen och för det andra dubbelspår på den här sträckan. Vi förstår alla att ett skip-stop-tåg inte kan passera andra tåg om det inte finns dubbelspår. Det här är plötsligt inte en fråga för landstinget utan det är en regeringsfråga.

Vi har varit väldigt angelägna om att vi i Stockholms län ska få pengar till de här trafiksatsningarna. Vi känner oss styvmoderligt behandlade, på goda grunder, tycker jag. Jag skulle egentligen vilja vända mig till oppositionen och efterfråga lite handlingskraft i den här frågan, lite tryck uppåt, om man säger så. Hur långs ska stockholmarna behöva vänta på tillfredsställande spårförbindelser?

Anförande nr 46

Bengt Cedrenius (mp): Fru ordförande, fullmäktige! Den här motionen är principiellt helt riktig. Men den är praktiskt ogenomförbar, skulle jag vilja säga, som situationen ser ut i dag. Det var precis det som Lena också sade.

Det är oerhört väsentligt att kollektivtrafiken blir bekväm. Det är det som ni vill åstadkomma med detta förslag. I det här fallet, som gäller Nynäshamn, borde ni i och för sig ha vetat om att det var ett huvudlöst förslag eftersom inte kapaciteten finns. Debatten har ju gått ganska hög i Nynäshamn en längre tid om att det behövs mer kapacitet på järnvägen mellan Västerhaninge och Nynäshamn.

Jag tror alla i församlingen är eniga om att en kapacitetsökning behövs, med dubbelspår till Nynäshamn. Stockholmsberedningen har också föreslagit i fullständig enighet att man ska börja med förbifartsspår. Vi har också sagt att det behövs längre perronger, osv.

Nästa problem, som Lena också tar upp, är Getingmidjan. Så sade hon: Det behövs tryck uppåt, hur länge ska vi behöva vänta? Min oro är stor, att vi kommer att få vänta väldigt länge.

I en rapport som kom för några veckor sedan visade Banverket att man vill gå vidare med pendeltågstunneln. Om man tittar på den kapacitet som de räknar med där, är det i dag 21 s.k. tåglägen över Getingmidjan. När nya Årstabron kommer till blir det 24 tåglägen. När pendeltågstunneln blir klar någon gång in på 2010-talet är vi uppe i 28 tåglägen. Behovet i dag, go'vänner, är 30 tåglägen. Förlåt, jag sade fel. Det blir 24 med

Årstabron, 28 med de kapacitetshöjande åtgärderna på Centralen, södra växeln och förhoppningsvis även signalsystemet. Men fortfarande blir det en brist på två tåglägen per timme, innan vi får ett tunnelläge. Det är alltså där krisen finns, när behovet redan i dag är 30.

Därför bör vi väl fundera på vad som måste göras. Det är nämligen ett vågspel som Banverket ger sig in på, att dra en tunnel mellan tunnelbaneplanen för Järvafältsbanan och de övriga banorna. Vi har ju tre skikt vid Centralen, och de ska gå in mellan två av skikten och bygga en ny tunnel och en ny station. Hittills har de inte kunnat lova att det inte påverkar tunnelbanetrafiken.

Här är det jättekritiskt!

Lena, jag tror inte att du får din kapacitetsförstärkning till år 2010, inte heller 2011 utan att det blir någonstans kring 2013, 2014 eller 2015 innan man är färdig. Är man optimist kan man hoppas på 2010–2011, men då måste allt gå som på räls. Det lär det inte göra i det här fallet, med överklaganden och sådana saker.

Jag skulle vilja dra en lans för att vi alla gemensamt borde trycka på Banverket att se till att vi får ett ännu bättre provisorium. På något vis måste vi öka kapaciteten vid Getingmidjan omgående. "Omgående" – det blir i alla fall 2004 eller något i den stilen.; mer än vad de kan.

Ett alternativ som skulle gå relativt snabbt att genomföra kan vara att hänga på ett provisoriskt spår över Riddarfjärden. Det finns redan stadsplaner som man kan ta i bruk.

Ett annat alternativ är att tillämpa säckstationsmöjligheten i Centralen och alltså vända tågen. Söderifrån finns det två alternativ. Det som jag tror är samhällsekonomiskt bäst är att köra säckstation vid Liljeholmen. Det finns järnvägsplan i stort sett ända fram, och så får man en knutstation där. Så småningom kan man använda den som koppling till Kungsholmenbanan. Det andra alternativet är att använda de outnyttjade spår som finns vid Södra Station och vända tåg där.

Bifall till Miljöpartiets förslag!

Anförande nr 47

Landstingsrådet **B e r g e r K e t t n e r** (s): Lena har upptäckt att Socialdemokraterna är ett regeringsbärande parti, och det är ju trevligt. Det är vi gärna.

Nu är det väl så att detta att det har blivit dåligt med resurser till Stockholmstrakten inte bara är ett socialdemokratiskt problem. Jag har hört sägas att det har funnits regeringar med andra partier, t.o.m. Folkpartiet, i det här landet, och politiken har inte varit så flagrant annorlunda.

Men ska vi, tycker jag, inte gå in på det spåret, Lena. Jag tror att det absolut viktigaste för att vi ska få pengar till Stockholmsområdet i samband med Stockholmsberedningen

och infrastrukturproppen är att vi prövar på någonting nytt, nämligen att hålla ihop för Stockholm. Det har inga partier i den här regionen varit särskilt bra på.

Vi prövar att göra det. Vi har t.ex. i SL-styrelsen – det kan du fråga Ulf om – gemensamt skrivit brev till regeringen när det gäller de saker vi prioriterar. Och bland de saker som vi prioriterar är inte dubbelspår till Nynäshamn, men väl mötesspår, vilket räcker för att man ska kunna köra om.

Sedan vill jag bara i marginalen påpeka att om vi socialdemokrater måste välja mellan förstaklasståg för vissa personer som har råd att betala och generella förbättringar av pendeltågen, så kommer vi nog, precis som i det enhälliga svaret från SL, att hänvisa till att alla pendeltåg ska bli mycket bättre. Det är en bättre väg att gå, att alla resenärer till normal SL-taxa får åka bekvämt, än att några får göra det eftersom de betalar första klass.

Anförande nr 48

L e n a H u s s (fp): Till att börja med tycker jag att det är lite tråkigt att en syster här i salen använder sig av det hon själv nyss kritiserade, nämligen härskartekniker. Det var en nedlåtande ton: jag har ”upptäckt” vilka som har regeringsmakten i det här landet. Ja, tyvärr är vi många som ser både en och annan tråkig konsekvens av det. Jag får väl trösta mig med att det är valår, så det kanske inte är på det sättet så länge till.

Hur som helst, menade jag bara att vi tillsammans väl kan trycka på regeringen för mer resurser till spårtrafiken här i regionen. Det är en gemensam angelägenhet för alla stockholmare, oavsett politisk färg. Framkomligheten i Stockholm är under all kritik – det finns det väl ingen som har något att invända emot. Så är det.

Ja, visst är det trevligt om alla resenärer får en hög standard. Men jag tycker mig ändå känna igen den gamla hederliga socialdemokratiska retoriken: om inte alla får ha det lika bra, så ska alla åtminstone ha det lika eländigt.

Det är trots allt ganska långt till Nynäshamn. Om det är så att det finns resenärer som vill prioritera detta, varför inte erbjuda det då? Jag skulle kunna tänka mig att det finns ganska stor efterfrågan. Vi ska ju vara kundorienterade.

Jag tycker det här är ett utmärkt förslag, och jag tycker det är tråkigt att Bengt Cedrenius kallar det huvudlöst. Det är inte huvudlöst att ha visioner. Vi ska våga ha visioner och tänka lite piggt här i salen!

Anförande nr 49

Landstingsrådet B e r g e r K e t t n e r (s): Kära syster! Vi kan ägna oss åt olika sorters tävlingar. Vi kan säkert tävla i om vem som kan vara mest arrogant av dig och mig också, om vi vill.

Jag är hemskt ledsen om du uppfattar att jag har ägnat mig åt någon härskarteknik. Det var inte fråga om det.

Jag sade inte heller att du hade upptäckt vem som har regeringsmakten. Jag lade märke till att du hade märkt att socialdemokraterna i den här salen hör till ett regeringsbärande parti och vill använda vår kontakt med regeringen, och det är en lite annan sak.

Om du känner dig stött så ber jag hemskt mycket om ursäkt. Men tänk lite på dig själv också, kanske!

Anförande nr 50

J a n W a t t s g å r d (v): Ordförande, fullmäktige! Nynäshamnspendlarna är väl bland dem som har drabbats hårdast av problemen med förseningar i pendeltågstrafiken. Under en period var tågen indragna dels på banan mot Gnesta, dels mot Nynäshamn. Det var ersättningsbussar, och det var strapatsrikt, vill jag påstå, för nynäshamnspendlarna. Turtätheten är inte alls lika stor efter Västerhaninge, och det har varit många gånger som man tvingats till omstigning vid stationen i Västerhaninge. Jag har vid ett annat tillfälle berättat om en pendlares vedermödor på väg från Nynäshamn till Stockholm, bl.a. hur man ofta blir stående på Årstabron.

Men det som i första hand behövs är väl olika kapacitetsförstärkningar. Den delen har Bengt Cedrenius pekat på. Det behövs förstärkningar på Nynäsbanan. Han har nämnt dubbelspår, bytesspår och förlängda plattformar.

Anförande nr 51

J a n S t r ö m d a h l (v): Fru ordförande, ärade landstingsledamöter! Den här debatten handlar egentligen om två helt olika saker.

Dels handlar den om det som motionen tar upp, nämligen ett förslag om att återinföra första klass i kollektivtrafiken här i regionen. I det avseendet borde ju motionen, med det svar den har fått, egentligen avslås; det instämmer jag i. Det finns ingen anledning att återinföra olika klasser i kollektivtrafiken. Jag tycker att alla nynäshamnare, även de som inte har råd att åka första klass, ska få komma snabbt fram med de tåg som finns till Stockholm.

Dels har vi den andra debatten, om spårkapaciteten från Nynäshamn till och genom Stockholm. Där kan jag bara markera att jag i stort sett håller med om det som Bengt Cedrenius har framfört här. Det har egentligen inte med den här motionen att göra, men det är en viktig fråga. Det är en förutsättning för att sätta in sådana här specialtåg – som vi alltså inte ska använda på det sätt som Lena Huss har föreslagit, men det behövs.

Vad vi nu alla är överens om är att vi ska försöka få fram pendeltågstunneln så fort som möjligt, men vi vet samtidigt att det finns en stor risk i ett sådant projekt. Det är tekniskt

komplikerat, det är administrativt komplicerat och det kan komma att ta betydligt längre tid än de tio år som man t.ex. tror på i utredningen från Banverket.

Jag håller med Bengt Cedrenius om att vi också borde kunna bli överens om att inte satsa allt på ett kort, nämligen pendeltågstunneln, utan samtidigt satsa på några kompletterande lösningar. Då tror jag mest på att bygga färdigt ett tredje spår – för det kommer dessutom att behövas på längre sikt. På längre sikt räcker inte den här pendeltågstunneln, om vi också tror på en utveckling av kollektivtrafiken i regionen och en utbyggnad av pendeltågssystemet, bl.a. en gren upp mot nordost.

Med det yrkar jag ändå bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 52

O l o v L i n d q u i s t (fp): Fru ordförande! Det är väldigt sällan jag håller med miljöpartister, men nu ska jag göra det. I det inlägg Bengt Cedrenius höll kan jag hålla med om i stort sett allt. På slutet gled det väl iväg lite grann, men det var ett mycket bra inlägg, som jag kan instämma i.

Men till skillnad från Jan Strömdahl upplever jag inte motionssvaret som något negativt, alltså som ett avslag. Landstingsstyrelsen håller faktiskt med om att det här teoretiskt sett kan genomföras, men inte just nu.

Se det som en vision! Lena var inne på visioner, och jag tycker att det är en vision. När vi skrev motionen var vi väl medvetna om att vi inte skulle få bifall. Det är inte praktiskt genomförbart just nu, men någon gång i framtiden.

Mer kapacitet behövs, det är ju alldeles självklart. Lena nämnde tunneln och dubbelspåret.

Jag är ledsen att säga det, men det är ju lite synd då att det praktiska genomförandet ligger på den minister som dessvärre inte har visat framfötterna när det gäller att genomföra förslag över huvud taget. Han är säkert sämst i all statistik på den punkten. Det är sorgligt att behöva säga det, men det är ändå de facto så.

Det är inte med anledning av det som jag ibland skämtsamt brukar säga att jag är lite luttrad när det gäller infrastrukturprojekt över huvud taget, inte bara för att vi har en socialdemokratisk regering utan i största allmänhet. Jag är glad om vi kan få vissa av de mest angelägna projekten genomförda innan jag går i pension – och jag har 22 år kvar dit. Genomför gärna så många som möjligt! Är vi överens som många så är det bara bra: pendeltågstunnel, dubbelspår till Nynäshamn och fler därtill. Men genomför dem också inom rimlig tid. Pendeltågstunneln är uppsatt på elva år, och det vore bra om den kom till innan dess.

Anförande nr 53

Sten Erson - Wester (kd): Ordförande, ledamöter! Till att börja med vill jag yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag till beslut.

I grunden är idén om snabbtåg med hög kvalitet bra, och så fort förutsättningarna för ett snabbtåg till Nynäshamn finns kommer jag att vara bland de första att tillskynda ett sådant skipstoptågsprojekt i rusningstid, liksom för övriga delar av nätet – inte minst till Märsta, Södertälje och Bålsta. Förutsättningarna är, som sades här, Årstabron och en pendeltågstunnel till att börja med. Sedan får man naturligtvis se. Över en längre tid kan det mycket väl vara så att andra projekt också kommer in och blir intressanta. Det är naturligtvis inte uteslutet att man också får titta på annat. Men man måste ändå börja någonstans, och nu är pendeltågstunneln det mest angelägna och centrala projektet.

Skipstoptåg tycker jag är en viktig kvalitetsfaktor. Det är inte bara taxan vi kristdemokrater anser är viktig för att göra länet rundare, utan det gäller också tiden. Många har väldigt långa restider. Därför är tankar om att införa fler skipstoptåg bra – när förutsättningarna finns för detta.

I grunden är jag alltså positiv till tankegångarna i motionen, men jag ansluter mig till landstingsstyrelsens förslag med tanke på det läge vi har i dag.

Anförande nr 54

Urban Rydahl (s): Ordförande, landstingsledamöter! Jag tycker att det här är en intressant debatt. Det är roligt att man från olika håll för fram förslag till att förbättra pendeltågstrafiken i länet.

Det jag är lite fundersam på är värdet av att skälla på regeringen och vissa enskilda ministrar härifrån talarstolen i tron att det på det sättet skulle gå fortare.

Jag har i tidigare debatter här sagt att det inte är så konstigt att det har tagit lång tid att ena sig om det tunnelförslag som nu ska arbetas fram. Det var många krafter som hade synpunkter på detta. Personligen är jag glad åt att vi aldrig kom fram till det där tredje spåret. Skulle det byggas i dag, som ett slags reserv, enligt Strömdahl, så måste vi också bygga en ny tunnel under Södermalm. Som bekant är det ju bara två spår där. Jag tror att det vore fel sätt att använda våra investeringsmedel. Därför tycker jag bättre om det förslag som Banverket nu utreder.

Detta var bara en kommentar till det förtäckta angreppet på regeringen.

Anförande nr 55

Landstingsrådet **B e r g e r K e t t n e r** (s): Fru ordförande! Den här motionen handlar enligt att-satsen om att SL ges i uppdrag att utvidga resegarantin till att också omfatta tillgängligheten i enlighet med motionens avsikter. Vilka är då dessa? Jo, huvudsakligen två saker.

Som det står i sista stycket ska även sträckan mellan stationsingång och tåg eller busshållplats och buss omfattas av resegarantin – dvs. om hissen inte går ska jag kunna få ut resegarantin om jag inte kan ta mig ner till perrongen och därför missar tåget.

För människor som har funktionshinder ska man kunna beställa ersättningsresa med bil *eller färdtjänstbuss*. Och där finns en hake till.

Vi har ett gemensamt ansvar i den här salen och det pågår ett intensivt arbete mellan tjänstemännen i färdtjänsten och SL för att fler vanliga, allmänna kollektivtrafikfärdmedel ska bli tillgängliga för funktionshindrade personer, människor som har färdtjänstillstånd. Detta kräver att de också vet att de kan använda resegarantin om det inte skulle fungera. Där är det då så att inte alla som kan åka tunnelbana kan åka taxi, utan ibland behöver man en färdtjänstbuss.

När man slår upp dagens Metro på tunnelbanan från Rinkeby, kan man läsa att redan i dag berättar SL:s VD på SL-sidan att man ska börja jobba med det där första, att resegarantin också ska omfatta stillastående hissar – åtminstone kan det tolkas så. Vi måste klargöra vad som gäller.

Utifrån det kan det ju verka rätt logiskt att motionen anses besvarad. Det uppställer dock ett intressant filosofiskt problem. SL:s styrelse och landstingsstyrelsen ansåg alltså motionen besvarad för några veckor sedan med hänvisning till någonting som hände först i dag! Jag själv, som är väldigt intresserad av science fiction-litteratur, tycker att det skulle kunna vara ett exempel på ett sådant där temporalt genomslag som då och då händer i Star Trek när olika dimensioner och deras tidslinjer korsas. Men jag tror inte riktigt att det är ett bevis för att något sådant har hänt.

Man får väl tolka det som att majoriteten är väldigt angelägen om att ställa det här till rätta. Elwe gick ut i ett pressmeddelande och hävdade att det redan gällde när motionen lades, så att det var en onödig motion. Till det vill jag bara säga att vi verkligen har försökt kontrollera om vi på något sätt har brustit i uppmärksamhet och inte upptäckt att detta redan gäller, men ingenstans i SL:s information, vare sig på hemsidan eller i informationsbroschyerna, framgår det t.ex. att resegarantin kan omfatta stillastående hissar. Vad som står är att den gäller trafiken med tunnelbanetåg och bussar. Det här har vi ju tuggat om flera gånger i SL-styrelsen.

Tydligen är det så, har vi tagit reda på genom kontakter med handikapporganisationerna, att om man – trots att det inte står att det omfattas av

resegarantin – ändå ringer och frågar så händer det ibland att man får ja, och om man sedan skickar in sitt taxikvitto får man oftast pengarna tillbaka. Oftast får man alltså rätt trots ett ganska stort hinder. Men vitsen med en resegaranti måste ändå vara att människor vet hur den gäller, och det har inte precis varit, om man säger så, glasklart.

Det är väldigt bra att det här nu kommer att läggas till rätta. Däremot känns det som vi fortfarande har kommunikationsproblem när det gäller de färdtjänstresenärer som inte kan åka taxi. Det är inte blott och bart, som det beskrivs i motionssvaret, en fråga om krockar mellan resegarantisystemen i färdtjänsten och i SL, utan det här handlar bara om SL:s resegaranti. Om man inte kan ta en taxi behöver man kunna rekvirera en färdtjänstbuss mycket snabbt.

Det fanns signaler i själva SL-styrelsen senast att även detta kommer man att försöka åtgärda, och det hoppas jag.

Intill den stund då det trots allt blir så att de här reglerna finns och är både tillgängliga för resenärerna på ett enkelt sätt och tydliga, vill jag ändå yrka bifall till motionen.

Som kuriosas skulle jag vilja säga att om det nu är så att när vi i oppositionen lägger motioner så genomförs det vi föreslår innan motionen kommer upp till behandling i landstingsfullmäktige – vilket också har skett på rekordtid, motionen är lagd i december – så svindlar tanken. Tänk vad mycket mer vi skulle kunna motionera om bra saker som vi inte har majoritet för, om ni nu tar så mycket notis om vad vi säger, för en gångs skull!

Anförande nr 56

Å k e A s k e n s t e n (mp): Ordförande, fullmäktige! Vi tycker från Miljöpartiets sida att den här motionen borde ha remitterats både till SL och till färdtjänstnämnden. Den handlar ju framför allt om tillgängligheten, eller bristen på tillgänglighet, i kollektivtrafiken. Därför borde rimligen både SL och färdtjänstnämnden ha fått yttra sig.

Sedan är det en oklarhet, som Elwe Nilsson bör klargöra. På sidan 2 i ärendet står det att man har uppdragit åt bolagets VD att återkomma i samband med styrelsens nästkommande sammanträde i mars med en utvärdering och redovisning av erfarenheter samt förslag på hur resegarantin kan utvecklas för alla resenärer. Det var alltså ett uppdrag som skulle ha redovisats på mars-sammanträdet. Det sammanträdet har nu varit, och det kunde vara intressant att få höra om det som kom fram då motsvarar motionärernas önskemål.

Miljöpartiet yrkar i första hand återremiss av ärendet, i andra hand bifall till motionen – såvida den nu inte i praktiken har bifallits på något sätt som vi inte känner till. Det står inte i ärendet, och det vore bra om Elwe Nilsson i så fall nämnde det.

I hela ärendet saknar jag en viktig tillgänglighetsaspekt. Det gäller de nya tunnelbanevagnarna Vagn 2000. Om man sitter i rullstol kan man inte utan hjälp komma ombord på dessa tunnelbanevagnar, och det är ju en stor brist. Det är många som helt enkelt inte över huvud taget har kunnat åka tunnelbana, och för dem har det blivit sämre,

men det finns ingen resegaranti i världen som har hjälpt för dem, på grund av att man har upphandlat nya, konstiga tunnelbanevagnar.

Anförande nr 57

U l f U e b e l (fp): Ordförande! Resegarantin har införts av den nuvarande majoriteten. Folkpartiet har under flera år före förra valet drivit just frågan om resegaranti. Vi är glada över att resegarantin har utvecklats så väl. Självklart beaktar vi synpunkter från både Socialdemokraterna och övriga oppositionspartier om att förbättra resegarantin ytterligare. Om det är vi nog ganska överens, och därför tänker jag inte spilla mer krut på den frågan.

Jag kunde svara Åke Askensten när det gäller vagnarna, att också de är observerade – redan före valet, i och för sig. De nya vagnarna kommer att ha ett annat inbrev, och övriga vagnar som är levererade kommer att justeras.

Vad gäller övriga åtgärder har SL tillsatt en konsulent, specialiserad på tillgänglighet, som ska komma med ytterligare förslag för att förbättra situationen.

Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 58

M å n s A l m q v i s t (v): Ordförande, ledamöter! Det verkar som att vi är ganska överens i den här frågan, och det är ju bra.

Från Vänsterpartiet tycker vi dock att det är tydligare – mer ”glasklart” – i motionen än i svaret. Det tydligaste sättet, om man vill få genomslag för den här idén, är därför att gå på motionen. Därför yrkar jag bifall till den.

Anförande nr 59

D i c k D e r n h a g e n (mp): Tack Anna m.fl. för en utmärkt motion! Miljöpartiet står bakom tankarna om den utökade resegarantin.

Dock slog mig en liten reflexion. Jag, som bor i Märsta, har många gånger drabbats av försenade pendeltåg och därmed också mer än 20 minuters förseningar. Oftast har det varit 30 minuter. Ändå har jag inte funderat på resegarantin, eftersom det handlar om 300 kronor i ersättning och till Märsta går det på minst 400 kronor att åka taxi – för att inte tala om Sigtuna. Jag kan tänka mig att i många andra delar av länet har man liknande problem: Nynäshamn eller Norrtälje, t.ex.

Det står att ersättning kan ske med ett högre belopp ”om särskilda skäl föreligger”. Nu undrar jag: Är det ett ”särskilt skäl” att man bor i Märsta?

Jag yrkar återremiss.

Anförande nr 60

Landstingsrådet N i l s s o n (m): Fru ordförande, fullmäktigeledamöter! Vi kan ju inte sluta arbeta i SL bara för att någon skriver motioner om redan pågående arbeten, och det är anledningen till att ärendet är hanterat så som det är. Resegarantin har gällt hela resan hela tiden. Om det sedan har varit ottyligheter i broschyrer, som det har varit, är det knappast skäl att upphöra med arbetet att det skrivs en motion.

Det vi ville ha reda på i en utvärdering till den 28–29 mars var bl.a. beloppet efter det att vi hade utökat garantin till att gälla inte bara tunnelbanan utan även bussar och pendeltåg. I den utvärderingen fick vi reda på att ungefär 95 procent av kostnaderna ligger under 400 kronor. Det tyckte vi var en lämplig nivå, och därför har vi höjt gränsen till 400 kronor. Då fångar man in 95 procent av alla som kontaktar SL, så att säga normalbiten.

De där särskilda skälen kan vara många, men det främsta skälet är att man har så långt att det kostar mera. Vi ger ju inte detaljdirektiv, för det måste de arbeta med som granskar ansökningarna, men direktiven från SL-styrelsen är att ha en generös syn. Bor någon långt ut och det kostar mer så ska man ha en generös syn på att betala.

I alla sådana här system förekommer ett antal lycksökare, så det måste finnas en kontrollapparat. Det finns en kontroll av hur ofta de återkommer, och det finns en kontroll som ser om det verkligen har varit något fel som har stört. Men med den utökning och förändring vi nu gjorde fångar vi alltså in 95 procent.

Vad som är kvar är lite grann med färdtjänsten, men framför allt – vilket jag visade en viss irritation över på senaste SL-styrelsen – har man inte kommit så långt i resonemangen med Waxholmsbolaget. Jag vet att det har satt fart efter vårt styrelsesammanträde. Här kan det röra sig om väldigt konstiga frågor. Missar man båten kanske det blir hotell. Vad gäller för Waxholmsbolaget i samband med resegarantin? Vi vill få in att hela resan för resenären är inte bara med SL utan även med Waxholmsbolaget, som ju ägs av oss som sitter här. Vi behöver klara linjer, så de som sitter på öar och andra vet vad som gäller. Arbetet pågår för fullt, och det får vi väl tillbaks. Det här är roligt.

Vår ambition är att det här inte ska kosta en enda krona. Trafiken ska fungera så att garantin inte utnyttjas, det är ju vitsen.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 61

H e l e n a E k e k i h l (mp): Ordförande, fullmäktige! Jag tänkte ställa en fråga för att förtydliga lite när det gäller resegarantin i allmänhet.

Jag som bor i länets glesbygd har varit med om, när jag har väntat på bussen för att komma till centralorten Rimbo, att bussen har kört i diket. Om jag då skulle ringa efter taxi kanske det tar en eller två timmar innan den kommer.

Om jag har SL-kort och då blir tvungen att ta min bil i stället och köra två och en halv mil, gäller resegarantin, och hur gör man i så fall?

Anförande nr 62

Landstingsrådet N i l s s o n (m): Svaret är nej. Garantin gäller taxiresor, punkt slut.

Det går liksom inte. Det är likadant som i resebranschen och överallt annars. Teaterbiljetter, flygbiljetter, försenad här, försenad där, försenad hos doktorn, inte hämtat barn på dagis, tagit egen bil, åkt med grannen – det blir en omöjlighet.

Jag kan känna för dig, jag vet var du bor. Men jag tror ändå inte att det tar två timmar att få en taxi ens för dig. Det kan det däremot ta i Lindholmen i Vallentuna, eftersom ingen vill köra där, på en lördagskväll. På två timmar hinner man från Södertälje till Hallstavik, så riktigt så jäkligt kan det väl ändå inte vara?

Nej, tyvärr måste det dras en gräns någonstans, annars blir det helt ohanterbart. Av praktiska skäl är den dragen just där.

§ 53

Förslag nr 22

Anförande nr 63

Sunhild Dietrich-Larsson (mp): Fru ordförande! Jag vill börja med att beklaga att man har bakat ihop de här två motionerna, för de handlar om helt olika saker. Dessutom lades motionen om infektionskliniken innan den som vi har nu hade kommit till.

Jag skulle vilja säga några ord om den infektionskliniken som finns i dag. Det är naturligtvis väldigt bra att den finns, och att man tänker på utvärdering är också väldigt bra. Man vet ju inte om de höga besökstalen beror på att det är många som söker eller om det är ett fåtal som går många gånger. Det måste förstas utvärderas noga.

Sedan skulle det vara lovvärt om man kunde inrätta både tand- och fotvård i anslutning till infektionskliniken, för det behöver de här människorna.

Det är underbart att det talas om att man nu har mobilteam där också, för det behövs naturligtvis ett motivationsarbete. Men jag frågar mig om det är rätta platsen för frivilligorganisationerna. De har ju den dagliga kontakten, och innan utvärderingen är klar vet inte jag hur många som söker sig till infektionsmottagningen.

En sak som vi tar upp i motionen men som infektionsmottagningen inte kan tillgodose är att ge de hiv-positiva bromsmediciner. Det är ytterst allvarligt, tycker jag. Jag vet inte om du har sett statistiken för de sista sex åren om våra hiv-positiva. De är i princip lika många fast tio stycken försvinner varje år. Jag lovar dig, de dör inte i sina sängar, som du och jag kanske får göra en gång, utan många av dem dör sämre än våra husdjur, inte alls medvetna. Det tycker jag är väldigt sorgligt.

Detta om den medicinska mottagningen.

Sedan tycker jag att det är väldigt ledsamt att läsa i landstingsstyrelsens förslag att dessa personer ofta har ”ytterst låga anspråksnivåer”. Det är inte deras anspråksnivåer som är låga, utan insatserna från vår sida och deras förväntningar på oss. De har slutat förvänta sig någonting från samhället, för de har varit utsatta för tusen och en kränkningar och orkar inte längre kämpa emot.

Dessutom blir de ju sjuka i alla möjliga somatiska sjukdomar, och de har neurologiska sjukdomar. Det behövs många olika aspekter när man betraktar de här personerna: från biologiska över medicinska och psykosociala till psykologiska perspektiv. Man måste ta in ett mycket brett spektrum – plus någon som förstår hela den här problematiken.

Jag brukar inte vara missnöjd med HSN:s eller landstingsstyrelsens utredningar, de brukar vara bra. Men hur man här uttalar sig om dessa arma människor tycker jag är naivt, och det tycker jag inte om!

Så vill jag tala om vårt partis önskan om ett hospice för de här människorna. Det handlar alltså om palliativ terminalvård. Det är ju en förfärlig sjukdom, för det handlar om hiv-positiva som inte har fått sin bromsmedicin. Naturligtvis kan man vänta, så sanerar sig problemet självt med tiden, men jag vill inte medverka till sådant. Därför har jag väckt den motionen.

Någonstans måste vi ha en plats för de människor som inte har något hem, som inte längre har några anhöriga – som inte har någon. Också de måste få dö i en ren säng!

Det var så en gång Moder Teresa startade i Indien. Ni vet väl vad som har blivit av det? Ska vi vara sämre i Stockholms läns landsting?

Naturligtvis tycker vi inte att det ska behövas ett extra hus, det räcker att ge dem ett rum någonstans med sängar. Men det måste finnas särskild kunskap i personalen. Att arbeta med palliativ terminalvård är alltid oerhört svårt och kräver handledning, men när det gäller en sådan kategori som våra hiv-positiva hemlösa är det ännu svårare – det måste man ha klart för sig.

Jag önskar verkligen höra vad Stig Nyman har för åsikt om det, tack.

Anförande nr 64

Landstingsrådet N y m a n (kd): Fru ordförande, värderade ledamöter! Först kanske jag ska ge en kommentar till att det är svar på två motioner samtidigt.

Sunhild, jag tror att vi kan vara överens om att vi i svaren och i omtanken om att behandla motionerna tillsammans rätt mycket riktar oss till samma grupp av människor. Några är mindre sjuka, andra är mycket sjuka och behöver hospiceinsatser i någon form.

Du hade några kommentarer omkring vårdcentralen för hemlösa, som ju kom till för lite sedan och som vi hoppas kunna utvärdera när verksamheten har varit i gång ett år. Utvärderingen ska nog kunna börja snart. Kortare underlagsperiod än ett år är knappast meningsfullt.

När det gäller om det skulle finnas brister i kompetens hos personal för vård i livets slutskede, palliativ vård eller hospicevård, är mitt bestämda intryck från de verksamheter vi har i landstinget att den personalen är kompetent att ta emot patienter alldeles oavsett vilken bakgrund människorna som vistas där har. Bland dessa finns naturligtvis också en och annan som faller under beteckningen hemlösa. Vid ett av de besök jag själv har gjort på ett av de hospice som finns i landstinget var det just en sådan patient ineliggande den gången. Det är nu några år sedan, men ändå.

När det gäller det medicinska behovet och det omvårdnadsbehov som de människor har som du tar upp i dina motioner, tror jag inte det spelar så avgörande stor roll hur deras liv har sett ut innan de blev allvarligt sjuka, behövde hospiceinsats osv. Det viktiga är att de får adekvat vård och kompetenta insatser från personal i det läge de befinner sig i.

Ett annat problem vi har, som är välkänt, är kanske mycket större än det som de här två motionerna tar upp. Det är de hemlösas situation i allmänhet, som är sådan att den ofta leder till infektioner, sjukdomar och missbruk av skilda slag.

När vi svarar på motioner tittar vi förstås på vad den anger för förslag till beslut. I den ena skulle HSN skapa förutsättningar för att ett hospice för hemlösa inrättas fortast möjligt, och det kan inte uppfattas på annat sätt än att det skulle vara ett alldeles särskilt hospice just för hemlösa.

Min övertygelse är att i det läge man behöver hospicevård eller terminalvård, en typ av vård som inte botar utan enbart lindrar och där utgången är tämligen given, så kan det vara en fördel för vården att man inte har separata hospice för sådana som under en kortare eller längre tid i sitt liv har varit hemlösa. Det viktiga är att de ges bästa tänkbara omvårdnad av bästa tänkbara kompetens, och då tror jag det är bra att inte utgå från den förutsättning som anges i motionen.

När det gäller den andra motionen, om att ge HSN i uppdrag att skyndsamt se till att hiv-smittade hemlösa får den sjukvård de enligt lagen har rätt till, är det så att det får man – i den mån man söker vård eller blir uppsökt av de resurser vi har. Det är ju inte så att man bara därför att man upptäcker att en person är hemlös ger en annan typ av vård eller avstår från att ge vård. Den att-satsen tycker jag är lite svårförståelig.

Vi har ändå ansett båda motionerna besvarade mot bakgrund av de resonemang som förs.

Jag kan förstå din reaktion på meningen om att de har ytterst låga anspråksnivåer. I de kontakter som jag utgår från att både du och jag har haft och har kan man möta människor med ganska höga anspråk, men de flesta människor jag har stött på i de sammanhang där man träffar dem har ett alldeles speciellt förhållningssätt till samhället. Jag menar inte alls att slutsatsen är att de har sig själva att skylla, men de har utomordentligt bestämda åsikter om sin relation till samhället och dess företrädare i form av myndigheter, sjukvård osv. Det kunde naturligtvis ha uttryckts på ett annat sätt. Jag tror att det i den här gruppen människor finns alla tänkbara ståndpunkter och förhållningssätt till samhället, som det finns hos oss andra.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 65

B r i t R u n d b e r g (v): Ordförande! Jag tycker det här var en väldigt viktig motion om hospiceverksamhet för hemlösa hiv-positiva som utvecklat aids och en infektionsmottagning för hiv-positiva. Jag tycker det är bra att det nu finns en mottagning dit de hemlösa kan vända sig. Men det är ju inte riktigt vad de behöver. En del kan naturligtvis gå dit, men i den gruppen finns det ju missbrukare som har väldigt svårt att sluta med sitt missbruk. Inte blir det lättare om man dessutom vet att man är hiv-positiv och håller på att utveckla aids. Det är ju väldigt komplicerat. Det handlar om människor

som kanske har misslyckats i hela sitt vuxna liv med att bli av med missbruket, de klarar det helt enkelt inte. Då är det inte säkert att de går till den här mottagningen heller. Däremot är det klart att de kan bli uppsökta.

Problemet är väl just att de inte kan ta bromsmediciner, när de inte har en fast och inte har ett ordnat liv. Jag har tagit upp detta tidigare i en motion. Det krävs extraordinära insatser, både från sjukvården och från kommunerna, för att klara den här gruppen.

Convictus är en frivilligorganisation som arbetar med den här gruppen, men de känner inte att de har fått något vidare stöd från landstinget. De har varit utan lokal nu ett tag. Landstinget, som ju har så många lokaler centralt, har inte lyckats hitta någon lokal. Nu är det Stockholms stad som har ställt upp med en lokal där de får vara, i gamla Postgirohuset, tills det blir hotell där – då får de flytta igen. Vad de behöver är en central plats. Convictus är en organisation som uppenbarligen ändå når de här svåra fallen, som har det väldigt jobbigt, som missbrukar och behöver bromsmediciner och stöd på alla möjliga sätt.

Även om lagen finns är det inte säkert att den fungerar, och det är ett problem som vi faktiskt får ta ansvar för i landstinget.

Också hospicefrågan är viktig för den här gruppen – men kanske inte bara för dem som är hiv-positiva utan även för andra hemlösa utslagna som är alkoholmissbrukare som har fortsatt med sitt missbruk och som också har det väldigt svårt. De behöver också någonstans att ta vägen. Jag tror inte heller att man behöver ha ett särskilt hus för dem, men det är väl ändå viktigt att det finns platser som på något sätt är reserverade, så att man vet att de finns? Jag tror också att de flesta i vår personal kan klara också de här patienterna, men det skadar ju inte att man ändå säger: så här många platser ska det finnas i reserv för den här gruppen av människor, så att det alltid finns plats någonstans.

Jag yrkar bifall till vår reservation i landstingsstyrelsen.

Anförande nr 66

M a r i e J o h a n s s o n (m): Ordförande, landstingsledamöter! Jag tror att vi har en likartad uppfattning om att de hemlösa behöver hjälp, och mycket hjälp.

För mig har det varit viktigt att utgå från deras egna önskemål, deras egna behov av hjälp och hur de uttrycker sina behov, och att all hjälp sker på frivillig grund. Jag hoppas att det är det du menar, Sunhild. Om man vore elak skulle man kunna tro att ni vill att de ska tvångsintas för att ges den här vården, som de ibland avböjer. Jag tror nu inte det, men jag vill att du ska säga det från talarstolen.

Hemlösa är faktiskt inte en homogen grupp med likartade behov och önskemål. Tvärtom är de människor med många olika, ofta brokiga, bakgrunder. Men nästan alla har ett gemensamt, och det är att de totalt har tappat förtroendet för samhället. Jag tänker på socialtjänsten, polisen, sjukvården i stort, inte minst missbruksvården och psykvården. Det gör att det inte alltid är så lätt för dem att ta emot den vård som

samhället erbjuder i någon form, och det måste vi alltid ha i bakhuvudet när vi försöker erbjuda dem någonting.

När vi i Södra Stockholm startade Hållpunkt Maria, var en av grundtankarna att sakta bygga upp ett förtroende hos de hemlösa. Vi vill att de ska kunna få basal vård på sina villkor och med en stor respekt för deras integritet. Man måste t.ex. inte vara nykter för att få komma dit och bli omplåstrad. Man får inte slåss och man får inte bära sig åt hur som helst, men på det hela taget ges vården på deras villkor.

Läkarna som finns där och i uppsökarteamet är ganska säkra på att alla hemlösa i dag är hiv-testade, och dessbättre är det inte så många som man skulle kunna befara som är smittade.

Däremot har de hemlösa väldigt dålig allmänkondition och ganska många har missköta kroniska sjukdomar. Det pågår dagligen ett motivationsarbete för att få de hemlösa att ta emot hjälp, men det har varit väldigt svårt. Med tanke på hur de lever och hur deras dagliga situation ser ut är det svårt att ge dem bromsmedicin, men det är ännu svårare att ge så relativt enkla mediciner som insulin.

Tvång hoppas jag är något som ingen av oss vill ha, utan det handlar om motivation. Det finns flera ideella organisationer som arbetar för att hjälpa de hemlösa. Det finns boenden i Stockholm, och som ni vet har alla rätt till tak över huvudet om de vill. Men också det har varit ganska svårt. Även under den allra kallaste tiden runt jul och nyår, när ni minns hur fruktansvärt kallt det var, hade uppsökarteamet väldigt svårt att förmå vissa av de hemlösa att gå med på att gå in – vilket betydde att de så småningom kom in med allvarliga förfrysningsskador. Det är alltså svårt att få dem att ta emot den hjälp vi erbjuder.

I Stockholm finns lågtröskelboenden, och det är jag glad för och tycker att vi ska fortsätta med. Vi erbjuder hemlösa hospice – jag tänker på sådana hem som Maria Regina, Ersta och Stortorp. Jag tror att det räcker, och jag vet att de hemlösa erbjuds vård där också.

Det stora behovet hos de hemlösa i dag, som de själva säger, är att få hjälp med medicinsk fotvård och med tandvård. I dagarna har vi lyckats få den lokal som vi så länge har hoppats på för att kunna dra i gång tandvårdsmottagning och fotsjukvård i samband med Hållpunkt Maria. Vi hoppas att det ska leda till att motivationsarbetet ska gå ännu bättre. Som Stig sade har Hållpunkt Maria varit i gång för kort tid för att utvärdera, men vi får kontinuerliga berättelser om hur det går, och vi har redan sett att förtroendet för landstinget och för den sjukvård vi erbjuder har ökat dramatiskt. Det hoppas jag mycket på.

Anförande nr 67

Landstingsrådet R o s (s): Ordförande, fullmäktige! Som flera har bekräftat från talarstolen, behandlar de här båda motionerna en mycket viktig fråga. Den berör en grupp människor i vårt samhälle som har det svårt och som är mycket utsatta. Det verkar vi alla i fullmäktige vara tämligen överens om.

När de här motionerna behandlades i landstingsstyrelsen tillstyrkte vi socialdemokrater förslaget att anse motionerna besvarade. Vi grundade då vår uppfattning på en del av det som stod i HSN-stabens yttrande över motionen, vilket kortfattat kan beskrivas på följande sätt: HSN-staben konstaterar precis som motionären att vi inte kan nöja oss som sjukvårdshuvudman med att omvårdnaden inte blir så human som möjligt för de här människorna.

Staben uttrycker också att det kan diskuteras om detta kan ske inom ramen för ordinarie resurser eller om det krävs en särskild organisation. I det läser jag in att detta är en mycket svår fråga, vilket också många i dag från talarstolen har bekräftat. Vi är helt överens med motionärerna om att det krävs krafttag för att hjälpa de hemlösa, med ibland komplicerade sjukdomsbilder. Med den utgångspunkt som jag tidigare relaterat till för hur det här ska organiseras – ifall det går att göra det inom befintliga resurser eller om det krävs både särskild organisation och särskilda resurser – liksom för hur hela vårdkedjan ska fungera för de hemlösa vill vi i dag lägga fram ett tilläggsförslag. Jag ska snart återkomma till det.

Jag vill även bara lite kommentera det som Sunhild sade. Du sade, vilket är helt riktigt, att de här människorna har väldigt speciella behov. Du sade i ditt inlägg också att det egentligen bara krävs en säng för dem som är svårast sjuka. Det finns i dag faktiskt en palliativ vård och en sjukhusvård som borde fungera, men den gör uppenbarligen inte det. Jag finner därför att den här frågan är mycket större än att det bara behövs en säng. Vi måste få en ordentlig utredning av det här.

När vi i vår landstingsgrupp har diskuterat det här har vi varit oroliga för att om fullmäktige i dag bara lämnar de här motionerna besvarade, faller frågan i glömska. Vi vill därför framföra en tilläggsattsats som är lite mer nyanserad än motionsförslaget, nämligen att HSN-staben ska ges i uppdrag att undersöka förutsättningarna för ett hospis för hemlösa. Vi hoppas naturligtvis att hela bilden ska utredas, så att vi får en fungerande vårdkedja. Jag vill från s-gruppen yrka bifall till detta.

O r d f ö r a n d e n: Jag vill ställa en fråga till Inger Ros. Det skriftliga förslag som jag har fått är dels att du anser motionerna besvarade, dels att detta uppdrag ska ges. Ska jag uppfatta att det är ett nytt förslag från den socialdemokratiska gruppen, eftersom ni i landstingsstyrelsen inte hade något eget yrkande? Svaret är ja.

Anförande nr 68

Sunhild Dietrich-Larsson (mp): Fru ordförande, ledamöter! Jag börjar med det som Stig berättade. Jag tycker att vi i stora stycken är ganska överens, men jag har aldrig påstått att jag misstror personalen. Du menade att personalen är väl skickad att ta hand om alla människor. Jag har bara sagt att det här är ännu svårare än vanlig terminalvård, och Brit gjorde det alldeles tydligt. Jag trodde att du visste detta, och därför tog jag inte upp det. Den som är hemlös måste nästan vara missbrukare. Annars står den hemlöse inte ut. Det för naturligtvis med sig alldeles speciella problem, och de förstoras kanske också när man ska gå hädan med all rädsla. Det vet jag inte, men jag

kan föreställa mig det. Jag har alltså aldrig någonsin betvivlat vår förträffliga personals kunskap. Däremot tror jag att man absolut behöver tillhandahålla handledning, för det är inte lätt att ha ett sådant här arbete. Handledning behövs inom många områden.

Jag har inte heller sagt att vi någonstans ute i öknen ska ha ett separat hospis som inte stör – absolut inte. Men jag tycker att det av skrivningarna från landstingsstyrelsen och från HSN ganska tydligt framgår att det handlar om en grupp med mycket sammansatta problem och att det inte är så lätt att ha dem överallt. Jag kan nästan ställa mig bakom det som Inger säger, att man måste se efter var det är möjligt att ha ett hospis.

Jag ska påpeka att det fortfarande är så att man inte kan få bromsmedicin på infektionsmottagningar, vilket jag tycker är väldigt synd. Man borde finna en väg att ge hemlösa sådan medicin. De kommer varje dag och äter t.ex. hos Convictus, som Brit tog upp och som också jag mycket väl känner till. Man skulle där med handräckning från infektionsvården kunna ge den dagliga medicinen, så slipper de bli så sjuka.

Jag skulle ytterligare vilja poängtera att det hela tiden sägs att de hemlösa känner en stark misstro och ovilja mot oss. Det sade också Marie. Men vi ska väl inte ge dem vård efter deras negativa förväntan. De har rätt till vård.

Marie menade att jag vill att de här människorna ska tvångsomhändertas. Nej, du, det tycker jag verkligen inte, men jag vill inte se någon ligga under broarna och dö. Det har jag sagt tidigare här. Jag tycker att Sverige fortfarande är ett humanistiskt land, och jag känner mig medskyldig om sådant händer. Om jag skulle hitta en sådan person på gatan skulle jag själv släpa honom eller henne till sjukhus, även om det skulle påstås vara ett tvångsomhändertagande.

Du sade själv att den infektionsmottagning som vi nu har inte ens kan ge insulin regelbundet. Det handlar om att passa tider. Jag tror att man tar bromsmedicin bara två gånger om dagen och att det t.o.m. finns sådan som man tar bara en gång om dagen. Det borde vara lättare att ge sådan medicin om man går dit där de hemlösa finns. Att det är svårt får inte betyda att man ger upp.

Jag blev väldigt glad när du talade om att både tandvård och fotvård ska komma till stånd. Det tror jag att de behöver. De blir då också öppnare inför att ta emot uppsökare. Utan sådan omvårdnad är de inte intresserade, för det gör ont överallt hos de arma själarna.

Jag vet inte om det är hädiskt att påstå, men jag har ibland tänkt att man kanske också kunde involvera venhälsan i hospisfrågan. Jag vet att det visserligen är en helt annan kategori som man riktar sig till där, men det är just det som är problemet. Också de hemlösa måste vi ta hand om.

Jag yrkar fortfarande bifall till motionen.

Landstingsrådet N y m a n (kd): Alla talare hittills har visat stort intresse för att vi ska kunna erbjuda all tänkbar vård för den här gruppen av människor. Vad vi kan debattera är formfrågan, hur vi ska hitta en väg till bästa lösning. Jag tänker inte polemisera mot något av de inlägg som har gjorts, oavsett vad det har handlat om. Jag tror att Hållpunkt Maria är oerhört angelägen inte bara för att ge vården utan för att den ger en bättre bild av hur vårdbehoven ser ut i den här gruppen. Det kan vi alla vara tacksamma för.

Jag yrkar bifall till Inger Ros tilläggsförslag. En formalitet i sammanhanget gäller om uppdraget ska ges till HSN-staben eller till HSN.

(I n g e r R o s [s]: Det ska ges till HSN.)

Ja, jag tänkte också att det väl borde ges till nämnden. Då blir det formellt korrekt. Jag tycker att det vore värdefullt att få fram ett uppdrag som gäller att undersöka förutsättningarna för ett sådant här hospis för värdering i sammanhanget.

Jag yrkar därmed bifall sammanfattningsvis till Inger Ros förslag, eftersom det avsåg bifall till landstingsstyrelsens förslag med ett tillägg.

Anförande nr 70

I n g a - B r i t t B a c k l u n d (kd): Ordförande, ledamöter! Jag vill bara ge en liten upplysning angående Hållpunkt Maria. För ungefär två månader sedan hade man där haft 600 besök, som gjorts av 400 personer. Det är ganska mycket på kort tid, från september när den här mottagningen började bli känd och ungefär fram till februari. Denna mottagning behövs alltså verkligen. Något som man poängterar från personalen är frivilligorganisationernas enorma insatser. Man tycker att man har så mycket hjälp av dem att man ibland nästan inte törs närma sig hemlösa missbrukare utan att ha med sig medhjälpare från Frälsningsarmén.

Det var bara en liten upplysning som jag ville ge om denna mottagnings viktighet.

Anförande nr 71

S u n h i l d D i e t r i c h - L a r s s o n (mp): Fru ordförande! I anslutning till det som du sade kan vi konstatera att detta är ca 10 procent av de hemlösa i Stockholm. Det är en väldigt fin början, men det måste bli fler.

Du framhöll också att frivilligorganisationerna gör ett så otroligt fint jobb. Ja, men de har dåligt stöd med pengar från landstinget. Convictus har haft samma usla anslag i fem år. För att inte vara omöjlig i den här församlingen när alla nu är så överens om vad som ska göras yrkar jag bifall till Inger Ros tillägg och hoppas att det ska bli bra för de här hemlösa. Detta ska inte vara en stridsfråga. Det är ett hederligt uppdrag för oss alla att bli eniga om.

Anförande nr 72

B r i t R u n d b e r g (v): Jag vill bara säga att också vi stöder det socialdemokratiska tilläggsförslaget.

Anförande nr 73

Sunhild Dietrich-Larsson (mp): Fru ordförande, ledamöter! Vi har bett om en utbildning för sjuksköterskor från psykiatrin och även för dem som arbetar inom barnsjukvård och på ätstörningsenheterna med förtydligande av nutritionsprogrammet med anknytning till svält. Vi har fått till svar att detta inte skulle göras centralt. De styrande i landstinget har givit oss ett väldigt fint underlag, men de har inte tillfrågat enheterna. Det har vi gjort, och därifrån har vi fått det svaret att utbildning med inriktning specifikt mot nutrition enligt deras uppfattning bör ges inom ramen för gängse specialistutbildningar för såväl läkare som sjuksköterskor. Det är nämligen en stor kunskapsbrist inom det området även hos läkarna. Landstingsstyrelsen tycker att enheterna själva ska sköta dessa utbildningsinsatser.

Enheterna har redan för ett år sedan själva utarbetat och ansökt om en 5-poängskurs som skulle breddas till socialtjänsten och till folk från skolan, alltså till kringområden – och det är ju väldigt behjärtansvärt – men den har fortfarande inte kommit i gång. Så blir det när enheterna själva ska göra någonting.

Jag tänker vidare bara redovisa några siffror för eftertanke.

I hela landet har av alla kvinnor mellan 13 och 30 år 1 procent ätstörningar av specifikt slag. Av kvinnor mellan 13 och 40 år i hela landet har 2–2,5 procent bulimi, mest i storstäderna. Av alla mellan 13 och 50 år – mest kvinnor, men det börjar tyvärr också komma en del män – lider 2 ½ procent av ospecifika ätstörningar. Detta är alarmerande siffror.

Den enhet som finns på Löwenströmska sjukhuset – jag tror att den är privat – har gjort ett allvarligt påpekande. De ser 15–16-åringar som har en benstomme som 80-åriga kvinnor med osteoporos på grund av självsvält. Jag undrar om inte detta är underlag nog för ett yrkande om en central utbildning som ska ingå i specialutbildningarna. Det har ju kommit till en ny specialutbildning för sjuksköterskor, både på distriktssköterskebas och över huvud taget. Det är väldigt behjärtansvärt om man kan få in detta. Det behövs ju.

Dessutom behövs det också andra insatser än bara om nutritionskunskap. Det behövs väldigt mycket av pedagogik. Det är oerhört svårt för dem som arbetar med dem som självsvälter sig, oftast flickor och kvinnor, och de sjuksköterskorna byter lätt jobb. Resultatet av en bra behandling är oftast knutet just till den sjuksköterska som ägnar sig åt patienten i fråga. Jag tycker att det är väldigt sorgligt om vi inte kan ge dem en liten morot för att stanna kvar och utföra detta väldigt kvalificerade och nödvändiga jobb.

Jag har vidare fått höra från den centrala ätstörningsenheten att det är välkänt att utbildningsnivån när det gäller ätstörningar inte är god ens inom psykiatrin. På grund av det blir patienterna oftast remitterade till specialenheterna, som är knöckfulla. Jag tycker att detta stämmer till eftertanke, och jag vill gärna höra vad Andres har att anföra.

Anförande nr 74

Landstingsrådet K ä ä r i k (fp): Ordförande! Det är inget tvivel om att den problematik som tas upp i motionen vad gäller patienternas behov inom ätstörningsvården innehåller en mycket viktig del av kraven på förbättrad sjukvård i vårt landsting. Vi har till vår stora glädje lyckats utvidga vårdgarantin till att också omfatta ätstörningsvården. För att klara den stipulerade väntetiden om högst tre månader har det gjorts mycket stora insatser för att korta köerna. Utöver det som Sunhild nyss beskrev har det i detta sammanhang också visat sig att behovet varit mycket större än vad man tidigare har planerat för.

Det är alltså en mycket viktig uppgift för sjukvården att ta hand om patienter med ätstörningsproblem. Det har varit något som landstinget under olika tider och under olika politiska ledningar tidigare inte riktigt har klarat av. Den problematik som motionen egentligen handlar om är när, var och hur vårdpersonal ska utbildas i ätstörningsfrågor. Det är en helt annan problematik. Om man har olika uppfattningar på den punkten har det inte ett dyft att göra med att man skulle försumma patienternas behov, utan man måste faktiskt analysera var utbildning genomförs bäst.

Det framgår alldeles entydigt av de ganska långa, utförliga och analyserande svar som har kommit från nämnderna att motionärens förslag att lägga in ett rejält block om detta för all sjukvårdspersonal som utbildas inte är rimligt. Det är mycket bättre att inrikta utbildningsinsatserna på de delar av vården där man faktiskt möter patienten. Det är inte rimligt att utbilda alla sjuksköterskor oavsett vad de tänker jobba med eller vilken specialistutbildning de tänker skaffa sig. Det är inte heller rimligt att på djupet utbilda alla läkare.

Det är klart att sjuksköterskor och läkare ska ha kunskap om den här problematiken, precis som om alla andra områden, men att lägga in den tyngd som motionären går ut med är inte rimligt. Det är viktigt att man för de grupper som verkligen kommer att ägna sig åt den här vården och möta de här patienterna på olika sätt – antingen i den specialiserade ätstörningsvården eller i andra vårdgrenar som har stora kontaktytor mot de här patientgrupperna – kan tillhandahålla en bra och ordentlig utbildning.

Detta är bakgrunden till att motionärens förslag inte har bifallits. Det innebär en helt annan strategi, en generell utbildning över hela fältet. Det är inte rimligt. Vi pekar på att det finns en mycket bred kunskap om den här problematiken. Det finns ett antal olika institutioner som faktiskt håller i utbildning av vårdpersonal i dag, och kunskapen finns på en rad olika ställen som framöver också kan ansvara för utbildningar. Det framhålls i motionssvaret att det här som i alla andra sammanhang ändå är de som faktiskt ägnar sig åt den dagliga vården som är bäst på att bedöma vilken omfattning och vilket innehåll den här typen av fortbildning ska ha. Det är därför som motionen anses besvarad. Den är inte avslagen, och det finns ingen polemik mot tanken att detta är ett viktigt

vårdområde. Den strategi för utbildning som motionären har valt har dock inte vunnit gehör från någon av de inblandade.

Jag tycker att det är lite lösligt eller rent av fel att på det sätt som Sunhild gjorde i sitt inlägg från talarstolen alldeles nyss raljera över att det faktiskt är verksamheterna själva som ska bedöma sitt utbildningsbehov. Med förlov sagt tror jag att det finns en oerhört bred kunskap hos vårdpersonalen och hos de ansvariga och att de faktiskt också har förmåga att bedöma utbildningsbehov. Deras förmåga överstiger vida den i och för sig mycket fina kunskap som finns samlad i landstingssalen hos politiker och förtroendevalda. Vi har velat peka på att det finns en strategi som är bättre än motionärens och som faktiskt också har gett resultat. Det har i den praktiska sjukvården visat sig möjligt att bygga ut ätstörningsvården mycket kraftigt och komma till rätta med de långa och besvärande vårdköer som tidigare har funnits på området.

Med detta yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 75

S u s a n n a B r o l i n (v): Fru ordförande, fullmäktige! Problematiken runt ätstörningar är mycket svår. Vi vet att det framför allt är unga kvinnor som drabbas. Det är en grupp som har det ganska svårt att göra sig hörd. Det är en allvarlig sjukdom, som många tvingas leva med resten av sitt liv. Den har inte bara ett kritiskt stadium när man är smal som en pinne och nästan svälter sig till döds eller när man hetsäter och glömmer bort alla sociala kontakter. Det handlar också om att hela ens självuppfattning faller omkull.

Om man ber en sådan här patient ange med två stolar det utrymme som hon eller han behöver för att komma fram visar patienten troligen rejält fel. Det visar vilken felaktig uppfattning man kan ha av sig själv.

Skälen till att man svälter eller hetsäter kan vara flera. De kan härledas till individen själv men också till vårt samhälle och dess kontext. Det är därför som vi kan uppfatta dessa patienter som onåbara och svåra att bemöta, både inom sjukvården och när vi på ett personligt plan träffar dem. Det gör att det blir svårt att nå in till den verkliga kärnan och komma vidare. För att man ska kunna nå dit är det viktigt att de som arbetar med dessa patientgrupper får en kontinuerlig vidareutbildning.

Den utbildning som finns i dag har sina brister. Det har nämnts här, och det framkommer väldigt tydligt när man talar med personalen. En annan vinst med den utbildning som föreslås i motionen är att den personal som arbetar på de olika enheterna får träffas i en neutral och utvecklande miljö. Det är bra med tanke på de konflikter som i dag finns mellan de olika vårdkulturena.

Jag har rest runt mellan de olika enheterna och träffat den personal som det gäller, och det har varit väldigt intressant och givande. Man lär sig väldigt mycket, särskilt av att träffa patienterna, men man märker att den största delen av tiden faktiskt går åt till att prata om vilka fel som andra gör i stället för till tal om den egna verksamheten. När

personalen har kommit så långt är det bra att man får mötas i en utbildning och ta vara på varandras kunskaper och erfarenheter.

Det behövs en allmän kunskap, Käärik, för de här patienterna får fortfarande hjälp alldeles för sent. Med eller utan vårdgaranti får de hjälp för sent. Man behöver komma in mycket tidigare. Man träffar de drabbade först och främst på ungdomsmottagningar, dit de kanske kommer därför att menstruationen inte har kommit i gång, och på vårdcentraler osv., där man inte har lärt sig att hantera det här på rätt sätt.

Käärik säger att vi är oense om strategin, men jag skulle vilja säga att vi i dag inte har någon strategi. Försök att ge oss åtminstone någon strategi!

Slutligen är en god utbildning bra för personalen. Det kan ses som en förmån att man vill satsa på den eller att man satsar på de här frågorna. Det är bra när man ska rekrytera ny personal, något som Sunhild har sagt behövs.

Utifrån detta yrkar vi bifall till Miljöpartiets motion.

Anförande nr 76

Sunhild Dietrich - Larsson (mp): Fru ordförande! Jag undrar om du, Andres, har läst motionen och tagit till dig vad den handlar om. Den handlar om utbildning av två yrkesgrupper, nämligen av sjuksköterskor som vill specialisera sig inom psykvården och av dem som arbetar med ätstörningar, för att de ska orka stanna kvar, och om att man ska ha en kompetensstege. Det är faktiskt patientföreningen som önskar att vi ska hitta på något för att kompetent personal ska stanna där den är. Den är viktig.

Det var det ena. Jag tyckte vidare att du tog i lite häftigt. Utbildningsledare för Kunskapscentrum för ätstörningar har tyckt att det behövs en allmän utbildning även för läkare, och där vet man vad man talar om. Man får ju in många av de här unga flickorna från enheterna i primärvården, som har väldigt lite tid. Det är fråga om en tidsödande vård. Jag tycker att det är lite nonchalant av dig att avfärda vad en utvecklingsledare på Kunskapscentrum för ätstörningar har för åsikt i den här frågan. Du vill ju att enheterna ska tala om vad de behöver för utbildning. Du ska väl då också se till att den 5-poängskurs som de har begärt att få kommer i gång. De har ju själva utarbetat den för att få föra ut kunskapen längre ned i kommunerna, där man borde vara observant bl.a. i skolorna.

Jag tycker inte att det är så lätt att tala om en annan strategi. Strategin spelar ingen roll här. Det måste hända något.

Anförande nr 77

Birgitta Rydberg (fp): Ordförande, landstingsledamöter! Man kan tolka den här motionen på två sätt: antingen som uttryck för en misstro mot förmågan hos ledningen på de fyra ätstörningsenheterna att bedöma vilken fortbildning deras personal behöver för att hela tiden ha aktuell kunskap, eller som uttryck för ett engagemang för

att fler unga flickor med ätstörningar ska få en bra vård. Jag väljer att tolka motionen på det senare sättet, men jag tycker samtidigt att det ligger något också i det förra synsättet.

Samhället i stort har för lite kunskaper om ätstörningar. Vi har inte alla de fakta som vi skulle behöva ha för att veta vilka behandlingsmetoder som hjälper. Men vi vet en del, och det som vi vet har vi försökt föra ut genom Kunskapscentrum för ätstörningar, som vi har i vårt landsting.

Man har försökt jobba både med inriktning på skolhälsovården, som man för två till tre år sedan hade rätt stora utbildningsåtgärder för, och det senaste året med inriktning på ungdomsmottagningar för att erbjuda dem ökade kunskaper om ätstörningsproblematik. Grundläggande kunskaper om ätstörningar behöver öka i hela samhället, men det handlar inte bara om vad ätstörningskliniker, de specialiserade enheterna, ska ge för behandlingar.

När det gäller internutbildningar på de fyra kliniker som den här motionen handlar om, de kliniker som enligt avtal med landstinget ska bedriva specialiserad ätstörningsvård, förutsätter vi faktiskt att verksamhetschefen ska gå igenom utbildningsbehovet hos alla sina medarbetare, se efter vad var och en har i bagaget och vad som behöver fyllas på för att skapa ett brett och varierat utbud på enheterna. I det avseendet är det faktiskt ingen skillnad jämfört med en verksamhetschef på en ortopedklinik, som måste se till att berörda läkare och sjuksköterskor där har aktuell och färsk kunskap om de eventuellt nya vårdmetoder som man introducerar.

Jag tycker att det stora problemet när det gäller ätstörningar trots allt är att vi inte vet tillräckligt mycket. Vi har inte tillräcklig vetenskap om vilka metoder som ger effekt på vissa grupper av patienter med ätstörningar. Det är därför av väldigt stor betydelse att vi har en resultatuppföljning av de patienter som går i behandling, där vi följer upp och utvärderar vilka som blev bra, vilken problematik just de hade i sin ätstörning och vad som gav effekt. Det gäller hur vi matchar rätt patient till rätt behandlingsinsats.

Här sker det också en del saker. Kunskapscentrum för ätstörningar har en doktorand som just nu arbetar med hela det stora material som Stockholms centrum för ätstörningar har och följer upp resultatet. Det är ganska spännande att vi nu börjar få lite sådana data. Vid Kunskapscentrum för ätstörningar möts tre av våra fyra kliniker regelbundet. Den fjärde kliniken vill inte delta i det arbetet, vilket jag tycker är tråkigt.

Vi behöver mera utvärderingar av vårdresultat, och det konstaterade SBU redan i sin stora hearing om ätstörningsvården. Följden av den hearingen blev att man satte i gång en nationell studie, som nu pågår, för att samla in resultat och försöka att tydligare se vilka behandlingsmetoder vi ska använda för att få effekt. När den kunskapen finns har vi säkert mera att gå ut med utbildningar om. Denna datainsamling ska bli klar i höst, och det innebär att vi nästa vår borde ha ett stadigare underlag för att säga vilka behandlingsinsatser som fungerar för olika grupper av patienter med ätstörningar. Då ska vi naturligtvis se till att det här ingår i utbildningen. Jag tycker att det är ett självklart

uppdrag för verksamhetscheferna för våra fina ätstörningskliniker att föra ut det här och se till att all personal använder den färskaste kunskapen i behandlingen av patienterna.

Med detta yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 78

S u n h i l d D i e t r i c h - L a r s s o n (mp): Jag tycker att det är väldigt intressant att Birgitta åberopar samma kunskapscentrum för ätstörningar som jag har fått underlag från om vad man vill ha, ett underlag som ni inte kan förstå. Jag blir väldigt rädd när du säger att ni vill ha, som det låter på dig, *en* behandling eller *en* metod. Människor är olika, och det måste finnas olika behandlingar. Vi får mer och mer av ett slags snabbköpssjukvård: har du det så får du det, och har du det så får du det. Men människor är olika. Jag ställer inte upp på detta.

Behandlingen måste anpassas till patienten, och meningen med motionen var att ge dem som arbetar i den betungande ätstörningsvården en morot för att stanna kvar i den, kunna profilera sig i sitt arbete och eventuellt också kunna få en högre lön. Du borde ta till dig detta. Du är ju väldigt mycket för kunskap, och Folkpartiet vill skapa mycket kvinnosjukvård, som ska bli mycket bättre. Det här är då verkligen en profileringsfråga.

Anförande nr 79

B i r g i t t a R y d b e r g (fp): Det som den här motionen handlar om är om vi i landstingsfullmäktige ska tala om att vi ordnar en utbildning uppifrån, som vi anser att alla de fyra enheterna ska genomgå, eller om man ska ha synsättet att varje verksamhetschef på de fyra klinikerna ska gå igenom sin personal och se vilka brister och utbildningsbehov som finns på den egna enheten och erbjuda sin personal att genomgå den utbildning som den behöver. I kunskapscentrumet finns en mötesplats för att anordna en gemensamt upphandlad utbildning. Man kan också välja att lägga ut utbildning på varje klinik. Flera av dem är rätt så stora. Både enheten på Löwenströmska och Stockholms centrum för ätstörningar är stora kliniker.

Självfallet är det en morot för personalen till att stanna kvar att man får utbildning, men utbildningen ska gå in på det som man behöver i sitt dagliga arbete, och de metoder som ska användas måste bygga på att vi vet att de ger resultat. Det håller på att tas fram spännande kunskaper när man utvärderar resultaten på Stockholms centrum för ätstörningar. Vi kommer tydligare att kunna se hur man ska matcha olika patienter till olika behandlingsformer för att förhoppningsvis nå bättre resultat.

Det handlar inte om *en* metod för alla ätstörningar, utan det handlar om att få ökad kunskap om skillnaderna mellan de patienter som kommer in och om hur de har största chansen att bli hjälpta, så att alla inte stöps i samma mall. Jag tycker precis som Sunhild att kunskap är väldigt viktig, men frågan är om en central enhet ska peka ut vad varje medarbetare ska få eller om vi har tilltro till våra fyra kliniker att själva göra bedömningar av sina medarbetares behov.

Anförande nr 80

S u n h i l d D i e t r i c h - L a r s s o n (mp): Fru ordförande! Med åren blir man envis. Jag håller fast vid det intressanta påståendet från Kunskapscentrum för ätstörningar att en utbildning med inriktning specifikt mot nutrition bör ges inom ramen för gängse specialistutbildningar såväl för läkare som för sjuksköterskor. De enheter som du åberopar ser att det brister på grund av att andra enheter som även möter människor med ätstörningar inte har kunskaper. Därför får man så många remisser till de här enheterna.

Anförande nr 81

S u s a n n a B r o l i n (v): Fru ordförande! Det känns ibland som att om man inte har besvär så gör man sig besvär. När det gäller ätstörningar har vi tillräckligt mycket besvär, och därför kan vi försöka komma överens. Jag förstår inte det konfliktperspektiv som liberalerna väljer att måla upp. Även om det finns en gemensam vidareutbildning där man träffas och utvecklas, kan man också gå igenom andra vidareutbildningar. Det behöver inte vara en motsättning i detta. Man behöver inte ifrågasätta dessa utbildningar, utan de blir verktyg för att träffas och utveckla vården.

Anförande nr 82

Birgitta Rydberg (fp): Det finns inga hinder i världen för att starta en uppdragsutbildning enligt det koncept som kunskapscentrumet har nämnt som en möjlighet. Eftersom våra fyra kliniker själva har ansvar för att ge sin personal fortbildning finns det inga hinder för att starta en uppdragsutbildning, om de berörda klinikerna känner att de behöver det för delar av sin personal. Jag är dock definitiv motståndare till att *en* viss utbildning ska vara det enda som vi erbjuder alla läkare och alla sjuksköterskor. Vi behöver ha en bredd i kunnandet med olika kompetens hos olika medarbetare i de här teamen för att vi ska kunna ha ett brett och varierat vårdutbud när vi förhoppningsvis inom några år har ett behandlingsutbud som bättre bygger på utvärderade behandlingsformer än vad vi har haft bakåt i tiden.

Beslut ska dock inte tas här i fullmäktige om att en specifik utbildning ska erbjudas alla medarbetare i ätstörningsvården. Det är verksamhetschefer som i de årliga utvecklingssamtalen med sina medarbetare ska gå igenom vilken påfyllning den enskilda medarbetaren behöver för att utföra ett riktigt bra arbete för patienter med ätstörningar. Varje klinik gör en utbildningsplan där man planerar vilka insatser som behöver komma till för att personalen ska ha hög kompetens. Det är inte vi i fullmäktige som ska fatta sådana beslut.

Anförande nr 83

Herta Fischer (v): Fru ordförande! Birgitta Rydberg talar om verksamhetschefer och om decentralisering, och det låter väldigt trevligt, tilltalande och demokratiskt. Men det är faktiskt politiker som anger de ekonomiska ramarna, och med det följer möjligheten att prioritera eller icke prioritera angelägna krav. Vi inom Vänsterpartiet anser att allt som gäller barn och ungdomar måste prioriteras i första hand. Det säger jag som *old lady* i det här sammanhanget. Om vi inte satsar på den problematik som våra unga tjejer i så stor utsträckning har, är vi väldigt illa ute i utvecklingen av det här landet, som vi alla vill värna om.

Alltså: Göm dig inte bakom verksamhetschefer och tjänstemän, Birgitta Rydberg, utan visa din politiska vilja när det gäller att hjälpa tjejer som individer! Detta är inte minst viktigt med tanke på att det finns olika sätt att se på om ätstörningar är psykiskt betingade eller är en annan typ av sjukdom. Då är det dubbelt viktigt att vi visar handlingskraft och satsar på utbildning och kunskap på bred front inom detta område, utan att direkt ta ställning för det ena eller andra synsättet.

Anförande nr 84

Birgitta Rydberg (fp): Prioriteringar är både att vilja och att välja, och vi har valt att prioritera ätstörningsvården genom att införa en vårdgaranti för ätstörningar. Vi har byggt ut ätstörningsvården kraftigt under förra året i samband med den upphandling som gjordes när vi framför allt fick ytterligare dagvårdskapacitet men även en ökad slutenvårdskapacitet. Vi har i vår under planering en utökning av antalet vårdplatser för de allra yngsta tonårsflickorna, för vilka vi ser ett behov av ytterligare viss sluten vård.

Vi börjar kunna få tag i fler av de här flickorna tidigare, så att de snabbare får vård, genom att vårdgarantin har synliggjort att det finns hjälp att få. Politikens prioritering måste vara att se till att den här vården har tillräcklig omfattning. Politikens prioritering kan inte handla om att vi ska fatta beslut om 5-poängskurser för personals fortbildning. Detta är och måste vara ett ansvar för verksamhetscheferna. Det ligger i deras uppdrag att i den finansiering som de har ge fortbildning för den egna personalen.

Anförande nr 85

S u n h i l d D i e t r i c h - L a r s s o n (mp): Kära Birgitta! Vi har inte krävt någon 5-poängskurs. Det är Kunskapscentrum för ätstörningar som har utarbetat en 5-poängskurs, som skulle starta på KI redan under förra året. Den finns fortfarande inte på KI. Jobba för den du!

§ 56

Fråga b)

Anförande nr 86

H a n s - E r i k M a l m r o s (m): Ordförande, landstingsfullmäktige! Jag tycker att Åke Askensten tar upp en intressant fråga. Färdtjänstnämnden har i all enighet fattat ett beslut om att för att satsa mer pengar på att köpa in fler färdtjänstbussar och kunna förbättra tidspassningen ta pengar från sådana resor som egentligen inte behövs eftersom vi har den s.k. Arlanda Express, som är anpassad till många funktionshindrade.

Nämnden har kommit fram till att de som bor söder om stan kan åka via Stockholms central medan de som bor norr om stan inte ska behöva göra det. Någonstans måste vi dock dra gränsen. Den ena delen av nämnden inklusive Miljöpartiet självt har tyckt att det är rimligt att dra gränsen vid hela kommuner – hela Stockholms stad och hela Solna, Sundbyberg och Lidingö – för att göra det enklare för våra kunder att förstå systemet. Man kan ha synpunkter på exaktheten i detta. Det blir aldrig riktigt rättvist hur man ändrar gränsen. Skulle vi börja leta oss in i stadsdelar och olika kvarter tror jag att vi skulle få ett krångligare system.

Låt oss utvärdera det här innan vi ändrar hela systemet. Under de två första månaderna har 1 000 personer rest under det här systemet med Arlanda Express via färdtjänsten. Färdtjänstkunder norr om stan, som Åke tar upp i sin fråga, har fortfarande valmöjlighet. De kan antingen åka via Stockholms central för 50 kronor eller ta en färdtjänsttaxi direkt till Arlanda, då det kostar runt 150 kronor, vilket är ungefär detsamma som SL:s kunder får betala om de vill åka med Arland Express. Det finns alltså en möjlighet att ta bil direkt till Arlanda om man vill det, trots att man omfattas av det här systemet.

Jag förstår inte riktigt resonemanget att 1 mil i taxi skulle vara mer miljöpåverkande än 3 mil i taxi. Jag är inte expert på området, men jag tycker att det verkar konstigt. Det förefaller rimligare att det blir mindre belastning på miljön om man åker bil bara 1 mil.

Låt oss dock utvärdera det här när vi vet vad det inneburit, efter ett halvår, ett år eller något sådant.

Anförande nr 87

Å k e A s k e n s t e n (mp): Vi miljöpartister tycker om att folk åker tåg, men det kan ju vara komplicerat för rörelsehindrade att göra det i alla lägen. Ibland kan bilen eller färdtjänstbussen vara ett bättre alternativ för dem. Man kan tycka att det är lite ologiskt att då både från norra och från södra Stockholm tvingas åka in till centrala Stockholm, som redan är väldigt trafikdrabbat. Där ska man byta till tåg och åka ut till Arlanda, dvs. ofta i motsatt riktning. På samma sätt gör vissa flygbolag, dvs. kör först söderut för att hämta passagare och sedan norrut samma väg tillbaka. Det ger självfallet stora utsläpp. Jag förstår nu att färdtjänstnämnden inte har gjort någon miljöanalys av det här. Det borde ni kanske göra, i varje fall när ni sedan utvärderar det.

Det är dock inte främst miljöaspekten som jag vill ta upp utan problemen för en del resenärer att transportera sig på det här sättet. Det är ju inte allom givet att enkelt byta från det ena färdmedlet till det andra. Det kan vara mycket omständligt t.ex. om man sitter i rullstol. Det tar tid, och det är besvärligt. Detta är *en* invändning.

Man kan välja att åka taxi hela vägen, men då blir det dyrare, och inte alla färdtjänstkunder har speciellt god ekonomi.

Detta var några synpunkter. Det vore naturligtvis intressant om ni hade möjlighet att utvärdera miljökonsekvenserna.

Anförande nr 88

H a n s - E r i k M a l m r o s (m): Fru ordförande, fullmäktige! De färdtjänstkunder som sitter i rullstol har busstillstånd och omfattas inte alls av det här systemet. Eftersom det är besvärligt för dem att byta får de åka hela vägen utan byte. Samma regler gäller för ensamåkare och för dem som har sådana funktionshinder att byte är ett besvär.

Vi har alltså skapat den säkerhetsventilen att vi automatiskt plockat bort alla som har busstillstånd eller ensamtillstånd. Man kan också skriva sig loss om man har det besvärligt att göra den här resan.

Jag förstår fortfarande inte hur det kan vara så att det är bättre för miljön att åka bil i 3 mil än att åka bil 1 mil och sedan ta tåget. I nämnden bevakade bl.a. Miljöpartiet miljöaspekten rätt bra. Eftersom vi var eniga i nämnden är jag lite förvånad. Miljöpartiet verkar ha två olika åsikter, en i landstingsfullmäktige och en i nämnden.

Anförande nr 89

Å k e A s k e n s t e n (mp): Vi har den åsikten att man borde titta lite närmare på det här, göra en utvärdering, men det är för sent för det. Ni har redan satt i gång.

Anförande nr 90

H a n s - E r i k M a l m r o s (m): Jag har redan sagt att vi ska utvärdera det här när vi har testat det ett halvår eller ett år. Hittills är i alla fall handikapporganisationerna och pensionärsorganisationerna liksom de 1 000 som har rest under detta system rätt nöjda med hur det fungerar. Vi har nu också fått möjlighet att skaffa in fler färdtjänstbussar och att betala bättre för taxi, så att vi kan passa tiden bättre. Jag tror att det är ett ganska bra system.

§ 58

Fråga d)

Anförande nr 91

Landstingsrådet K ä ä r i k (fp): Ordförande! Sade Pekurinen har frågat mig om jag anser att vården för de finsktalande psykiskt sjuka fyller kraven på bra vård.

Mitt svar är ja.

Den finska psykiatriska mottagningen, som nämns i frågan och som är belägen på S:t Göransgtan 126 i Stockholm, har varit en länsövergripande verksamhet. Mottagningen har vänt sig till finsktalande personer över 18 år som behöver psykiatrisk hjälp. Personalen har bestått av 2 läkare, 3 psykologer och 1 sekreterare, alla heltidsanställda. Man har haft i storleksordningen 2 700 besök per år, och kostnaden har varit ungefär 3,7 miljoner kronor.

Personal har under våren 2001 på egen begäran lämnat verksamheten. I dag återstår bara 2 psykologer och 1 läkarsekreterare på mottagningen. Det har varit svårt att rekrytera nya läkare dit. Även om det funnits intresserade finsktalande läkare har det inte gått att locka dem att faktiskt börja på mottagningen. Det har därför diskuterats om mottagningen ska vara kvar eller möjligen ska läggas ned. Redan i dag behandlas svårt psykiskt sjuka finsktalande personer med t.ex. psykoser huvudsakligen vid de psykiatriska sektorerna runtom i länet.

En ny organisation kommer att införas den 1 april i år. Den innebär att de psykiatriska sektorerna får huvudansvaret för vården av finsktalande psykiskt sjuka. Tillgången på finsktalande behandlare och terapeuter inom sektorerna uppges vara god. Den finska psykiatriska mottagningen kommer att flytta till den psykiatriska kliniken på S:t Görans sjukhus. Två psykologer kommer där att svara för behandlingarna. De kommer att ta emot patienter på remiss. Framför allt kommer de att behandla patienter som behöver psykoterapi och bedömningar vid neuropsykiatriska störningar. En fördel med denna lösning är att det lokala samarbete som sektorerna har kring patienten med socialtjänst, primärvård och lokal beroendevård då kan upprätthållas. Jag anser att det betyder att de finsktalande psykiskt sjuka kommer att få en bra vård i fortsättningen.

Jag vill slutligen också nämna att det i den psykoterapi som nyligen upphandlades av hälso- och sjukvårdsnämnden finns flera vårdgivare som talar finska. Informationen om vården på finska kommer att förbättras genom att Vårdguiden aktivt arbetar med denna fråga.

Med detta anser jag mig ha besvarat frågan.

Anförande nr 92

S ä d e P e k u r i n e n (s): Rouva puheenjohtaja! Edustajat ja kuulijat! Suomen kieli sai laillisen erikoisaseman joulukuun 9. päivänä 1999. Suomenkielinen väestö saa käyttää äidinkieltään viranomaisten kanssa asioidessaan.

Nu byter jag språk.

(O r d f ö r a n d e n: Det var vänligt. Jag måste säga att jag inte begrep detta.)

Nej, det var det som var poängen med det hela.

Fru ordförande, ledamöter och eventuella åhörare! Jag får börja med att tacka Andres Käärik för det utförliga svaret, som var mycket vänligt. Det här är en språkfråga, och jag vill gärna påminna er alla som naturligtvis känner till detta men kanske har glömt det att finskan inte är något främmande språk i Sverige. Det har det inte varit sedan medeltiden. När en Juhani Pietarinpoika kom till Stockholm på 1400-talet skrev prästen in honom som Johan Pettersson, och så var det klart med det. Endast om han råkade i krogslagsmål så hette det: Det är en finne igen.

Vi finnar har faktiskt varit svenskar från 1100-talet till 1808, medan skåningarna har varit svenskar i bara 300 år. Det är ett annat perspektiv på den här språkfrågan.

Vi måste erkänna att Stormakts-Sverige kanske aldrig hade uppkommit utan hakkapeliterna. De icke språkbegåvade finnarna slogs för sina liv, såsom de var vana, vid östgränsen, medan alla dessa legoarméer utförde något slags jättebaletter – de ville ju få ut sin sold från svenska armén.

Jag vet att det finns många andra språkgrupper som har svårigheter av olika slag, men jag vill hävda att finnarna intar i en särställning när det gäller Sverige och svenskarna. Tio procent av Stockholms invånare i Gustav Vasas land var finnar.

Anförande nr 93

Landstingsrådet K ä ä r i k (fp): Ordförande! Jag kanske förstår något mer än de flesta i salen av det som S ä d e sade inledningsvis, men jag tänkte inte fortsätta med den polemiken. Kuigi ma võiksin Eesti keeles ka siit edasi rääkida, aga ...

(S ä d e P e k u r i n e n (s): Hiukan ymmerrän!)

Det var estniska.

Jag har inget att polemisera mot i den historiska exposén men däremot något att tillföra: Hade det inte varit för Stormakts-Estland på vikingatiden, som brände ned Sveriges huvudstad Sigtuna – ursäktat, Sonja – så hade Stockholm inte funnits över huvud taget som det lås för Mälaren som man då upptäckte att man behövde. Detta var dock ett litet avsteg från den enkla frågan, som gällde om vi faktiskt tillgodoser vårdbehoven i dag hos den finstalande befolkningen – så kanske man ska kalla den för att vara korrekt. Det gör vi enligt min bedömning.

Ett språk innehåller väldigt mycket mer än ord. Det uttrycker en historia, en kultur, ett sätt att leva och tänka som faktiskt inte alltid går att fånga fullt ut i översättningar eller i

det tolkade språket. Därför är det så oerhört viktigt att det faktiskt finns finsktalande personal inom särskilt psykiatrin runt om i länet. Det tror jag att vi har sett till att det faktiskt gör. Den särskilda enklav som den finska mottagningen tidigare var, representerade faktiskt inte en utvecklingslinje som var hållbar.

Anförande nr 94

S ä d e P e k u r i n e n (s): Då kommer vi in på dagens läge, även om det finns mycket mer att säga om historien.

Det talas så mycket här om just verksamhetens initiativ och verksamhetens kunskap om det som man sysslar med. Här finns nu en finsk psykmottagning där det finns kunskap. Det är finska människor som har en svensk utbildning. De är övertygade om att det bästa är en speciell finsk mottagning. Speciellt inom psykiatrin är ju språket det absolut viktigaste instrumentet, som Andres Käärik också sade. Det är inte som när man kan ett främmande språk. Ett modersmål – det vet flera av oss här – är någonting helt annat. Att jag sedan är lycklig nog att ha två modersmål är en annan sak!

Man måste ta hänsyn till dem som verkligen känner till det hela. Att det ska finnas finsktalande personal i psykvården är ändå en osäkerhetsfaktor – man vet inte när de personerna finns där och när de kan ta emot någon. Man måste skapa en trygg miljö. Den som är psykiskt sjuk är ju skör. Han eller hon tål inte att bollas hit och dit. En blindtarmsoperation kanske man kan utföra på lite olika språk, men den psykiskt sjuke är oerhört beroende av tryggheten i det egna språket, och den tryggheten har funnits på den här kliniken.

Det som bekymrar personalen är också att man inte vet – man får inga svar. Att det skulle vara svårt att få finsktalande läkare och psykpersonal håller man inte alls med om. Jag har fått höra att man avvisar sökande, att man inte tar emot t.ex. en pensionerad psykolog eller läkare som vill arbeta. Det anses inte lämpligt.

Anförande nr 95

Landstingsrådet K ä ä r i k (fp): Frågan handlar egentligen om huruvida det behövs en alldeles särskild enhet eller om det faktiskt är rimligt att det finns en kompetens utspridd över länet. Jag har pekat på två faktorer som talar för det senare, och det väldigt tydligt.

För det första är det en fördel att man jobbar lokalt. Det är bara då man kan upprätthålla de lokala kontakterna med andra delar av samhället, andra typer av vård, kommunen och vad det nu kan vara. Det går inte med en central enhet.

För det andra har den här enheten i praktiken lagt ned sig själv genom att det inte har gått att rekrytera personal till den. Den personal som finns där kommer att fortsätta att jobba, så den läggs inte ned på det sättet att den kompetens som finns i dag skingras för vinden. Men de vakanser som finns, framför allt på läkarsidan, har inte gått att fylla.

Det är alltså inte riktigt som det står i den skrivna frågan. ”Vakanta tjänster tillsätts ej, trots behöriga sökande”, skriver Såde i frågan. Så är det inte. Det har inte funnits behöriga sökande. Det har funnits intresserade, och när de sedermera har förstått vari verksamheten består har de inte velat fullfölja genom att söka tjänsten. Rätt eller fel, så kan vi konstatera att det inte har gått att rekrytera personal, och det är skälet till att all personal inte finns på plats i dag.

Det har inte fattats några nedläggningsbeslut av några politiker, någon styrelse eller någonting annat, utan det är rekryteringssvårigheterna som har gjort att verksamheten delvis har avvecklat sig själv. Det, menar jag, får man dra slutsatser av. Dessutom tillkommer skälet att det är bra att jobba lokalt och inte fösa in alla patienter till S:t Göran – då kan man inte upprätthålla de lokala våldsambanden.

Anförande nr 96

Såde Pekurinen (s): Jag vet att ni håller styvt på närhetsprincipen. Men patienterna klättrar upp till trettonde våningen – många tycker inte om de trånga små hissarna – och man har haft besvär med att sätta för fönstren, för trettonde våningen är ganska lockande för dem som inte mår bra.

När det gäller talet om att det inte finns personal att tillsätta vill jag säga att jag har fått helt motsatta uppgifter från den personal som finns där och som känner till mycket. Varför kommer jag att tänka på nyspråket i George Orwells roman ”1984” när jag står här och lyssnar; man säger att svart är vitt, och då är det vitt. Det är inte orden som är det viktiga utan det som sker ute i verksamheten. Man har slutat rekrytera. Man lägger inte ned men man stryper verksamheten. Det anser jag vara ett brott mot dem som verkligen behöver den. De behöver den trygghet som finns där alla talar finska.

Jag tror säkert att du också, Andres Käärik, känner till hur det känns när man talar sitt modersmål. Många av de personer som nu behöver psykisk vård har arbetat hårt i Sverige och varit isolerade. När de kom som arbetskraft på 1970-talet fanns det inga språkkurser. Många kom från byar långt bort i Karelen där man aldrig någonsin hade läst några språk.

Behovet av en helfinsk psykklinik är alltså stort, och det är ett svek om man lägger ned den. Om man blandar upp den med den svenska vården, som säkert är utmärkt, blir det inte detsamma. Det blir inte den här känslan av att alla förstår en. Den finstalande personalen kan ju inte alltid vara i tjänst där, och det uppstår diverse problem som inte är bra för dem som behöver den här vården, och det är många.

Anförande nr 97

Landstingsrådet Käärik (fp): Vi får väl ändå vara överens om den verklighetsbeskrivningen att det inte har fattats några politiska beslut i form av vare sig prioriteringar eller direkta nedläggningsbeslut som har drabbat den finska kliniken. De svårigheter som finns här har helt och enbart att göra med att det faktiskt inte har varit

möjligt att rekrytera personal, framför allt läkare, trots att det har funnits tjänster, pengar, lokaler och inte minst patienter. Men det har inte gått, och det finns en rad förklaringar till detta.

Så småningom måste man göra någonting. Det är den sämsta av alla världar om man säger att här finns det en klinik som vänder sig till den här gruppen och när patienterna kommer kan man inte ta hand om dem utan de får en hänvisning någon helt annanstans. Då är det bättre att bygga upp kunskapen lokalt redan från början och se till att patientgruppen och medborgarna har en god kunskap om var man kan nå finsktalande psykiatrisk vård och lägga kraften på det i stället.

Dessutom kommer det att finnas kvar verksamhet på S:t Göran i de psykologer som i dag finns på den kliniken. De kommer inte att skingras i alla möjliga riktningar, utan de kommer att finnas kvar här och kunna vara det stöd och den hjälp som en del av patienterna behöver. Då får man väga osäkerheten när man faktiskt inte kan erbjuda vård centralt mot att man faktiskt kan upprätta en del vårdsamband lokalt. Det finns inget vetenskapligt svar på den frågan, men det levande livet visar att det inte är möjligt att fortsätta som om ingenting hade hänt.

§ 59

Fråga

Anförande nr 98

Landstingsrådet Lédel (m): Svaret på frågan är ja – effekterna av konkurrensutsättningen och mångfaldsarbetet har redovisats och kommer naturligtvis även fortsättningsvis att redovisas kontinuerligt.

Den mest tydliga ekonomiska effekten av konkurrensutsättningen är de bokslut som vi ska diskutera nästa fullmäktigesammanträde. Där kan man konstatera att fyra sjukhus numera går med överskott: Danderyd, Huddinge, Södersjukhuset, och på Karolinska sjukhuset är det nästan ett överskott, för första gången på tio år. Det är en effekt av konkurrensutsättningen, vill jag påstå.

Vi har i dagarna sett en rapport om DRG-relaterade ersättningar som visar att om våra egna sjukhus skulle ha samma kostnadsnivåer som S:t Görans sjukhus så skulle kostnaderna kunna minska med 900 miljoner, nämligen om arbetet utfördes till samma kostnad och till samma kvalitet som på S:t Görans sjukhus på exakt samma diagnoser. Såvitt jag vet finns det inga negativa uppfattningar om kvaliteten på S:t Görans sjukhus verksamhet – snarare tvärtom. Men bedriver där vård av hög kvalitet.

Jag kan medge att jag kan ha ändrat mig på en punkt sedan senast. Jag sade då att det här skulle redovisas i kvartalsrapporterna och att det där skulle finnas analyser av detta. Det var kanske lite övermaga, vid närmare eftertanke. Det tar betydligt längre tid. Redovisningen och analyserna kan också komma på annat sätt än via kvartalsrapporterna.

Eftersom det råder ganska stor politisk oenighet om konkurrensutsättning och mångfald i vårt landsting kan det kanske vara lite olyckligt om man låter opolitiska tjänstemän svara för dessa analyser. Rapporterna om effekterna av konkurrensutsättning och mångfaldsarbete kommer alltså på många olika sätt. Exempelvis när det gäller att utvärdera mångfaldskansliets arbete kommer det en rad rapporter under det här året. Det kommer också fleråriga utvärderingar och rapporter som kommer att redovisa vad detta har inneburit. Huvuddelen av det arbetet kommer dessutom att ske ute i styrelser och nämnder.

Avslutningsvis kan man då konstatera att alla i landstingssalen ju vet att SL, lokaltrafiken, har minskat sina kostnader med ungefär en och en halv miljard kronor under en tioårsperiod, alltså en väldig massa pengar. Det är en effekt av konkurrensutsättning, mångfald och effektivisering.

Anförande nr 99

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Jag får börja med att tacka för svaret.

Skälet till att jag ställde frågan var att såvitt jag kan utläsa av de budgetar som majoriteten har presenterat är just effekter av konkurrensutsättning den enda

ekonomisk-politiska strategi som den nuvarande majoriteten har lyckats prestera över huvud taget. Inte i något avseende har man lyckats i relation till de mål man har ställt upp.

År 1999, när den nuvarande majoriteten presenterade sitt första budgetförslag, hade man faktiskt en ganska stor ambition att genom konkurrensutsättning minska kostnaderna för landstinget med 500 miljoner och en plan för de kommande åren på 750 miljoner respektive 1 miljard. Det fanns faktiskt i det dokument som den nya majoriteten undertecknade en strategi för hur konkurrensutsättningen skulle gå till. Några ekonomiska effekter i 500-miljoner-kronorsklassen blev det definitivt inte, och alla vet ju resultatet av de ekonomiska förhållandena under det året.

Att notera var också att i den nuvarande majoritetens eget budgetförslag för år 1999 stod det faktiskt under Koncernfinansiering: Konkurrensutsättning, lägre driftskostnader.

År 2000 hade majoriteten börjat vakna lite grand och hade en ny rubriksättning för den här intäktsposten i sin budget. Då hette det bara Konkurrensutsättning. Men ambitionen var fortfarande hög – 750 miljoner kronor skulle kostnaderna sänkas, och planen för åren därefter var 1 miljard respektive 1,25 miljarder.

I den nuvarande majoritetens budget för år 2000 står det faktiskt: ”Det är viktigt att framhålla att konkurrensupphandling inte alltid behöver innebära att lägsta anbudet vinner.” Det är värt att notera. Således har man redan då börjat fundera över sin egen ekonomisk-politiska strategi.

Anförande nr 100

Landstingsrådet Lédél (m): Ingela! Jag sade ju i mitt inlägg att det här tar lite längre tid än vi kanske trodde från början och hänvisade då till den långa period som det har tagit för t.ex. SL att få ut de här effekterna. Men vi vet ju att verksamheten nu förändras – vi har nu tre sjukhus som går med överskott och ett vars resultat är plus minus noll. Något sådant har inte hänt i Stockholms läns landsting på väldigt länge. Vi börjar nu alltså få se effekter av mångfald och konkurrensutsättning.

Möjligen kan jag då medge att vi var lite överoptimistiska när det gällde tidsfaktorn i det här ärendet. Men framtidsbilden är fullständigt solklar: Det här landstinget kan tjäna väldigt mycket pengar på att ha mer mångfald i sjukvården, och i all verksamhet över huvud taget, och på att konkurrensutsetta och upphandla mer och mer av landstingets verksamheter. Det är fullständigt solklart att det är på det viset. Väldigt många sådana resultat finns ute i styrelser och nämnder.

S:t Görans sjukhus är kanske det bästa exemplet inom sjukvården – där driver man än i dag sjukhuset till 15 procents lägre kostnader än vad vi själva förmår driva våra andra sjukhus. Men våra egna sjukhus börjar nu närma sig. Exempelvis Danderyds sjukhus har under ungefär två år gjort strålande insatser på det här området och börjar närma sig kostnadsnivån på S:t Görans sjukhus.

Det är klart att detta ska mätas och redovisas när tiden är mogen för det.

Anförande nr 101

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Men, Ralph Lédel! Du är ansvarig för finanserna i Sveriges näst största parlament. Vad du nu säger är att ni är medvetna om att ni har luftbudgeterat intäktsposten konkurrensutsättning.

Om ert uppvaknande kom redan för ett par år sedan och ni då insåg att det här kommer att ta mycket längre tid – jag delar faktiskt den uppfattningen, så det instämmer jag i – hur kan ni då i budget 2001 räkna med minskade kostnader i storleksordningen 680 miljoner och i budgeten för i år med 500 miljoner? Det är ju faktiskt oanständigt att bedriva ekonomisk politik på det viset, om det är så att ni faktiskt tror på det du antyder och säger i budget 2001:

”Upphandlingen av sjukvård i konkurrens förväntas ge effekter avseende kostnadsutveckling, utbud av vårdvolymmer samt antalet aktörer på sjukvårdsmarknaden. Sammantaget förväntas dessa effekter kunna ge avsevärda kostnadssänkningar och kvalitetsförbättringar fr.o.m. år 2003.”

Ändå budgeterar du en inkomstförstärkning 2001 med 680 miljoner kronor och med 500 miljoner kronor 2002. Jag tycker att det är en bedräglig budgetering. Det ska bli hemskt intressant att se i bokslutet för förra året hur många av de här 680 miljoner kronorna som tickar in i form av sänkta kostnader på grund av konkurrensutsättningen.

Jag vill påstå att jag har efterlyst uppgifter om effekter av konkurrensutsättning varje år. En gång blev du så stressad att du pressade fram en lista över de vårdenheter som hade konkurrensutsatts, men precis som du själv nu säger går det inte att uppmäta några sådana positiva effekter. Den lilla lista som presenterades förra våren gav vid handen att kostnaderna sammantaget för konkurrensutsättningen hade ökat med 170 miljoner. Med förlov sagt vore det hederligt om du faktiskt kunde erkänna att det är gummisnoddstekniken som har använts när posten konkurrensutsättningseffekter har tecknats ned i budgeten.

Anförande nr 102

Landstingsrådet Lédel (m): Jag har inget minne av att jag blev stressad över den lilla lista som Ingela hänvisade till att jag skulle ha blivit så stressad över. Men listan kommer jag ihåg. Den visade att nämnder, styrelser och bolag i sjukvården hade – jag medger att det är svårt att redovisa detta exakt – minskat sina kostnader med 400–600 miljoner kronor på de upphandlingar som hade gjorts. Dessutom vet vi att det finns motsvarande effekter inom kollektivtrafiken.

Vad vi möjligen kan ha gjort fel i den här frågan är att man kanske inte kan redovisa de här vinsterna centralt och kanske inte heller ska göra det. Varje nämnd, styrelse och bolag ska kanske själv få ta hand om de här effekterna. Så har också skett. Annars hade kostnaderna varit betydligt högre.

I den centrala budgeten finns det sådant som man behöver oroa sig för lite mer än detta, tycker jag, nämligen att statsmakterna tar 4,4 miljarder. Det är en summa som är ungefär tio gånger större än den som Ingela håller på och diskuterar här.

Anförande nr 103

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Nej men Ralph Lédel, så enkelt kan du inte slingra dig ur det här! I maj förra året presenterades den lilla listan från HSN. Där stod: ”Angivna siffror utgör beräknad nettokostnad för SLL på helårsbasis. Hänsyn tas således inte till när under året som verksamheten startades. Vid förra rapporteringstillfället, läget per 2001-02-28, uppgick beräknad årlig nettokostnad för SLL till knappt 1,6 miljarder. Nu beräknas kostnaden uppgå till drygt 1,7 miljarder. Ökningen är på ca 170 miljoner kronor.”

Nej, det är gummibandstekniken som har använts för att få budgeten att gå ihop. Strategin att hävda att konkurrensutsättning leder till minskade kostnader är egentligen inget annat än en strategi att dölja det verkliga syftet med konkurrensutsättningen, som så väl framgår av årsredovisningen förra året, som du har skrivit under. Där står det följande: ”Konkurrensutsättning av landstingets kärnverksamheter som sjukvård och kollektivtrafik bedöms vara ett verksamt medel för att åstadkomma såväl förbättrad kvalitet som kostnadspress.”

Att så inte är fallet har ju alla i fullmäktige sett. Det går inte att leda i bevis att kostnaderna minskar till följd av konkurrensutsättningen. Däremot har ni lyckats med det som jag tror faktiskt har varit avsikten och som hade varit mycket hederligare att säga från början: Avknoppningar till följd av mångfaldsprojektet, bolagiseringar av bl.a. Huddinge och Danderyds sjukhus samt privatiseringen av S:t Görans sjukhus är exempel på förändringar som bidrar till att successivt skapa en sjukvårdsmarknad. *Det* är syftet med konkurrensutsättningen – inte att minska landstingets kostnader.

Jag tror att även finanslandstingsrådet är kunnig nog att se hur den ekonomisk-politiska utvecklingen ser ut för hälso- och sjukvården i Sverige. Försök inte få mig att tro annat än att du gör samma bedömning som jag: Kostnaderna för sjukvården i Sverige kommer att öka, oavsett i vilka former den drivs.

Anförande nr 104

Landstingsrådet Lédel (m): I Ingelas sista mening är jag beredd att instämma. Kostnaderna för sjukvården i Sverige kommer säkert att öka oavsett i vilken form sjukvården bedrivs. Däremot är det så – vilket Ingela förnekade – att kostnaderna för det numera privatägda S:t Görans sjukhus i Stockholm är 15 procent lägre än för motsvarande sjukhus i Stockholm och 30–50 procent lägre än för motsvarande sjukhus i övriga Sverige; det ska bli intressant att ta en speciell debatt om detta.

Jag tycker att man ska gå den vägen oavsett om landstinget äger sjukhusen eller inte, för att få en effektiv sjukvård av hög kvalitet som man bevisligen har på S:t Görans sjukhus. Det går att minska kostnaderna på grund av konkurrens effekterna. Däremot kan det i alla fall innebära att de totala kostnaderna för sjukvården ökar. Men om man inte gjorde det här skulle de ju öka ännu mer.

Det är faktiskt solklart – vilket Ingela tydligen också förnekar – att SL på grund av konkurrensutsättningen har minskat sina kostnader med en och en halv miljard på sju åtta år. Visst går det att minska kostnaderna om viljan finns! Men den finns ju inte hos Socialdemokraterna – den finns tydligen bara hos de borgerliga partierna.

§ 60

Fråga

Anförande nr 105

Landstingsrådet Lédél (m): Åke Askenstens fråga är: Anser du att finanslandstingsrådet står över lagen? Det anser inte det nuvarande finanslandstingsrådet, så svaret på frågan är: Nej.

Åke Askensten liksom en del andra läser för mycket i tidningar och tar del av för många felaktiga påståenden som står i tidningarna. Dessutom tror Åke Askensten tydligen – du får väl förklara dig senare – att landstingsrevisorerna kan besluta någonting annat än vad fullmäktige har bestämt. Det har ju revisorerna över huvud taget inte med att göra.

Detta fullmäktiges majoritet har underbalanserat en budget. Det är ett majoritetsbeslut i fullmäktige. Detta är inget lagbrott. Det har blivit ett underskott i budgeten – detta är inget lagbrott. Vi bedriver sjukvård med de kortaste köerna i hela Sverige. Vi har den lägsta kollektivtrafiktaxan i hela Sverige. Vi har ett underskott beroende på att staten tar 4,4 miljarder ifrån oss. Något lagtrots är detta inte på något sätt fråga om.

Anförande nr 106

Åke Askensten (mp): Det är möjligt att jag läser för mycket i tidningar. Min fru säger faktiskt det också. Det är bara fem per dag, men det kan ju vara mycket. Jag läser ju inte allt, men jag läser en del intressanta saker, t.ex. i tidningen Landstingsvärlden, som utges av någon bekant.

(Landstingsrådet Lédél (m): Den ska du inte läsa så mycket i.)

I den har jag läst en artikel med rubriken ”Skärpt kritik mot Stockholms underskott”. Här står det att det som finanslandstingsrådet ägnar sig åt kan vara fråga om lagtrots, så visst kan det vara spännande med tidningar!

Vi som har varit här vet ju att här har varit ett slags ekonomins vilda västern i flera år – man har medvetet misskött ekonomin. Därför har man hamnat i situationen att man nu enligt mångas uppfattning bryter mot lagen. Min uppfattning är att man gör det. Man bryter mot kommunallagen, eftersom man inte har en ekonomisk hushållning, och man gör det dessutom medvetet. Om någon person råkar bryta mot lagen kan man bedöma det mildare, men här är ju intentionen helt uppenbar. Ralph Lédél vill tydligen att det ska bli stora problem i landstinget under nästa mandatperiod.

Jag anser därför att han anser sig stå över lagen, även om han själv förnekar det.

Anförande nr 107

Landstingsrådet Lédél (m): Vad Åke Askensten anser bryr jag mig fullständigt noll om. Det skulle naturligtvis vara värre om någon domstol eller någon jurist påstod det som Åke Askensten påstår. Eller om fullmäktige skulle göra det. Fullmäktige har det

slutgiltiga avgörandet i denna fråga, vill jag upplysa fullmäktige om, men först nästa sammanträde, om det nu blir någon uppståndelse om detta.

Visst, Åke Askensten, har vi vilda västern i budgeten i Stockholms läns landsting. Det beror på att svenska staten tar 4,4 miljarder ifrån oss varje år, i en galopperande verksamhet som har ökat från 1 miljard för tre år sedan till 4,4 miljarder nu. Det är inte konstigt att det är vilda västern. Vi har ju att göra med ett gäng rövare som kommer hit och tar 4 miljarder varje år.

Anförande nr 108

Åke Askensten (mp): T.o.m. ordföranden i revisorskollegiet, Bo Klasmark, som är partikamrat till Ralph Lédel, är mycket kritisk, och det är också den jurist – professor Curt Riberdahl – som man har anlitat. Detta är mycket allvarligt. Men Ralph Lédel hamnar ju inte i kurrån – han klarar sig naturligtvis. Han kommer inte att hamna i domstol, men däremot har han tagit regeringen till Europadomstolen. Om det blir vatten och bröd då för Göran Persson eller inte vet jag inte.

(Landstingsrådet Lédel (m): Vi kan ju sitta där tillsammans!)

Det här med domstolar är ju lite grann ett spel för galleriet, men det ekonomiska underskottet är inget spel för galleriet – detta är ett totalt elände. Nu har vi förstått att Ralph Lédel tror att man kan fixa det om man får en ny regering. Men observera att alla i riksdagen inte har Moderaternas uppfattning. Där finns en centerpartist – Maud Olofsson – som är en utpräglad regionalpolitiker. Om hon eller Centern kommer att vara med i en borgerlig regering så tror jag inte att Moderaterna får bort den regionala utjämnningen – den kommer att vara kvar, Ralph Lédel!

§ 61

Fråga

Anförande nr 109

Landstingsrådet Lédél (m): Fru ordförande! Det blir nu lite dacapo på förra frågan. Den här frågan lyder: Har finanslandstingsrådet någon som helst plan för att få landstingets ekonomi på fötter? Svaret på frågan är: Ja.

Stockholms läns landsting har en stark ekonomi med hög kreditvärdighet. Landstinget har dessutom lyckats kombinera införandet av vårdgarantin med satsningar på sjukvård och kollektivtrafik. Hade Stockholms läns landsting under denna mandatperiod beskattats med samma utjämningskatt som tidigare majoriteter hade budgeten varit mycket stark. Då hade vi haft ett överskott på 1 miljard kronor.

När det gäller likviditeten har Åke Askensten helt fel i sin fråga. Likviditeten i landstinget är god. Enligt den finanspolicy som vi har antagit ska den vara tre veckor. För närvarande är den sex veckor. Att de likvida medlen minskat i samband med löneutbetalningar, som är planerade, kan inte förvåna någon annan än Askensten själv, som tydligen inte vet hur det ligger till och hur det här med likviditet fungerar.

Ibland kan likviditeten i vårt landsting vara hög, ibland är den låg. Det beror många gånger på hur staten betalar in skatteintäkterna till landstinget. Det beror på sådana trivialiteter som att Socialstyrelsen betalar vissa bidrag tio dagar för sent. Då blir likviditeten låg. När pengarna sedan kommer in blir likviditeten hög.

Det finns en omfattande planering för hur man ska sköta landstingets likviditet. Det finns alltså ingenting att vara orolig för. Personalen kommer att få sina löner, Askensten kommer att få betalt för sitt förtroendeuppdrag i precis den tid han ska ha. Det behöver han inte heller vara orolig för. Det kommer att vara frid och fröjd med alla de här utbetalningarna som du tydligen är orolig för.

Anförande nr 110

Åke Askensten (mp): Jag är inte speciellt orolig för mitt personliga arvode. Det skulle jag t.o.m. kunna klara mig utan. Det är värre för dem som har det som profession att arbeta i Stockholms läns landsting.

Man kan göra upp en kurva som visar på de likvida medlen i landstinget. Den ser ut som jag nu visar upp på ett papper – de blå siffrorna är fjolåret, och de röda är detta år. Ni som sitter nära talarstolen kan se att den gör en djupdykning – detta skedde i vecka 4, dvs. i sista veckan i januari, och det är mycket bekymmersamt.

Man skulle kanske kunna tro att det bara var en tillfällighet – det låter så på Ralph Lédél. Men det är det tyvärr inte. Det har fortsatt på ett obehagligt sätt. Vi får allt sämre ekonomi.

Jag vet inte om det här är den femtionde eller femtielfte larmsignalen som har kommit. Det har kommit larmsignaler minst en gång per månad ända sedan den nuvarande majoriteten tillträdde. Någon gång måste man väl ändå börja ta detta på allvar. Nu säger Ralph Lédel att han har en plan. Men det han säger och det som nu görs rättar inte till ekonomin. Prognosen är att vi även i år hamnar på ett underskott på omkring 2,2 miljarder.

Så här kan det ju inte fortsätta. Om Ralph Lédel kommer att vara kvar som finanslandstingsråd kommer han att höja skatten – det har han redan talat om, och det kan ju ni alla som hade tänkt er att rösta på Moderaterna tänka på. Hur mycket han vill höja skatten med under nästa mandatperiod om han får vara kvar vid makten kan han kanske säga själv nu.

Anförande nr 111

Landstingsrådet Lédel (m): Jag vill bara påpeka att det Åke Askensten här säger om likviditeten är felaktigt och missledande. Det fungerar inte på det sättet. Du kan inte utgå från en eller två likviditetsrapporter – det kommer för övrigt en varje vecka. Innan du över huvud taget kan ha någon uppfattning om detta måste du nog titta på 15–20 likviditetsrapporter och utgå från en kurva som baseras på dem.

Likviditeten i landstinget går upp och ned. En av anledningarna till det är hur staten betalar in skattepengarna. Det är man ganska dålig på. Staten är väldigt bra på att ta skattepengar från oss, men man är ganska dålig på att betala in de skattepengar som vi är berättigade till. Man går ofta över tiden, osv. – Socialstyrelsen likadant. Tyvärr har SL gjort en utbetalning på 730 miljoner kronor på fel sida om likviditetsrapporten, vilket gör att likviditeten då omedelbart blir dålig någon vecka. Men det innebär att ett par veckor senare blir den väldigt bra.

Den planering som finns och som jag i praktiken inte haft speciellt mycket med att göra – låt vara att jag har godkänt den – går ut på att landstinget ska ha en reserv på tre veckor. För närvarande ligger den på sex veckor, alltså dubbelt så mycket i garantier och likviditet. Det anses vara tillräckligt. Om Åke Askensten tycker att det är något fel i detta får han väl framföra det.

Den planeringen är till för att garantera löneutbetalningar och andra obligatoriska utbetalningar som landstinget måste göra. Det finns en plan för hela året för det här, och den följs, men det kan någon vecka eller t.o.m. några veckor i taget förstöras av att det händer någonting, att någonting betalas på fel sida av månadsskiftet eller på fel sida av ett datum. Det är den enkla förklaringen.

Du kan alltså inte sprida ut rykten om att landstinget har dålig likviditet – det är fel. Den likviditet vi har är välplanerad och följer precis de beslut som gäller.

Anförande nr 112

Åke Askensten (mp): Kurvan som bygger på veckorapporterna är oroväckande. Vecka efter vecka är det både en försvagad och svag likviditet. Man undrar ju hur detta ska sluta.

Nu ville Ralph Lédel inte tala om vad Moderaterna har för skattehöjningsplaner, och det kunde man möjligen ha misstänkt, men han nämnde det i ABC häromkvällen. Han sade då att nästa mandatperiod måste vi höja landstingsskatten med 3 kronor, och detta på grund av att man ha sänkt landstingsskatten med 40 öre under den här mandatperioden. Detta är ju verkligen tecknet på en illa skött ekonomi. Jag hoppas att väljarna blir rysligt upprörda över detta.

Jag har sagt att om man sänker eller höjer skatten med 40 öre så märks det inte i min plånbok. Men 3 kronor märks i väldigt många människors plånböcker, Ralph Lédel. Det här blir nog mycket besvärligt, för Stockholms läns landsting men möjligen också för Ralph Lédel.

Anförande nr 113

Landstingsrådet Lédel (m): Jag tror att det blir besvärligast för invånarna i Stockholms län, Åke Askensten – du och jag klarar nog av detta på ett eller annat sätt. Men om man ska tro på de framtida prognoserna för utjämningsystemet ska detta landsting betala 25 miljarder – lägg märke till den summan, Åke Askensten! – under nästa mandatperiod till den orättvisa utjämningskatten. Det var det jag sade i ABC: Om vi har kvar en socialdemokratisk regering, som stöts av Vänstern och Miljöpartiet, blir det naturligtvis kraftiga skattehöjningar i vårt landsting. Om vi får en borgerlig regering, som jag hoppas, kommer staten att överta finansieringsansvaret eller åtminstone mildra effekterna av det här orättvisa systemet.

Det är inte min politiska idé att höja skatterna – det trodde jag att Åke Askensten hade förstått. Min politiska idé är att sänka skatterna. Men Åke Askenstens och hans medarbetares, liksom Vänsterns och Socialdemokraternas, politiska idé är ju att höja skatterna.

Anförande nr 114

Åke Askensten (mp): Jag ska tala om för Ralph Lédel att Miljöpartiets grundläggande filosofi inte är detta, utan vi vill ha en skatteväxling, som innebär att man sänker skatter och avgifter på arbete. Men det är i ett långsiktigt perspektiv, och det är svårt att komma dithän att vi kan göra detta. Men det vore bättre om vi kunde ha ett avgifts- och skatteuttag som gjorde att vi fick en bättre miljö på köpet – det är oerhört viktigt. Men om detta nu inte löper så snabbt är det naturligtvis uppenbart – där är nog alla ense – att skatten måste höjas. Men de 3 kronor som Ralph Lédel pratade om var överraskande.

Anförande nr 115

Landstingsrådet L é d e l (m): Jag förstår att det låter överraskande, men då tycker jag att ni ska sätta er in i effekterna av skatteutjämningsystemet. Det gör ju inte ni i oppositionen, utan ni nästan applåderar detta och tycker att det är väldigt bra och schyst att invånarna i Stockholms län nästa mandatperiod ska bli av med 25 miljarder kronor.

Du tycker ju att det är bra att det är på det viset, Åke Askensten! Det måste vi ju då tala om för väljarna. Utöver landstingsskatten, som går till sjukvård och kollektivtrafik, vill ni miljöpartister att vi alla ska betala 3 kronor extra till andra landsting i Sverige. Gå ut och tala om det, Åke, eftersom du tycker att det är så bra!

§ 62

Fråga

Anförande nr 116

Landstingsrådet Nym an (kd): Fru ordförande! Frågan lyder: Är det lämpligt att överlåta skattemedel och ansvaret för en vårdcentral till ett bolag där nästan alla i den ansvariga styrelsen har varit med om konkurser? Det här är mitt svar.

Södra Stockholms sjukvårdsområde, SSSO, har sedan i januari 2001 ett avtal om en jourläkarbil samt sedan februari i år ett avtal om Hornstulls husläkarmottagning. SSSO gör rutinmässigt kreditkontroller av företag innan avtal sluts. De ekonomiska svårigheter som delar av ledningen för företaget – det gäller, som ni ser av frågan, Curera AB – hade för några år sedan har därför hela tiden varit kända för SSSO. Företaget Curera har inga anmärkningar i de kontroller som skett.

Den verksamhet som Curera drivit åt SSSO med jourläkarbilen under ett år har fungerat utmärkt väl. SSSO ser också att Curera på ett bra sätt tagit sig an de problem som funnits på Hornstulls husläkarmottagning. SSSO:s bedömning av Curera är därför att det är en seriös vårdgivare som aktivt bidragit till att utveckla vården i södra Stockholm.

Därmed, fru ordförande, anser jag mig ha besvarat frågan.

Anförande nr 117

Brit Rundberg (v): Jag tackar för svaret. Jag tror inte att de som bor i Högalid tycker att Curera verkar särskilt seriösa, men jag återkommer till det.

Bakgrunden till frågan är att företaget Curera fick uppdraget i slutet av förra året och har tillträtt den 1 februari i år, men det har inte de boende märkt särskilt mycket av. Det väckte ganska stor uppmärksamhet, eftersom också personalen hade lämnat ett bud. Curera fick alltså verksamheten med ett bud som låg 3 ½ miljoner under personalens, och det väckte viss uppmärksamhet. Det var ett litet nytt företag, och avtalet skrevs med det bolaget. De flesta läkare och annan personal som kunde försvann därifrån.

Jag blev kontaktad av en person som undrade vad Curera var för ett företag. Jag kontrollerade då det – jag hade inte heller hört talas om det. Nu när man privatiserar sjukvården på det sätt som sker är det också viktigt att vi vet vilka det är som får ta hand om skattepengarna, vilka det är som tar ansvaret och om de gör rätt för sig. Jag fann då till min förskräckelse att av de fem som sitter i styrelsen i moderbolaget är det bara en som inte har en eller många konkurser bakom sig, ganska nyligen dessutom. Även vd:n har det.

I det företag som har undertecknat avtalet hade den person som är vd och styrelseledamot i bolaget, som du säger har haft lite svårigheter, två konkurser 1988 – det kanske är länge sedan. 1997 hade han en konkurs, och 1994 hade han två konkurser.

Om man tittar på styrelserna och de personer som sitter i dem i alla bolagen inom Curera finner man att det är regel snarare än undantag att de har varit med om konkurser. De har alltså suttit i styrelser för andra bolag som har konkat. Jag ser det som ett sätt att systematiskt klara sig undan att betala skatt.

Anförande nr 118

Landstingsrådet N y m a n (kd): Jag har inte så många kommentarer till detta utöver det jag redan har sagt i mitt första inlägg.

Brit Rundberg är naturligtvis emot att privata företag eller privat vårdpersonal över huvud taget tar över vårdcentralverksamheten – det är naturligtvis det som ligger i botten för den här kritiken.

Jag har varit angelägen att förhöra mig hos Södra Stockholms sjukvårdsområdes stab om vilka bedömningar man har gjort, hur man prövar sina anbudsgivare och hur man prövar anbud för att vara säker på att man får en leverantör av vården och en samarbetspartner som klarar uppdraget. Detta ingick i det jag sade i mitt första inlägg. Man kan inte dra några andra slutsatser än att det företag som SSSO har tecknat avtal med är en seriös vårdgivare, som man är övertygad om kommer att bidra till att utveckla vården i södra Stockholm, som jag sade.

Curera är inte okänt i landstinget i övrigt. Det har funnits och finns avtal med i varje fall ett annat sjukvårdsområde, jag tror det är NÖSO. Det handlar om jourläkarbilar där också, om jag är rätt underrättad.

Sedan kan vi naturligtvis alltid nagelfara var och en som har deltagit i styrelsearbete. Jag upphöjer naturligtvis inte erfarenheter från konkurser till det som väger så väldigt tungt i positivt avseende på ett CV, där man tar reda på hur enskilda människor har skött sig. Men jag tillmäter ledningen för Södra Stockholms sjukvårdsområde tillräcklig kompetens att bedöma att detta är en vårdgivare som klarar uppdraget och att man har kommit överens om en ersättningsnivå som gör att det här företaget ska kunna överleva om det sköter sin egen ekonomi därutöver på ett korrekt sätt.

Anförande nr 119

Brit Rundberg (v): Jag vill börja med att säga att ingen av de här personerna har gått i personlig konkurs, så de har inte näringsförbud; det finns alltså inget kriminellt i det hela, men det är naturligtvis väldigt olämpligt. Tänk er att vi som är folkvalda lämnade över en verksamhet i landstinget och tillsatte en styrelse där alla hade suttit i andra styrelser och gått i konkurs! Det är ändå ett sätt att klara sig undan att betala skulder och skatter. Ser man ett sådant systematiskt k-k-ande som man ser när man tittar på ledamöterna i de här styrelserna tycker jag att man ska dra öronen åt sig.

Det här hade man kunnat upptäcka i styrelsen – jag tror ändå att politiker är lite känsliga för sådant här när man fattar beslut. Men nu är det så – vilket jag också har upptäckt när jag har kontrollerat det här – att besluten om alla vårdcentraler i södra sjukvårdsområdet, som berör 270 000 människor, har delegerats till tjänstemännen och

sedan bara rapporterats till sjukvårdsstyrelsen. Då är ju kontrakten redan påskrivna, och de har alltså inte kunnat ta reda på det i förväg. Det tycker jag också är märkligt i sammanhanget. Jag tror att det hade varit bättre med lite demokratisk politisk kontroll av vad det är för personer man överlåter pengar, verksamhet och sjukvårdsansvar på innan man fattar beslutet, men det har man alltså delegerat till tjänstemän. Det är också mycket märkligt, tycker jag, och lite upprörande – odemokratiskt.

Anförande nr 120

Landstingsrådet N y m a n (kd): Jag har inget att tillägga. Arbetsordningen i Södra Stockholms sjukvårdsområde är inte föremål för frågan.

Anförande nr 121

Brit Rundberg (v): Det finns 20 600 människor i Högalid som är avhängiga av den här vårdcentralen, om det nu är så att de vill gå dit i fortsättningen. Det är alltså ett ganska stort ansvar som det här företaget med denna styrelse tar på sig.

Varför genomdriver majoriteten en politik där man tar väl fungerande vårdcentraler och utsätter dem för det här och sedan åstadkommer att all personal försvinner, så att man i dag i stort sett bara har inhyrningspersonal? Dessutom har man enligt vad jag har förstått stängt en timme mitt på dagen – det är inte särskilt vanligt, men det har man på den här vårdcentralen; man har väl för lite folk, antar jag. Varför driver man en sådan politik? Det blir ju inte bättre.

Jag har hört av en partikamrat till dig, Stig Nyman, att Kristdemokraterna aldrig skulle genomföra de här privatiseringarna om det inte vore för att de trodde att vården skulle bli bättre. Jag tror inte att den blir bättre på det här sättet, och jag tror inte att den blir bättre när man överlämnar vården till bolag där man har en sådan bakgrund som det har visat sig i det här fallet.

Anförande nr 122

Landstingsrådet N y m a n (kd): Fru ordförande! Jag har stor respekt för det som Brit Rundberg sade sist – att hon inte tror att det blir bättre med privata vårdgivare. Det får vara en uppfattning och övertygelse som hon har och som jag respekterar.

Jag kan ibland erinra mig den diskussion vi tidigare hade här i salen mer än vartannat landstingsmöte just på grund av den privatisering som genomfördes – då var det inte Södra Stockholms sjukvårdsområde utan NÖSO som var uppe. Det är i mycket samma debatt. I dag tror jag att alla kan lyfta fram Nordöstra sjukvårdsområdet som ett föredöme. Det tar lite tid att förändra. Jag har respekt också för Södra Stockholms sjukvårdsområdes politiker som har fattat de här nödvändiga besluten för att få mer personal i primärvården och få primärvården att fungera.

Jag är alldeles övertygad om att med lite perspektiv, kanske inte under de mest turbulenta månaderna just när förändringen sker, men på lite sikt – inom det här kvartalet eller möjligen före sommaren – kommer Högalidsborna att högakta de beslut som Södra Stockholms sjukvårdsområde har ansett sig nödsakat att ta för att förbättra vården i området. Jag är alldeles övertygad om det.

Brit Rundberg påstod att personal slutar. Det intryck jag har när jag pratar med Södra Stockholm nu är att man aldrig har haft så mycket fast personal på sina tjänster någonsin i historien som man har nu. Jag tror att det är ett par vakanser som man har bekymmer med. Det ska väl hälsas med tillfredsställelse – för Högalidsbornas skull och för

Söderbornas skull. Men att du inte kommer att tycka att det blir bra alldeles oavsett hur många tjänster som tillsätts och hur bra vården fungerar beror på att du har en ideologi i botten som inte tillåter dig att godta privat erbjuden vård, finansierad av landstinget.

§ 63

Fråga

Anförande nr 123

Landstingsrådet Nilsson (m): Fru ordförande! Med anledning av att SL har beslutat införa ett nytt betalsystem med kontaktlösa kort har Eie Herlitz ställt följande fråga: Kommer de kontaktlösa korten att kunna avläsas på så stort avstånd att trafikanterna kan passera kortläsaren utan att ta upp korten ur väskan eller fickan? Svaret är: Ja.

Anförande nr 124

Eie Herlitz (mp): Tack för svaret, Elwe! Jag blir glad att höra att svaret är ett ja.

Att jag ställer frågan beror på något jag läste i första numret i år av en välrenommerad tidskrift som heter Nordisk infrastruktur. Där säger SL:s försäljningschef Björn Holmberg följande, som låter väldigt konstigt: Genom att inte ha ett större avstånd, ca två tre centimeter, mellan kort och läsare måste man göra en aktiv handling för att kortet ska aktiveras. Det räcker inte med att man bara råkar gå förbi. Det tycker vi inom SL är viktigt ur integritetssynpunkt. – Med det menar han att man måste ta upp kortet och lägga det mot läsaren.

Jag skulle vilja be Elwe att kommentera det.

Anförande nr 125

Landstingsrådet Nilsson (m): Det finns många system. Hur det fungerar beror på var i väskan eller var i fickan du har kortet. Om du har det i rätt höjd i fickan eller i väskan så ska läsaren reagera när du går förbi. Om någon har uppfattningen att man ska gräva upp kortet för att visa det är vederbörande snett ute – så ska det inte fungera.

Anförande nr 126

Eie Herlitz (mp): Det låter bra. Den egentligen enda fördelen för passagerarna med ett sådant här kort – och det är ju de som ska sättas i centrum nu för tiden, gubevars – är att man ska slippa ta upp kortet. Alla de andra saker som också stod i intervjun – att det ska vara likadant i hela Sverige och att man kan spara pengar på det – hade gått att fixa med vanlig magnetkortsteknik, en välbeprövad teknik som vi har haft i 20 år. Det behöver man inte införa så här sofistikerade kort för.

Det finns många som är handikappade. Äldre människor lider ofta av någonting som kallas för presbyopi på fint språk. Det betyder gammelmänniskoseende. Man ser alltså dåligt när man närmar sig 80 någonting. Då har man svårt att hitta saker i en väska. Likaså får äldre människor ofta svårare att skilja ut föremål i fickor och väskor genom att bara sticka ned handen. Det gör att de i så fall inte vinner på det här jämfört med dagens system.

Det är alltså väldigt viktigt att det nya systemet verkligen får en sådan teknik att man kan gå förbi pelaren eller hur det nu ser ut och ha kortet på 5, max 10, centimeters avstånd från läsaren och få kortet registrerat. Sedan slår man på tangenterna in vart man ska åka och en viss mängd pengar tuggas av; har man periodkort är det okej. Om det fungerar på det sättet tycker jag att det är en utmärkt åtgärd från SL:s sida. Av Elwe Nilssons ord här förstår jag att Björn Holmberg har gjort sig skyldig till något slags missuppfattning när det gäller det han sade i intervjun i tidningen.

Anförande nr 127

Landstingsrådet Nilsson (m): Jag får kontrollera vad han har sagt, för det har jag inte sett själv. Men självfallet är det på det sättet att vitsen med kontaktlösa kort är att man håller dem i sfären runt avläsaren – det kan vara så att man har kortet i väskan eller i kavajen eller motsvarande. Registreringen görs med en röd lampa eller ett pip eller något liknande. Om man har ett smart system så ska man inte krångla till det. Jag tror inte heller att de har för avsikt att göra det.

Ett problem när man inför ett sådant här bra system som kan göra allt det andra som du också nämnde, är ju det som SL har tagit fasta på och som man arbetar med, nämligen att vi i dag har ett av världens enklaste system. Enkelheten vid biljetthanteringen uppskattas väldigt mycket av resenärerna. När vi inför ett nytt system så har vi fått föredraget för oss att den främsta regeln är att det inte får bli krångligare. Sett i det perspektivet uppfattar jag det som du säger och det som vi har diskuterat som helt normalt, det är klart att vi måste använda den tekniken på bästa sätt.

Men vi ska kontrollera vad som är sagt, så att det inte är något fel.

Anförande nr 128

Eie Herlitz (mp): Jag tackar Elwe Nilsson för de orden och jag hoppas verkligen att det som han säger är riktigt, för annars tycker jag att hela åtgärden är förfelad.

Anförande nr 129

Sunhild Dietrich-Larsson (mp): Fru ordförande, ledamöter! Jag tackar för det skriftliga svaret och även för HSN-stabens uttalande, som jag fick i dag. Det var mycket intressant att ta del av, men jag är naturligtvis inte riktigt nöjd; det vore jag väl inte eftersom jag är jag.

Jag kanske kan hänvisa till den artikel som Gunnar Ågren har skrivit i gårdagens DN, där han visade på att vi förlorar 800 000 årsarbeten på grund av förtidspensionering och sjukfrånvaro. Med dagens takt i sjukskrivningarna blir vi tvungna att höja arbetsgivareavgiften med 3,8 procent, så att den blir så hög som 12 procent – jag undrar hur arbetsgivarna ställer sig till det. Den dagliga kostnaden för långtidssjukskrivningar i vårt land är 25 miljoner kronor. Detta måste väl få oss att tänka på att vi måste arbeta med folkhälsofrågorna. Folkhälsoarbete bedrivs ju innan människor blir sjuka.

Jag har önskat att man ska göra folkhälsoarbetet mera synligt i det medicinska programarbete som försiggår i det här landstinget. Personligen tycker jag att det är ett mycket fint kvalitetsprogram som har gjort synligt vad som görs, vad som bör göras och vad det kostar. Det är ett utomordentligt kvalitetsarbete som pågår, och där borde vi få in folkhälsan också. Det har nämligen bedrivits väldigt mycket fint folkhälsoarbete i kommunerna i samarbete med primärvården och landstinget. Men oftast räcker inte resurserna eller så saknas det kunskaper till utvärderingar. Projekten bara avslutas. Det är väldigt ledsamt att det blir på det sättet.

Det finns projekt som vid utvärderingarna har visat sig vara väldigt positiva, men de avslutas ändå utan att något mer händer. Detta måste vi förhindra blir fallet i framtiden.

Folkhälsa talar alla om, det behövs, det säger alla. Mycket görs, men vi har ju inte någon riktig överblick över vad som görs och vad som görs var. Jag läste med förtjusning att man ska koppla in Samhällsmedicin, för det är den som ska hålla i trådarna gentemot kommunerna. Det måste delges landstinget så att man får kunskap om ömsesidiga insatser. Den sammanhållna utvärderingen som via Samhällsmedicin också skulle komma oss till godo är mycket nyttig.

Andres skriver i sitt svar att astma, allergi, övervikt och kvinnors hälsa är områden som också har tydligt inkluderad prevention. Det hoppas jag verkligen. Hur skulle man komma till rätta med överviktsproblemen om man inte hade prevention? Jag tänker faktiskt också på hjärt- och kärlsjukdomar. Vi skulle kunna spara enorma summor. Detsamma gäller högt blodtryck, och vi har dessutom i landstinget många gånger talat om hur mycket åldersdiabetes kostar i lidande och i onödiga utgifter. För detta handlar om sjukdomar som man till ganska stor del kan åtminstone fördröja debuten i och i många fall även förhindra att människor insjuknar i.

Det som behövs i ett välgenomtänkt folkhälsoarbete är insatser från en psykosomatisk enhet. I Göteborg finns det ett psykosomatiskt institut, och de har hjälpt till med arbetet med utbrändhet och har uppnått fantastiska resultat.

Ni kommer väl ihåg Projektet Kvinnohjärtan som inleddes en gång i tiden. Det kom till för att hjälpa människor att komma till rätta med sin hela livssituation, inte bara med sin sjukdom. Många gånger handlar det om att man snurrar runt i ett ekorhjul och inte själv hittar utgången. Då behövs det de rätta insatserna utifrån, och det är ju i fråga om utbrändhet väldigt lite medicinska insatser som det handlar om, det är annat som behövs.

Mycket av det folkhälsoarbete som försiggår i dag eller som man åtminstone förväntar sig ska försiggå i dag sker inom primärvården. Primärvården som är väldigt pressad tidsmässigt och har väldigt många sjukdomar behöver verkligen ha handledning i psykosomatisk medicin om det ska ge bra resultat.

Anförande nr 130

Landstingsrådet K ä ä r i k (fp): Ordförande! Behovet av folkhälsoinsatser är oomtvistat. Tänk, om läkarna utöver att skriva ut medicin också kunde skriva ut motion! I så fall skulle en av våra stora folksjukdomar, övervikt, kunna hanteras på ett mycket bättre sätt. Det är en folk sjukdom som ökar i omfattning mycket raskt och som i USA redan är en av de främsta orsakerna till för tidig död bland befolkningen. Precis samma utveckling ser vi i Sverige fastän med några års förskjutning. Det finns alltså all anledning att lägga intresse, energi och pengar på folkhälsoinsatserna.

Sunhild har i interpellationen frågat om det medicinska programarbetet och om hälso- och sjukvårdsnämnden ska kartlägga folkhälsoarbetet och om det kommer att vara ett fokusområde. Om detta hade varit en enkel fråga så kanske jag hade nöjt mig med att säga att svaret är ja på båda frågorna. Det är inte bara något som kommer att ske utan något som redan är gjort. Jag har broderat ut detta ytterligare i texten.

Efter det att interpellationssvaret är avgivet så har jag till Sunhild överlämnat ytterligare ett papper som inte gick att få med i interpellationssvaret. I det papperet klargörs det ytterligare att inom ramen för det medicinska programarbetet är folkhälsoinsatser ett av de områden som särskilt ska studeras. Det är inte något som finns på en obestämd plats i rummet, så att säga.

Det är klart att folkhälsoinsatser ska genomsyra all medicinsk verksamhet, men det har också givits ett alldeles särskilt fokusområde, eller vad man nu väljer att kalla det för. Det önskemålet är alltså tillgodosett fullt ut. Dessutom har man kontrakterat och knutit upp samhällsmedicin och andra för att göra det här jobbet, så det är alldeles uppenbart att detta är ett område som man kommer satt arbeta med.

Jag menar att detta är en förutsättning för att vi ska kunna göra bra kontraktsskrivande för inte bara akutsjukvården utan för all typ av sjukvård i framtiden.

Oavsett om man gör stora upphandlingar eller små upphandlingar eller bara kontraktsskrivningar så är det ju vårdbehovet som ska tillgodoses. Och då är det ju inte vårdbehovet precis som det uttrycks i dag som det handlar om, utan vi vill ju gärna ha en framförhållning där man kan ta ställning till hur man kan lösa det här på ett mycket bättre sätt i framtiden, både när det gäller den behandlande delen och även när det gäller insatser som förebygger och reducerar behovet av behandlingar och insatser, medicinering och annat inom sjukvårdsapparaten.

Det är ju otvetydigt en enormt fin investering i människors hälsa. Den kan man aldrig avstå från, den måste ju ligga till grund för verksamheten i övrigt. Sedan kommer man ju – oavsett hur många förebyggande insatser man än gör – att ha kvar en betydande omfattning av behandlingsbehov också. Men det är i den änden man måste analysera sjukvårds behoven. Först måste man ta ställning till vad man kan förebygga och vad man kan reducera. Därefter kan man gå till upphandling eller kontraktsskrivande eller någonting annat när det gäller behandlingar.

Det är väldigt tydligt att detta finns med i behandlingen av väldigt många av de stora folksjukdomar som finns, varav några fanns omnämnda i interpellationssvaret. Du nämnde dem, Sunhild. Jag vill understryka att det också i den skrivna texten poängterades att det var exempel som gavs. De sjukdomar som nämndes i interpellationssvaret är inte någon fullständig förteckning, det är bara exempel: astma, allergi, övervikt, kvinnors hälsa. Man kan lägga till hjärt- och kärlsjukdomar och diabetes och väldigt många andra sjukdomar. Visst finns det med, och det måste finnas med, och det är tillgodosett i upplägget av det medicinska programarbetet.

Sedan återstår det också att konstatera, även om organisationen är rätt och man har rätt mål för ögonen, om det är det som levereras. På den punkten tror jag att vi har en viktig uppgift från den politiska sidan att verkligen granska resultatet av de olika programarbetena för att ta ställning till om det motsvarar de förväntningar och krav som vi har, både när det gäller den behandlande delen och när det gäller den förebyggande delen. Det ska bli ett mycket intressant arbete. Det är ju ett väldigt stort steg framåt i all typ av beställararbete eller om man så vill arbete som vi utför som förtroendevalda av befolkningen i det här länet för att garantera kvalitet.

Anförande nr 131

Sunhild Dietrich-Larsson (mp): Med glädje registrerade jag att svaret blev ja på båda mina frågor och att du dessutom förstod att det måste satsas pengar också. Det tycker jag var väldigt uppmuntrande! Jag tycker nämligen att vi fortfarande sysslar för mycket med behovsanalyser av olika sjukdomsgrupper och för lite med direkt prevention. Jag hoppas verkligen att folkhälsoarbetet kan ges den dignitet som det förtjänar när man även kan involvera akutsjukvården, för som du säger är det det enda arbete som kan ge oss besparingar i framtiden bortsett ifrån att det dessutom är mycket bättre för individen att slippa att bli sjuk, eller hur?

Anförande nr 132

Herta Fischer (v): Eftersom fru ordföranden konstaterade att interpellationssvaret var utskickat till samtliga ledamöter, så vill jag anmäla att jag personligen inte har fått det. Vi brukar på måndagar få interpellationssvaren i brevlådan hemma, men posten har fallerat, vilket ju händer ganska så ofta. Normalt brukar jag i bästa fall få posten klockan 14.30, ibland 15.30.

Med tanke på att människor arbetar och kommer hem först på kvällen så är detta förfarande dåligt med hänsyn till den demokratiska ordningen och av hänsyn till hänsyn till dem som gärna vill informera sig lite mer och kanske därför behöver ringa runt för att höra sig för, för att på ett bra sätt kunna bemöta interpellationssvaret.

Jag var alltså tvungen att ringa till mitt kansli och fick ett utdrag av svaret.

Med detta vill jag säga att för oss inom Vänsterpartiet är det politiskt regionala organet som Stockholms läns landsting onekligen är, i första hand ett instrument för att utjämna klyftor och orättvisor inom landstinget och för att säkerställa en livskvalitet och en så långt möjligt likvärdig hälsa för alla medborgare i vårt folkrika län. Det är den ena biten. För detta är det naturligtvis nödvändigt att arbeta tvärsektorieellt vilket ju interpellanten, vår duktiga Sunhild, har påtalat i frågorna.

Andres Käärik svarar med att räkna upp vad det medicinska programarbetet går ut på, och ingen kan tycka annat än att det är positivt att vi har en uppföljning, en form av kvalitetssäkring, att experterna ska säga vad som är evidensbaserad sjukvård. Det är viktigt, inte bara från ekonomisk synpunkt utan inte minst ur individens egen synpunkt. Sjukdom är något som belastar och som inte uppfattas som positivt av människorna.

Men sedan sade Andres Käärik också, vilket lät väldigt löftesrikt, att behovet av folkhälsoarbete hos oss alla här är satt utan tvivel. Det kan vi ju ställa upp bakom och det låter sig sägas. Men hur gör vi det?

Det är klart att folkhälsoarbete har så många aspekter att det behövs väldigt många olika goda insatser. Vi kan räkna dem som inte direkt tillhör landstinget, såsom folkbildningen och folkrörelserna i stort, men naturligtvis också landstingets primärvård och andra organ. Jag tror att den egna insatsen inte behövs mindre eller mer än den andra. Jag tror att alla dessa insatser kan bidra till att bevara och framför allt öka kunskapen om att inte ens hälsan är gratis här i livet utan att mat, livsstil, rökning och annat också är viktiga faktorer.

Till syvende och sist kan vi ju spara åt skattebetalarna en massa pengar.

Därför blir jag lite brydd när jag i interpellationssvaret, fjärde stycket näst sista meningen läser att det för närvarande pågår ett arbete som syftar till att ta fram de första regionala vårdprogrammen. Det återstår att se vad avsnitten om folkhälsoinsatser kommer att innehålla. Det är väldigt defensivt skrivet, Andres Käärik.

Varför skriver du inte att ni har prioriterat folkhälsoarbetet och att ni kommer att vara som en blåslampa för att se till att folkhälsoarbetet verkligen prioriteras i detta medicinska programarbete. För mig är denna lite försåtliga mening som har smugit i det fjärde stycket ganska oförklarlig.

Jag tycker alltså att Sunhilds interpellation är bra och att den hade föranlett ett mer positivt svar.

Anförande nr 133

Landstingsrådet K ä ä r i k (fp): Ordförande! Jag får väl diagnosticera valår i det förhållandet att Herta Fischer märker ord och inte förstår det positiva innehållet i interpellationssvaret. Finns det något mer tydligt positivt svar på en fråga än ett dubbelt ja? Herta hörde svaret alldeles nyss, men ändå hugger hon och försöker hitta en detalj att skapa gräl om. Det är dömt att misslyckas, Herta. Du vet att det är fel. Du vet att önskemålet är tillgodosett. Du vet att det pågår ett fantastiskt arbete med helt nyskapande insatser på det här området.

Folkhälsoarbetet är en egen programrubrik. Dessutom genomsyrar det det andra. Det har aldrig tidigare genomförts i svensk medicinsk historia, varken i det här landstinget eller i något annat, den här typen av satsning på folkhälsoarbete i relation till de stora folksjukdomarna för att ta ställning till vad man kan åstadkomma.

Det finns en mening som säger att vi politiker inte har sett resultatet osv. vilket är alldeles sant. Och detta tolkar du som om vi inte vore intresserade. Detta är häpnadsväckande grälsjukt.

Strunta i det där, Herta, vi behöver inte hålla på och gräla om detta. Vi behöver det inte, vi är helt överens! Alltså kan vi ägna resten av debatten åt att se framåt i stället för att bråka med varandra. Jag vill inte medverka till den här typen av valårspolemik, valårsfrossa.

Programarbetet är ett sätt att se det långsiktiga vårdbehovet, inte bara ett sätt att ta ställning till hur vi löser vårdbehovet i dag. Frågan är hur vi kan utveckla behandlingsformen. Framför allt handlar det om frågan om hur vi kan ta hand om behoven på helt andra sätt och hur kan vi förebygga att man över huvud taget behöver behandla patienter. Det är en enorm ambition.

Det är inte säkert att vi lyckas i alla delar; man kan vara säker på att första omgången inte fullt ut kommer att ge alla de resultat som vi hoppas på. Det är ju så med pionjärbete att allt inte kommer att lyckas med en gång.

Men det är alldeles uppenbart att folkhälsoarbete är prioriterat också i det hänseendet att det är med i båda dimensionerna. Det har en egen programgrupp, men det arbetet finns dessutom med i alla andra grupper. Jag vet ingen motsvarighet i någon annan del av landstingets medicinska, sjukvårds- eller hälsoverksamhet som skulle uppnå den statusen. Så visst finns det arbetet med. Och vi har också väldigt stora förhoppningar på resultaten av det.

Vidare gäller det dessutom att omsätta resultaten i praktiska beställningar. Jag menar då den här typen av upphandlingar. Konkurrens eller inte, men man måste först klargöra vad man vill ha. Sedan ska man vända sig ut och fråga hur detta kan tillgodose, vilka som är beredda att tillgodose det. Det är också ett sätt att arbeta framåt. Det bygger på att man tar till vara den medicinska kunskapen hos dem som kan analysera behoven, men det fångar också upp det engagemang som finns hos vårdpersonalen och vårdgivarna när det gäller att utveckla sin egen verksamhet och hitta nya former för att tillgodose det.

Även synpunkter på folkhälsoarbete som vi inte lyckas fånga upp i första omgången i kravspecifikationer och i det medicinska programarbetet kommer vi att arbeta med senare. Inte ens efter den första omgången finns det något slutstreck, inte ens då har taget gått. För då har man chansen även från vårdleverantörerna, från vårdgivarna, offentliga och privata, att säga: ”Stopp och belägg! Här efterlyser ni behandlingar men har ni tänkt på att även på det här området så finns det möjligheter att förebygga sjukvårdsbehov genom andra sätt att arbeta.”

Det här är ett oerhört spännande arbete, det medicinska programarbetet, och den upphandling och även det kontraktsskrivande som det sedermera kommer att utnyttja i.

Visst är folkhälsoinsatser prioriterade i alla dimensioner, på alla ledder och i alla synsätt.
Anförande nr 134

Herta Fischer (v): Folkhälsoarbetet har, som jag ser saken, inte ett dugg att göra med att det är valår i år. Som bekant har ett mycket avancerat folkhälsoarbete bedrivits inom det här landstinget – vi hade en egen kommitté i den här frågan. Detta bevisar egentligen bara att det behövs ännu mer folkhälsoarbete, och det är något som även experterna och professionen har bekräftat.

Jag tycker inte att jag har märkt ord. Jag har ordagrant citerat ditt svar som du eller ditt kansli – jag vet inte vem – har skrivit. Även om det är ditt kansli som författat svaret antar jag att du läser de svar som du avger. Då måste du veta att du har uttryckt det precis på detta sätt ”vi ska se vad det kan ge”. Jag märker inte ord. Du ger mig osökt argument.

Det är osökt i det avseendet att jag inte går upp i talarstolen för att hacka vare sig på dig eller på majoriteten, utan jag vill värna något som kan bespara människor lidande och skattebetalarna mycket pengar, nämligen ett utvecklat arbete kring folkhälsofrågorna.

Och jag tycker naturligtvis också – och jag är inte ogenerös – att det är bra att ni har börjat arbetet med överviktsenheten, det är ju naturligtvis mycket tacksamt att där visa vad förebyggande arbete kan innebära. Det är ju så att fet och överviktig blir man i regel – även om det finns naturligtvis hypofysfel och dålig ämnesomsättning – därför att man äter fel och för mycket och rör sig för lite. Det är naturligtvis ett oerhört tacksamt område att arbeta inom.

Men det finns många fler områden som är tacksamma att arbeta med. Om jag går upp i debatten så är det inte för att hacka på dig eller på majoriteten utan för att värna om något som jag är helt övertygad om, nämligen vikten av folkhälsan – och du har deklarerat att du också är övertygad om vikten av folkhälsan. Låt oss föra debatten på en anständig och lite hyfsad nivå.

Anförande nr 135

Sunhild Dietrich-Larsson (mp): Fru ordförande! Jag tyckte att Andres var så väldigt generös att jag tänkte hugga till med en av mina älsklingsfrågor, nämligen alternativen. Jag tänkte berätta vad man gör i andra länder när det gäller sådana här frågor.

I mitt gamla hemland, i Tyskland, försiggår en mycket stor studie om akupunktur som ska hålla på till år 2004. Där berättar man att man botar och helar, att man läker ut sjukdomar genom akupunktur. Det kostar ingenting i mediciner, det kostar ingen värk och patienterna blir friska.

Likaså finns det i Kina sex sjukhus som arbetar inom vissa cancerformer med oblodiga insatser för att få bort cancersvulsterna, och det fungerar väldigt bra. I Österrike finns en läkare som har arbetat med detta i 18 år. Detta fungerar inte på alla cancersjukdomar, men det är i särklass lyckat vid bröstcancer. Jag ska inte berätta hur det fungerar, för det vet jag inte riktigt, men det är alltså möjligt att ta in andra behandlingar mot sjukdomar som också då blir till folkhälsa. Det handlar oftast om att man undviker läkemedelsanvändning som ju oftast har biverkningar – och det är mycket positivt för patienterna. Sjukdomstiden förkortas etc.

Anförande nr 136

Landstingsrådet Käärrik (fp): Ordförande! Jag har ingenting att invända mot den beskrivningen. Medicinen är en internationell vetenskap, och det betyder att de forskningsrön och de studier som görs i ett land mycket snabbt – för att inte säga omedelbart – blir tillgängliga inom hela den medicinska världen, i alla länder. Det är ju också själva poängen med detta, eftersom varje land inte har resurser eller ens patienter att själv kopiera varje typ av forskning och utvärdering.

Genom mitt eget initiativ har vi i det här landstinget numera Kompetenscentrum för komplementär medicin, som just syftar till att suga upp den här typen av kunskap som man kan få genom utvärderingar i Sverige eller i andra länder och sprida dem inom ramen för hälso- och sjukvårdssystemet. Det finns alltså inga invändningar mot detta.

Jag hoppas nu att jag själv inte märker ord, men jag vill ändå säga att akupunktur mig veterligen inte är en förebyggande form av verksamhet utan en behandlingsform, och i så fall är det ju någonting helt annat än det som vi egentligen diskuterar.

Också de exempel som Sunhild nämner handlar om patienter som är i behov av behandling och där man har hittat nya behandlingsformer, exempelvis i form av akupunktur – men det är alltså inte förebyggande arbete. Det betyder att den här typen av arbete naturligtvis kommer att tas upp till diskussion och utvärderas och sättas i sitt sammanhang för de patientgrupper som behandlingen rör.

Folkhälsoarbetet på det sätt som det skisseras som en särskild folkhälsoinsats och ett rubrikområde handlar om tiden strax dessförinnan, alltså innan man är i behov av behandling, innan man har insjuknat över huvud taget. Då förebygger man. Man kan också förebygga behov av akupunktur, och det ska vi också ta till vara i det här programarbetet.

Anförande nr 137

Kristina Söderlund (s): Ordförande, ledamöter! Till att börja med vill jag, liksom alla andra, tacka för svaret. Jag fick det hemsänt redan i fredags, vilket var alldeles utmärkt för mig. Jag har också ibland bekymmer med postgången, så det var mycket bra att det hela fungerade denna gång.

Skälet till att jag har väckt den här interpellationen är att jag har fått reda på att situationen kan vara lite olika i olika landsting, så därför var jag lite nyfiken på hur det är i Stockholms läns landsting när det gäller frågan om sammanhållen rehabilitering. Framför allt finns det en okunnighet på området beträffande hur viktigt det här egentligen är för gruppen kroniker, och framför allt för reumatiker.

Det finns inom primärvården okunnighet om vad sammanhållen rehabilitering är, men den okunnigheten finns även bland personalen på specialistklinikerna. Det leder till bekymmer när det gäller vårdkedjetänkandet.

Om man skickar en patient utomlands t.ex., på sammanhållen rehabilitering, så är det ju oerhört viktigt med både för- och efterarbete för att man ska kunna dra nytta av just den här typen av rehabilitering. För även om själva rehabiliteringstillfället fungerar väldigt bra så får man inte till stånd de långsiktiga effekterna som man vill åstadkomma om man inte följer upp själva rehabiliteringstillfället efteråt.

Jag har ställt tre frågor som jag har fått svar på av Stig. De handlar dels om ifall det finns den här typen av sammanhållen rehabilitering inom landstinget, dels om vårt landsting kan remittera patienter till sammanhållen rehabilitering i andra landsting, dels om det som ibland kallas klimatvård som då är den här typen av rehabilitering utomlands.

När det handlar om utomlandsrehabiliteringen, klimatvården, så finns det också okunnighet när det handlar om värdet av att rehabiliteras i varmt klimat. Man har ibland ansett att detta är en sorts förmån som ska fördelas rättvist mellan olika patienter, vilket det faktiskt inte riktigt handlar om. Många gånger är detta den form som är absolut lämpligast för vissa grupper med en viss typ av reumatisk diagnos. Då handlar det inte om en typ av förmån som ska fördelas rättvist. Man ska ta ställning till vem som är mest lämpad för den här typen av behandling, beroende på vilket typ av sjukdom som man har.

Detta gäller många olika delar inom sjukvården och det handlar också om okunnighet. Man vet inte riktigt vilka grupper som man ska remittera till just den typen av klimatvård.

Något som jag skulle vilja fråga Stig om, som jag inte har skrivit i min interpellation, är om du är nöjd med de svar som har kunnat tas fram när det gäller det antal patienter som har skickats på sammanhållen rehabilitering utomlands och på sammanhållen rehabilitering till Spenshult, eller skulle läget kunna vara betydligt bättre? Det vore

intressant i sammanhanget att få svar, och jag tror att Stig har tänkt på detta när han fick interpellation och tog reda på svaren.

Jag vet att läget är väldigt olika i olika landsting, det finns landsting som över huvud taget inte skickar patienter på sammanhållen rehabilitering utomlands. Det finns skäl att diskutera den här frågan.

Anförande nr 138

Landstingsrådet N y m a n (kd): Fru ordförande och Kristina Söderlund! Det finns alla skäl i världen att diskutera den här frågan, men jag ska börja med en liten teknikalitet. Längst ned till höger i mitt svar står det bilaga inom parentes. Den fick du inte, varken med posten eller på annat sätt. Att skicka med många papper tillsammans med interpellationssvaret har jag förstått inte är så praktiskt. Den intresserade kan titta i handlingarna till akutsjukvårdsutskottets sammanträde den 6 juni förra året, då kan man få del av informationen, och det borde ha stått där.

Vi fick vid det tillfället en ganska grundlig redovisning av ett par av landstingets mera framstående reumatologer. Det är också efter inspiration från deras information till oss i just detta utskott som vi har satt i gång förberedelserna för denna upphandling som också står omnämnd i mitt skriftliga svar. Jag har inga invändningar mot inledningen i Kristinas inlägg beträffande bristerna i kunskaper och att kunskaperna behöver vidgas.

Jag anade naturligtvis att din tilläggsfråga skulle komma, så lite förberedd är jag. Jag är inte nöjd med utvecklingen – jag skulle gärna ha sett att förberedelserna för upphandlingen hade gått något snabbare. Som framgår av svaret har den s.k. klimatvården drabbats av väsentligt ökade kostnader. Då har vi inte varit förtänksamma nog och bara räknat med att det skulle vara starkt ökade kostnader. Dessa kostnadsökningar följer ju inte den normala kostnadsutvecklingen utan kostnadsökningen är avsevärt kraftigare, vilket framgår.

Det är angeläget anser vi, mot bakgrund av information som vi har fått i frågan om den här patientgruppen som behöver sammanhållen rehabilitering, att vi har resurser på närmare håll än Spenshult som är det enda stället i landet som kan erbjuda den här vårdformen. Därför är inriktningen med den här upphandlingen – som också är uttryck för att vi inte är nöjda med situationen – att den nu ska fullföljas så raskt att verksamheten kan komma i gång redan i höst.

När jag har resonerat med staben inför författandet av svaret på den här frågan har jag fått underlag som gör det möjligt att säga att detta borde vara möjligt och det är i högsta grad rimligt att vi får svar snabbt så att detta kan komma i gång. Efter hand som kunskaperna växer på området om vilka insatser som behövs ser vi också att vi behöver öka kapaciteten. Detta gäller bortsett från vad som händer i övrigt på det här området beträffande medicinering – den frågan lämnar vi därhän i dag.

Anförande nr 139

Kristina Söderlund (s): Just när det gäller utlandsvården är det oerhört tragiskt att kostnaderna ökar i så rask takt, men samtidigt är det – om man ser på saken samhällsekonomiskt, vilket man måste göra ibland som politiker – ändå så att det här är en oerhört värdefull verksamhet inte bara för individen.

Vi vet att kostnaderna, vilket också står i interpellationen, när vi ser till enbart Stockholms läns landsting uppgår till 5,5 miljarder kronor för vård och behandling och de samhällsinsatser som görs när det gäller reumatiker. Det handlar om sjukskrivningar, förtidspensioneringar och allt annat. Det är en oerhört liten del av alla de pengarna som går till just vård och behandling.

Vi vet också att om man skulle få detta att fungera bättre så är det många människor som lider av någon reumatisk sjukdom som skulle kunna stanna kvar i arbetslivet, och det tjänar vi också på inom Stockholms läns landsting. Vi måste se det hela i ett bredare perspektiv. Även om kostnaderna ökar för just klimatvården så är den för många grupper av patienter oerhört värdefull och kanske den enda riktigt fungerande sammanhålla rehabiliteringen.

Det är oerhört bra att vi upphandlar och har en egen rehabilitering inom Stockholms läns landsting.

Men läget är, som sagt var, väldigt olika för olika diagnosgrupper och det ger väldigt olika resultat beroende på vilket typ av rehabilitering som man får. Precis som Stig har svarat och insett behövs det verkligen en ökad kunskap särskilt inom professionen och inom primärvården som inte riktigt känner till vilka effekter som detta får. Glöm framför allt inte bort den del som handlar om vårdkedja.

Om man skickar iväg en patient på klimatvård och sedan helt låter bli att följa upp vården med regelbunden rehabilitering även om det inte är under flera veckor, så kan det ge till effekt att en människa kan stanna kvar på arbetsmarknaden i flera år, vilket personen troligtvis inte hade kunnat göra i annat fall.

Anförande nr 140

Landstingsrådet Nyman (kd): Jag har väldigt små invändningar mot det som Kristina säger. Jag uppfattar att vi är rörande överens om det som är väsentligt i den här frågan.

De 5,5 miljarder kronor som man har räknat med som samlade samhällskostnader för den här patientgruppen ska ju ses i jämförelse med de 27 miljarder i samhällskostnad som gäller för hela landet. De 5,5 miljarderna motsvarar ganska väl Stockholms läns landstings befolkningsandel – en femtedel av landets befolkning. Detta tycker jag är en fråga som vi som sjukvårdshuvudman bör diskutera i lite mer beslutsamma former gentemot statsmakterna. Det är i huvudsak staten som förlorar pengarna, förutom att det är den enskilde reumatikerns bekymmer och lidande att verksamheten inte fungerar.

Om vi skulle finna en bättre form för att nyttja behandlingar – framför allt den sammanhållna rehabilitering som är föremål för diskussion nu –, om vi skulle få det hela

att fungera bättre och i ett bättre samarbete också när det gäller ekonomin, så skulle vi kunna ta väsentliga steg framåt. Och det skulle ju vara något som de enskilda människorna skulle ha väldigt stor glädje av.

Precis som när vi har resonerat om en helt annan fråga som inte är föremål för diskussion här – det gäller den kommande rehabiliteringsgarantin – så borde vi kunna föra ett nationellt samtal, för läget är lika bekymmersamt i hela landet – och kanske väl så bekymmersamt på en del andra håll som här. Vi borde kunna finna en form för att nyttja de samlade samhällsresurserna på ett mer effektivt sätt med tanke på all den kunskap och all den kompetens som finns på det här området.

Så det är alltså korrekt påpekat i interpellationen att borde vi kunna närma oss varandra på detta område och även föra in de nya läkemedel som passar väldigt många reumatiker och kanske framför allt yngre som är i begynnelsen av sin reumatism; och på det sättet skulle vi kunna spara massor av onödigt lidande för enskilda människor, och samhället skulle göra en gemensam ekonomisk vinst på detta.

Det skulle nämligen kunna innebära att människor med reumatism skulle kunna arbeta, fungera i samhället bättre, fungera i sina hem bättre och allt möjligt annat positivt. Därför är det en angelägen fråga att ta itu med, och om detta skulle vi i det här landstinget kunna initiera och föra ett samtal med framför allt våra specialister på området och se om vi kan föra detta arbete vidare.

Anförande nr 141

Kristina Söderlund (s): Det instämmer jag fullständigt i. Vi kan väl börja det arbetet inom våra respektive partier och driva frågan dels inom den här parlamentariska församlingen, dels i andra former och även gentemot riksdagen.

Precis som Stig säger är det ju villkoren för människor med reumatiska sjukdomar inte enbart ett landstingsansvar – även staten har ett oerhört stort inflytande. Självfallet måste vi börja så. Vi kan börja här och nu, tycker jag.

Anförande nr 142

Landstingsrådet Nyman (kd): Då avslutar vi också debatten här och nu.

Anförande nr 143

Jan Strömdahl (v): Fru ordförande och ärade övriga ledamöter! Det var ett tag sedan nu som det snöade. Det verkar som om de flesta människor har glömt det, och jag tycker att det är mänskligt. Nu när blommorna börjar blomma i rabatterna så är det klart att det inte är så roligt att minnas stunderna då allting var insnöat här i staden och när vi faktiskt också upplevde att snön ställde till vissa problem.

Precis som landstingsrådet Lédel skriver i svaret är detta ingenting som är helt överraskande, alltså att det kommer ett och annat kraftigt snöfall. Det är bara det att det verkar som om organisationen varje gång blir tagen på sängen och tycker att snön kom väldigt överraskande, och så klarar man inte riktigt av det som man borde klara av.

I svaret kommer dock finanslandstingsrådet fram till att det här inte hade någon betydelse för vår sjukvårdsverksamhet och för kollektivtrafikverksamheten, ingen mätbart ökad betydelse när det gäller kostnader eller verksamhet i alla fall. Det är det huvudbudskapet i svaret som gör mig lite förundrad och lite förvånad också.

Om man jämför detta svar med de rapporter som gick ut via massmedierna under den tid som vi upplevde denna väderlek så stämmer inte bilden. Det är möjligt att Ralph Lédel nu, liksom Elwe, vill påstå att allting som massmedierna rapporterar är falskt och osant, men inte desto mindre fick vi bl.a. den 7 januari höra följande genom Aktuellt i SVT2: En rundringning som Aktuellt gjort till stadens sjukhus visar att antalet halkolyckor ligger på 150 om dagen mot vanligen en handfull. Det betyder att under december månad och första veckan i januari har halkolyckor kostat cirka 120 miljoner kronor vilket är 20 miljoner mer än vad som är avsatt för snöröjningen under hela året.

Vi fick också höra att man intervjuade dr Alberts, ortopedöverläkare på Karolinska sjukhuset som sade: Det är exceptionellt mycket nu. På vanliga skador som t.ex. fotledsfraktur eller bruten ankel som man också kan säga, så har vi haft en ökning med ca 25 procent. En annan vanlig fraktursort är bruten handled där ökningen varit nästan 50 procent jämfört med normalt för säsongen.

Jag nöjer mig med att ta upp den här frågan först. Hur ser verkligheten ut? Ser den ut som Ralph Lédel påstår nu när tiden har gått och vi har glömt snöfallet? Betydde det ingenting för landstingets ekonomi eller verksamheter, eller var det en ansträngning som också hade ekonomiska konsekvenser vilket vi fick höra när detta inträffade?

Anförande nr 144

Landstingsrådet Lédel (m): Jan Strömdahl, det är inte Ralph Lédel som påstår det som står i svaret, även om jag har undertecknat det. Hälso- och sjukvårdsförvaltningens olika organisationer, sjukhus och andra enheter har gjort en samlad bedömning med anledning av din interpellation. Det är inte bara ett tv-bolag har ringt runt den 7 januari och frågat hur situationen var just då. Det låter ju från statistisk synpunkt ganska slarvigt

att hänvisa till en sådan uppgift. Man har gjort en samlad bedömning av om det har varit fler sådana här fall under den här tiden i år än vad det har varit under liknande tillfällen då det har snöat mycket. Då har man kommit fram till att det inte var någon större skillnad.

Det är klart att det är väldigt många fler halkolyckor när det snöar, det säger ju sig självt. Så är det naturligtvis varje år då det snöar. Och det är det som man har jämfört med, och då har man konstaterat att det inte är någon större skillnad mot vad det var tidigare år då det har varit mycket snö. Det är det som står i svaret.

När det gäller kollektivtrafiken så är det på det sättet att om man ska göra en strikt ekonomisk bedömning så kommer det sannolikt snarare bli så att SL kommer att tjäna på att det snöade några dagar, eftersom man då får böter och ersättningar från de entreprenörer som inte passade tiderna osv. Men det blir en senare fråga som man får reda ut på vanligt sätt, och förmodligen med olika uppfattningar också.

Däremot har ju naturligtvis många trafikanter drabbats av snöfallet. Det kan ju inte SL klandras för. Det kan möjligen Han där uppe klandras för.

Det är nästan lite övermaga av Strömdahl, avslutningsvis, att på något sätt anklaga en socialdemokrat eller en moderat politiker. En vänsterpartist kan säkert planera snöfallen, men vi andra kan det i alla fall inte. Vi kan nog bara ha beredskap och vidta åtgärder. Ibland räcker beredskapen inte till när det snöar väldigt mycket, och det gjorde det under den här tiden.

Anförande nr 145

J a n S t r ö m d a h l (v): Jag har visserligen i min fråga varken antytt eller klart utsagt att det skulle vara Ralph Lédels förtjänst att det snöade så mycket så att vi kunde åka skidor här i stan. Det jag har pratat om är alltså beredskapen för konsekvenserna av sådana här händelser som ju faktiskt inträffar lite då och då.

Även om det nu var ovanligt mycket snö under just den här perioden så var det precis så som det också framgår av pressklippen som vi fick runt den här tidpunkten, nämligen ett väder som var prognostiserat av SMHI. Bl.a. har jag ett papper med ett meddelande från Radio Stockholm som säger att i ett brev till SL:s vd Gunnar Schön kallar Elwe Nilsson trafikstörningarna fullständigt oacceptabla och pinsamma eftersom SMHI förvarnade om snö och kyla.

Jag tycker att det är lite billigt att påstå att jag skulle spela på att det är moderaternas fel att det snöade så mycket. Möjligen är det de som sitter vid makten just nu som på något sätt inte har planerat verksamhet så att man kan klara av den här typen av nästan extrem väderlek och konsekvenserna av den. Väderleken var inte extrem, men det var kraftigt snöfall.

Jag är medveten om att för kollektivtrafiken så blir det bara billigare ju mer man ställer in. Men det blir inte bättre för den sakens skull, och vi är ju överens om att det drabbar trafikanterna.

Det är klart att detta även drabbar SL och landstinget om man ser det hela på längre sikt, nämligen på förtroendekapitalet. Man tär på förtroendekapitalet när trafiken eller vården inte fungerar som den borde.

Anförande nr 146

Landstingsrådet Lédél (m): Det du säger stämmer ju inte, i alla fall inte enligt de uppgifter som jag har fått. Vården fungerade under den här tiden. Och i en sammantagen bedömning har det inte varit någon särskild ökning under den tid som vi diskuterar, och det har heller inte kostat mer pengar för landstingets del, vilket du frågar om i din interpellation.

Det är den uppfattning som man har inom sjukvården. Men eftersom du inte ger dig så får du väl fråga själv på sjukvårdens olika enheter i så fall. Detta är de uppgifter som jag har fått. Det här snöfallet innebar inte vid en samlad bedömning att det kom fler halkolycksfall till sjukhusen eller att det kostade en fruktansvärd summa pengar.

Det innebär inte att det på något sjukhus eller vid något tillfälle kan ha varit en väldigt hög belastning, vilket kan bli fallet i stort sett vilken dag som helst beroende på omständigheterna, naturligtvis. Men att påstå att landstinget har dålig beredskap för detta tycker jag är fel, både när det gäller sjukvården och när det gäller kollektivtrafiken.

Dem som du ska angripa för dålig beredskap är de ansvariga för snöröjningen. Det är ju inte landstinget som bär ansvaret för den, även om du förmodligen helst skulle vilja att det var på det sättet.

Anförande nr 147

Jan Ström Dahl (v): Nej, det är klart att jag inte vill, och jag är medveten om att det inte är landstinget som är ansvarigt för snöröjningen. Min fråga gick också ut på på vilket sätt man kan kartlägga och visa att landstingets verksamheter har drabbats av den bristande snöröjning som i allmänhet andra hade ansvaret för.

Men eftersom jag har fått svaret att det inte hade några ekonomiska konsekvenser, att det inte medförde några problem, så får jag nöja mig med det svaret i dag. Om Ralph Lédél har något som kan styrka dessa påståenden så tar jag gärna emot det, alltså något utöver interpellationssvaret. Det skulle vara intressant att få del av.

Jag har gjort ett par försök att ringa till ansvariga för sjukvården för att få detta bekräftat eller dementerat, men jag har haft svårt att komma fram, och jag har inte velat vara alltför påstridig och besvära sjukvårdsapparaten med den här frågan, för man har uppenbarligen varit alltför upptagen med andra saker. Det respekterar jag.

Tack för svaret!

Anförande nr 148

J a n B e r g v a l l (v): Jag råkade själv på julafton ut för en händelse som tillhör landstingets verksamhet. Jag har en son som har färdtjänst, och vi hade bestämt oss för att åka taxi till min syster. Min son ville beställa ett par dagar före, men det skulle inte behövas när det gällde taxi. Av en händelse började det snöa tidigt på julafton, och det fanns inga bilar. Så vi fick ordna transport till min syster på annat sätt.

Klockan 20 på kvällen tyckte vi att vi var ute i god tid att beställa, så fick vi se när vi skulle få en bil. Vi blev lovade bil klockan 01.00. Den bilen kom klockan 03.15!

Vi försökte ringa för att få reda på vart bilen hade tagit vägen och vad som hade hänt, men det gick inte att komma fram på telefon över huvud taget.

Det gällde alltså inte färdtjänstbuss utan färdtjänst genom taxi.

Här kanske vi kan lära oss någonting. Det är ganska besvärligt att ta sig hem med en handikappad son, om man inte får transport.

Anförande nr 149

U r b a n R y a d a l (s): Ordförande, ledamöter! Frågan om snöröjningen har ju tagits upp av stockholmarna i långliga tider, och just den här jul- och nyårshelgen var läget ännu mer prekärt.

I kollektivtrafiken blev det en hel del kraftiga störningar. I SL:s styrelse har vi konstaterat att snöröjningen inte var tillräckligt god, vare sig i Stockholm eller i flera av våra andra kommuner. Det blev stora hinder i kollektivtrafiken. På några håll blev det också en diskussion mellan dem som kör buss och dem som ska svara för snöröjningen, huruvida de skulle köra eller inte. Det stängdes av trafik.

Hur mycket det kostade är svårt att veta. Jag träffade förra veckan en representant för en av våra entreprenörer, som sade att det här snöfallet kostade dem ett par tre miljoner därför att bussar gick sönder, osv. På en direkt fråga sade han exempelvis att på två ledbussar hade bälgen gått sönder, och att laga en sådan kostar en 70 000 kronor. Han förutskickade att om man har så dålig snöröjning kanske man måste överväga att ställa in trafik, och att förvarna om den saken också.

Jag tycker väl ändå att det kan finnas ett visst intresse att veta om det kostar pengar eller inte. Över en tioårsperiod eller så kan man nog säga att det här snöfallet inte var mera kostnadskrävande än andra ur sjukvårdssynpunkt – det är kanske så landstingsrådet ser på det. Men icke desto mindre, om det nu blir personskador så slår ju det på sjukvården, och det blir ganska dyrt.

Från Stockholms stads sida har man sagt bl.a. att man kanske har lagt ned lite för lite pengar på att t.ex. frakta bort snö. Det kostar kanske inte 120 miljoner, som Strömdal påstod, men säg att det kostar 25 miljoner med de extra benbrott som ska gipsas osv.

på våra sjukhus. Då kunde man ju få en diskussion om huruvida landstinget kanske skulle kunna hjälpa staden med pengar i vissa lägen för att sådana olycksfall skulle kunna undvikas och kostnaderna på något sätt kunde fördelas mellan landstinget och kommunen. Det var bara en tanke som slog mig när jag hörde debatten.

Jag tror faktiskt att det är så, att både kollektivtrafiken och sjukvården har drabbats av problem som har kostat en del pengar.

Förteckning över talare
(siffrorna avser anförandets nummer)

Landstingsrådet Nylund Watz (s) 2:1, 3, 99, 101, 103
 Seveffjord Birgitta (v) 2:2, 4, 5, 7, 9
 Landstingsrådet Nilsson (m) 2:6, 8, 11, 18, 32, 35, 37, 41, 43, 60, 62, 123, 125,
 127
 Rundberg Brit (v) 2:10, 15, 21, 65, 72, 117, 119, 121
 Landstingsrådet Berger-Kettner (s) 2:12, 20, 29, 47, 49, 55
 Askensten Åke (mp) 2:13, 24, 36, 39, 42, 56, 87, 89, 106, 108, 110, 112, 114
 Strömdahl Jan (v) 2:14, 23, 33, 40, 51, 143, 145, 147
 Ryadal Urban (s) 2:16, 54, 149
 Låby Elin (mp) 2:17, 20
 Uebel Ulf (fp) 2:19, 38, 44, 57
 Erson-Wester Sten (kd) 2:22, 25, 28, 34, 53
 Skoglund Mats (v) 2:26, 31
 Cederenius Bengt (mp) 2:27, 46
 Huss Lena (fp) 2:45, 48
 Wattsgård Jan (v) 2:50
 Lindqvist Olov (fp) 2:52
 Almqvist Måns (v) 2:58
 Dernhagen Dick (mp) 2:59
 Ekekihl Helena (mp) 2:61
 Dietrich-Larsson Sunhild (mp) 2:63, 68, 71, 73, 76, 78, 80, 85, 129, 131, 135
 Landstingsrådet Nyman (kd) 2:64, 69, 116, 118, 120, 122, 138, 140, 142
 Johansson Marie (m) 2:66
 Landstingsrådet Ros (s) 2:67
 Backlund Inga-Britt (kd) 2:70
 Landstingsrådet Käärik (fp) 2:74, 91, 93, 95, 97, 130, 133, 136
 Brolin Susanna (v) 2:75, 81
 Rydberg Birgitta (fp) 2:77, 79, 82, 84
 Fischer Herta (v) 2:83, 132, 134
 Malmros Hans-Erik (m) 2:86, 88, 90
 Pekurinen Säde (s) 2:92, 94, 96
 Landstingsrådet Lédel (m) 2:98, 100, 102, 104, 105, 107, 109, 111, 113, 115, 144,
 Herlitz Eie (mp) 2:124, 126, 128
 Söderlund Kristina (s) 2:137, 139, 141
 Bergvall Jan (v) 2:148